

ГАРРІ ГАРРІСОН

НАРОДЖЕННЯ СТАЛЕВОГО ЩУРА

Роман

ХАРКІВ **КЛУБ**
2016 СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЯ

РОЗДІЛ 1

Коли я наблизився до центрального входу Першого банку Біт О'Хевен, автоматичні двері відчули мою присутність і гостинно розчахнулися назустріч. Я швидко ввійшов і відразу ж зупинився. Відчуючи когось близько, стулки дверей не могли зійтися. Поки двері думали, мені вдалося дістати зі своєї сумки електричну зварку та розвернутися ще до того, як вони зачиняться повністю. Я добре вивчив механічні рефлексії цих дверей протягом своїх попередніх візитів до банку, тож знав: у мене 1,67 секунди на все. Достатньо часу. Своїм пристроєм я заварив двері по периметру рами. Тепер, знерухомлені, двері могли лише безпомічно дрижати. Далі щось заїло у механізмі, вони фаркнули тріскучими іскрами та завмерли остаточно.

Пролунало «Псування майна банку — злочин. Вас заарештовано», а робот-охоронець простягнув величезні загребущі долоні, щоб схопити правопорушника та тримати, доки приїде поліція.

«Не цього разу, дурний шматку заліза», — прогарчав я і встромив йому в груди голку свинобразя. Дві залізяки видали триста вольт і до біса ампер. Таким

феєрверком вдалося б привернути увагу навіть свинобразів, яких зазвичай не здивуєш нічим. Робот зламався. Дим вальнув з усіх його щілин, і він упав на підлогу з гуркотом, відповідним до його чималенької ваги. Якраз на те місце, де щойно стояв я. Але я вже рушив уперед, неввічливо відштовхнув від віконечка каси літню пані, вихопив із сумки пістолет, навів його на касира та виголосив свою вимогу:

— Гроші або твоє життя, сестро. Складай готівку до цієї сумки.

Вийшло дуже грізно, хоча мій голос зірвався й останні слова я радше пропищав. Касирка всміхнулася та спробувала геройствувати:

— Іди додому, синку. Це не...

Я натиснув на курок, постріл гримнув біля її вуха, хмара диму засліпила. Касира не поранило, хоч саме так здалося всім іншим. Вона закотила очі та повільно сповзла на підлогу біля каси.

Гадали, так просто одурите Джиммі ді Гріза! Одним стрибком я перемахнув через стійку та навів зброю на інших працівників, які з жахом вирячилися на мене.

— Назад, ви всі! Швидко! Я не хочу, щоб хтось тут надумав тиснути кнопку тривоги. Ти, жирдяй! — Я тицьнув пістолетом в огрядного касира, який під час попередніх візитів завжди мене ігнорував. Зараз він був готовий продемонструвати найкращий сервіс. — Складай гроші в сумку, великі купюри, негайно!

Товстун незграбно збирав гроші, працював так швидко, як тільки міг, жахливо пітніючи. Клієнти та

співробітники, паралізовані страхом, застигли довкола в дивних позах. Двері до кабінету директора залишалися зачиненими. Це означало, що його, мабуть, немає на місці. Містер Пампушка напхав сумку готівкою та передав її мені. Поліція не з'явилася. Я міг запросто накивати п'ятами з грошима.

Я тихо вилаявся і вказав на мішок із дріб'язком:
— Висип решту та набери сюди ще грошей.

Я наказував, водночас глузуючи та погрожуючи. Касир слухняно все виконав, швидко напхавши той мішок грошима. Досі жодної поліції.

Чи могло так статися, щоб хоч один із цих дурних служак при чужих грошах не ризикнув натиснути кнопку тривоги? Як виявилось, могло.

Треба негайно щось робити.

Я потягнувся вперед і схопив інший мішок із дріб'язком.

— Накидай грошви ще сюди, — сказав я, пожбуривши мішок касирові.

Роблячи це, я зміг натиснути ліктем кнопку тривоги. Бувають дні, коли доводиться покладатися лише на себе.

Це мало бажаний ефект. Поки касир складав гроші до третьої сумки, а я прямував до виходу, похитуючись під своєю ношею, прибула поліція. Я бачив, як одна машина охоронців правопорядку вліпилася в іншу (такі надзвичайні ситуації тепер для поліції — рідкість), але нарешті вони там розібратися та вишикувалися в ряд, тримаючи зброю наготові.

— Не стріляйте, — вискнув я, справді наляканий, бо більшість полісменів щось не здалася мені

аж надто привітною. Вони не чули мене з-за вікон, але бачили. — Це жарт! — гукнув я. — Розіграш!

Я приставив дуло пістолета до голови й натиснув курок. Було багато диму з димового генератора та достатній звуковий ефект від пострілу (у мене задзвеніло у вухах). Я впав за стійку, подалі від нажаханих поглядів. Тепер хоч не буде стрілянини. Довелося терпляче чекати, доки поліцейські накричаться, наляються і врешті зламують двері.

Недивно, якби вам усе це здалося нісенітницею. Одна річ — грабувати банк, інша — грабувати його так, щоб тебе напевне спіймали. Навіщо, запитаєте ви, чинити такі дурниці?

Радий буду розповісти. Щоб зрозуміти мої мотиви, вам треба знати про життя на цій планеті — про моє тут життя. Дозвольте пояснити.

Планету Біт О'Хевен знайшла десь із тисячу років тому одна екзотична релігійна секта, від якої сьогодні, на щастя, не залишилося і сліду. Вони прилетіли сюди з іншої планети за назвою чи то Багно, чи то Земля; ще кажуть, усе людство походить звідти, але щось я сумніваюся.

У будь-якому разі, починалося все не надто весело. Перші поселенці гарували тяжко, занадто тяжко; ця планета, скажу я вам, місце для відпочинку нікудишнє. Тепер учителі в школі люблять нагадувати нам про ту самовіддану працю, особливо коли говорять про зіпсутість нинішньої молоді. Ми ледве стримуємося, щоб не відповісти їм, що вони, мабуть, самі зіпсовані, бо за останню тисячу років на цій бісовій планеті не змінилося нічого.

На початку, звісно, це скидалося на каторгу. Флора на планеті — справдешня отрута для людського організму. А треба ж було розчистити місце для вирощування їстівних культур. Фауна тут не краща: суціль зуби та кігті. І ще скажений норів. Настільки скажений, що корови й вівці мали тоді рекордно коротку тривалість життя. Нарешті маніпуляції з генами дали результат, і сюди надіслали першого свинобраза. Уявіть, якщо зможете, уява для цього потрібна неабияка: кабан вагою з тонну, з гострими іклами та мінливим настроєм. Уже досить страшно. А ще домалюйте цьому створінню довгі голки, як у чортового дикобраза. Хоч як це дивно звучить, але план працював; відтоді наші ферми розводять свинобразів у неймовірних кількостях. А свинобразівська шинка Біт О'Хевен відома в усій галактиці.

Але не можна сказати, що вся галактика квапитьсЯ відвідати наше свиняче королівство. Я тут виріс, тому знаю. Це місце настільки нудне, що засинають навіть свинобрази.

Дивує лише те, що, здається, тільки я один це помічаю. Мене тут вважають несповна розуму. Моя матусЯ все сподіваласЯ, що я переросту, і палила голки свинобраза у мене в кімнаті (такий народний засіб проти божевілля). Батько боявся, що це перші симптоми шизофренії, і тягав мене до лікаря раз на рік. Лікар нічого й не знаходив, але припускав: може, це в мене від перших поселенців, такий собі атавізм. Але то було давно. Я не обтяжений батьківською увагою з п'ятнадцяти років, відтоді як татуньо вигнав мене з дому. НещастЯ трапилося тоді, як після обшуку моїх

кишень він виявив, що в мене грошей більше, ніж у нього. Матуся палко погодилася з ним і навіть люб'язно відчинила переді мною двері. Я думаю, вони втішилися з того, що позбулися мене. Таке дитя — то, напевно, найбільше випробовування в їхньому безжурному телячому житті.

Що про все це думаю я? Думаю, що бути вигнанцем інколи до біса самотньо. А ще думаю, що в мене не було іншого виходу. Таке життя має свої проблеми, але ці проблеми можна вирішити.

От наприклад, одна з проблем, з якою я здужав впоратися самостійно: у дитинстві мене постійно гамселили старші діти. Це почалося невдовзі по тому, як я пішов до школи. Я припустився помилки, коли показав, що кмітливіший за них. Отут пішло-поїхало. Здавалося, всі шкільні забіяки вишикувалися в чергу, щоб мене віддухопелити. Я розірвав блудне коло фізичних ексекцій, умовивши нашого вчителя фізкультури дати мені кілька уроків рукопашного бою. Перед тим як відповідати кривдникам, я терпляче чекав, доки справді чогось навчуся. Зате потім пожинав плоди своїх вольових зусиль, давши прочухана трьом найзапеклішим хуліганам по черзі. Можу вас запевнити: вся довколишня малеча стала моїми палкими шанувальниками після того, як на їхніх очах я вигнав із району шістьох найгірших забіяк. Дітвора переповідала цю історію мільйон разів! Як я й казав, можна не тільки вирішити проблеми, а й отримати при цьому неабияке задоволення.

Де я взяв гроші, щоб заплатити вчителеві? Не від татка. Мені щотижня виділяли три бакси. Цього

достатньо, щоб купити два пакунки шипучок і маленьку шоколадку з якимось наповнювачем. Нужда, а не жадібність, дала мені перший урок економіки: купи дешево, продавай дорого, а виторг залишай собі.

Звичайно, я нічого не міг придбати без капіталу, тож за перший товар довелося не платити зовсім. Діти крадуть у магазинах. Усі проходять через це, хоч із більшості таку схильність вибивають ремнем, щойно спіймають на гарячому. Я бачив сльози невдач у цій справі, тож вирішив провести огляд магазину, дібрати час і місце, перед тим як спробувати себе в амплу дрібного злочинця.

Правило перше — тримайся подалі від приватних підприємців. Вони знають свій товар і дуже зацікавлені в його збереженні недоторканим. Тож краще скуповуватися у великих торговельних центрах. Усе, чим там треба перейматися, — це охоронці та сигналізація. Обережно дослідивши, як воно все працює, можна розробити свою стратегію й обдурити систему.

Одну з моїх найперших і найпримітивніших конструкцій — мені аж соромно за її невигадливість — я назвав «книга-пастка». Я сконструював коробку — на вигляд точнісінько книгу, проте з відкидним дном на пружинах. Усе, що мені потрібно було робити, це класти свою книгу на цукерки — і солодощі безслідно зникали. Простацький, але надійний пристрій. Я достатньо довго його використовував і вирішив відмовитися від нього тільки після винаходу нової, покращеної конструкції. До того ж трапилася нагода розпрощатися з «книгою-пасткою» за вдалих обставин. Я збирався за її допомогою помститися Смеллі.

Його ім'я було Бедфорд Сміллінгем, але ми завжди називали його Смеллі. Хтось народжується танцівником чи художником, хтось — для чогось простішого. Смеллі народився ябедою. Єдиним задоволенням його життя було доносити на однокласників. Він спостерігав, підглядав і — доносив. Жодну дитячу витівку не вважав аж такою незначною, щоб не розповісти про неї старшим. Старші любили його. Уже з цього варто робити висновки, «яких учителів ми маємо». Його не вдавалося навіть безкарно віддубасити: цьому ябеді завжди вірили на слово, а на шукачів справедливості зазвичай чекало покарання.

Смеллі завинив мені якоюсь дрібною капостю (я вже забув, у чому, власне, вона полягала), але цього цілком стало, щоб я розлютився та спланував помсту. Усі хлопці обожають вихвалитися, тож і мені приємно було підвищити свій статус, виклавши перед однокласниками купу безкоштовних солодошів, виловлених «книгою-пасткою». Вони охали й ахали ще голосніше, тому що я дозволив пригощатися цукерками. Я вчинив так не лише для власної популярності, а й щоб упіймати Смеллі на гачок. Здається, це відбувалося вчора: так тепло мені на душі від чудових спогадів.

— Це працює, ходімо до торговельного центру Мінг Мультисто, і я покажу вам.

— Ми справді можемо піти?!

— Можете, але не гуртом. Вештайтеся магазином кілька хвилин і станьте так, щоб бачити касира. Будете там о п'ятнадцятій годині, і ви побачите щось дивовижне!

Щось набагато краще, ніж вони могли собі навіть уявити. Я пропустив їх до супермаркету і почав стежити за кабінетом директора. Щойно Смеллі прослизнув у двері того кабінету, я дременув униз і зламав замок його шафки.

Бездоганний план. Я пишався собою: це був мій перший злочинський сценарій, у якому ролі отримали й інші учасники. У призначену годину я підійшов до каси на солодощах, намагаючись не дивитися на охоронців, які, своєю чергою, намагалися не дивитися на мене. Невимушеним рухом я поклав книгу на солодощі та нахилився зав'язати шнурівку на черевикові.

— Крадіжка! — вигукнув найкремезніший із охоронців, ухопивши мене за комір пальто. — Спіймався, злодюжка!

Інші оточили мене, відібрали книгу.

— Що ви робите? — прохрипів я (доводилося хрипіти, бо моє пальто так затягнулося на горлі, що я майже повиснув на ньому). — Негіднику, віддай назад мою історичну книгу! Вона коштувала сім баксів, які моя матінка чесно заробила тяжкою працею, в'язучи килимки зі свинобразячого пір'я.

— Книжка, кажеш? — усміхнувся здоровань. — Ми все знаємо про твої книжки.

Він схопив книгу за обидві палітурки та сіпнув у різні боки. Книжка розгорнулася — дивитися на його пику, поки сторінки тріпотіли на протязі, було невимовною насолодою.

— Мене підставили, — прохрипів я, розстібаючи пальто, щоб звільнитися, і потираючи перетиснуте горло. — Мене підставив злодій, який сам вихвалявся,

що використовує такі фокуси для мерзенних справ. Він тут, його ім'я Смеллі. Хапайте його, хлопці, доки не втік!

Смеллі залишалося тільки стояти, вибалушивши очі, бо завязті руки однокашників міцно вчепилися в нього зусібіч. Шкільні книжки Смеллі вивалили на підлогу, і книжка з фокусом картинно розчинилася, продемонструвавши всім своє солодке начиння.

Усе йшло за планом. Сльози, виправдання, галас. Ідеальне прикриття. Того дня я випробовував у польових умовах свій покращений пристрій для крадіжок № 2. Я важко трудився над цим винаходом — безшумним вакуумним насосом із трубкою, виведеною в мій рукав. Тільки підніс трубку поближче до шоколадок, і — зіп! — перша з них зникла з поля зору. Закінчувався пристрій у моїх штанах чи, точніше, у моїх огидних підштаниках, які нас примушували носити у школі як форму. Там шоколадка потрапила до еластичних гумових пакетів, обернених навколо моїх колін. Шоколадка залишилася надійно спочивати подалі від небажаних очей, потім до компанії приєдналася ще одна, і ще одна. Усе йшло за планом, крім того, що я не міг вимкнути цю бісову штуковину. Дякувати Богу, Смеллі голосив як на поминках. Усі погляди були прикуті до нього, а не до мене, який саме боровся зі своїм перемикачем. Тим часом насос і далі засмоктував, мої рукави та штани роздуло. Зрештою механізм таки вдалося вимкнути. Проте порожній прилавок і мої одутлі ноги напевне викликали б підозри. Але слава Богу, ніхто не звернув на мене уваги. Я вийшов із магазину так швидко, як

тільки спромігся. Як уже говорив, такі теплі спогади треба берегти.

Це, звичайно, не може бути поясненням, чому я вирішив сьогодні, у свій день народження, пограбувати банк. І бути спійманим.

Поліціянти нарешті зламали двері й увалилися всередину. Я звів руки над головою та приготувався зустрічати їх найширшою посмішкою. День народження — то найвагоміша причина. Мій сімнадцятий день народження. Сімнадцять років — це дуже важливий етап для молодого людини на Біт О'Хевен.

РОЗДІЛ 2

Суддя нахилився вперед і співчутливо зміряв мене поглядом.

— А тепер, Джиме, розкажи-но, для чого ця вистава?

У судді Ніксона був літній будиночок неподалік нашої ферми, я частенько навідував його наймолодшого сина, тож суддя знав мене.

— Моє ім'я Джеймс ді Гріз, алкоголіку пропащий. Нічого тут панібратство розводити.

Можете уявити, як він почервонів. Його величезний ніс роздувся, як лижний трамплін.

— Ти у мене навчишся чемності в залі суду. Тобі загрожує серйозне покарання, тому краще припни язика. Я домовився з Арнольдом Фортеск'ю, громадським захисником, щоб він став твоїм адвокатом...

— Я не потребую адвоката, а особливо захисту ще одного синього бухля, який квасив так довго, що вже немає жодної живої душі на світі, яка бачила б його тверезим.

Сміх прокотився серед публіки, і це розлютило суддю ще дужче.

— Порядок у залі суду! — проревів він і так угатив молотком, що злавав держак.

Суддя пожбурих цурпалок через кімнату та сердито вирічився на мене.

— Ти випробовуєш терпіння суду. Захисника Фортеск'ю призначено...

— Ну, я його точно не призначав. Хай собі йде назад до бару «Мунейс». Там йому буде набагато краще. Я визнаю свою вину за всіма пунктами та покладаюся на милосердя цього немилосердного суду.

Суддя важко перевів подих, тож я вирішив трохи збавити оберти, щоб у його голові щось там раптом не луснуло. У такому разі його замінять і вся ця тяганина почнеться спочатку.

— Даруйте мені, пане суддя, — я схилив голову, щоб приховати непрохану усмішку, — але я завинив і мушу спокутувати.

— Що ж, це вже більше схоже на тебе, Джиме. Ти завжди був розумним хлопцем, і мені шкода дивитися, як ти себе марнуєш. Ти відбудеш у Юнацькій виправній колонії термін, не більший, ніж...

— Вибачте, ваша честь, — перервав я, — це неможливо. Якби ж я вчинив злочин тиждень чи місяць тому. Але закон непохитний, і мені не уникнути покарання. Сьогодні мій день народження. Мені вже сімнадцять років.

Це його зупинило. Охоронці терпляче чекали, поки він перевірить інформацію в комп'ютері. Репортер із «Вісника Біт О'Хевен» тим часом теж щось вистукував на клавішах портативного термінала (мабуть, уже настрочив цілу історію).

Суддя не загаявся з пошуком відповіді. Він сумно зітхнув.

— Що ж, це правда. За записами, тобі сьогодні виповнилося сімнадцять, і ти вже повнолітній. Ти більше не підліток, тож маєш бути покараний, як дорослий. Тобі загрожує тюремне ув'язнення, але я не можу цього дозволити. Уперше вчинений злочин, юний вік злочинця, визнання провини... Це дає підстави зробити виняток і призупинити справу... Таке моє рішення...

Останнє, що я хотів зараз почути, — це таке рішення. План зазнав невдачі. Було вчинено злочин. Я його вчинив. Мій крик заглушив слова судді. Волаючи, я сторчголов стрибнув із місця для підсудних, покотився підлогою й опинився на іншому боці кімнати ще до того, як моя вражена аудиторія встигла хоч поворухнутися.

— Ти більше не писатимеш свої брехні про мене, продажна шкуро! — репетував я, вихоплюючи термінал із рук репортера та щосили жбурляючи його на підлогу. Пристрій, який коштував шість сотень баксів, перетворився на купу металобрухту. Я гарцював навколо ошелешеного репортера, ухилявся від полісмена, який кинувся йому на допомогу, намагався вирватись. Він іще тримав мене, коли я зацідив бідолашному охоронцеві правопорядку ногою в живіт.

Тоді я, напевно, міг утекти, але втеча не входила у мої плани. Я незграбно сіпав ручку дверей, поки хтось схопив мене ззаду, і боровся доти, доки мене не скрутили.

Цього разу довелося сидіти на місці для підсудних у наручниках, і суддя більше не звертався до мене «Джиммі, синку». Йому дали новий молоток, і він

махнув ним у бік лави підсудних, немов бажаючи розбити мені голову. Я гарчав, як дикий звір, і силкувався виглядати якомога нахабніше.

— Джеймс Болівар ді Гріз! — виголосив суддя. — За вчинені злочини я засуджую вас до максимального покарання. На вас чекає ув'язнення у міській тюрмі суворого режиму до наступного прибуття корабля Ліги, а потім переведення до найближчого місця вивправної терапії.

Удар суддівського молотка.

— Заберіть його звідси!

Оце розумію! Я пручався в руках охоронців і обси-пав суддю прокльонами, щоб йому раптом не за-манулося пом'якшити вирок. Він цього не зробив. Двоє здоровенних полісменів схопили мене, виво-локли із зали суду та не надто люб'язно заштовхали до чорного воронка. Тільки після того, як зачинили двері, я сів, розслабився і дозволив собі переможну усмішку.

Так, перемога. Саме цього я прагнув від початку. Мета всієї операції — щоб мене заарештували та ки-нули за ґрати. Мені треба було туди по роботі.

Це зовсім не божевілья. Ще в дитинстві, в час успі-ху моїх пристроїв для викрадання солодошів, я впер-ше замислився над можливістю присвятити життя крадіжкам. Таке рішення мало багато причин, не останньою з яких була та, що мені просто подобалося красти. Значну роль відігравав також фінансовий аспект: ніде більше не платили так багато за таку нікчемну роботу. І, мушу зізнатися, мені до смаку відчуття своєї розумової переваги в ту мить, коли

вдається пошити всіх у дурні. Хтось скаже, що це підлітковий максималізм. Може, й так, але я отримую від цього надзвичайне задоволення.

Водночас я усвідомив одну важливу проблему. Як підготуватися до такого майбутнього? Я ж не мав наміру все життя красти шоколадки в супермаркеті. Я бажав грошей. Грошей, що належали іншим. Гроші сховано, вони під замком, тож що більше знаєш про замки, то більше маєш шансів дістатися грошей. Уперше за роки навчання я схаменувся. Мої оцінки значно покращилися, вчителі второпали: для ді Гріза ще не все втрачено. Я добре навчався, обрав професію слюсаря, і всі охоче погодилися. Цей курс було розраховано на три роки, але я опанував програму за три місяці. Попрохав дозволу скласти завершальний іспит. Вони відмовили.

Усе виявилося не так, як мені обіцяли. Треба було навчатися з усіма два роки дев'ять місяців, отримати диплом і поповнити ряди рабів, які гарують за нікчемну зарплатню.

Не дочекаєтесь! Я хотів змінити свою програму, але мені повідомили, що це неможливо. Вони гадали, що наклали на мене, висловлюючись образно, тавро слюсаря на все життя. Я почав прогулювати заняття, бувало, кілька днів поспіль не з'являвся у школі. Вони мало що могли вдіяти, крім виголошувати мені суворі догани, бо на всі екзамени я приходив і завжди набирив найвищий бал. А як же інакше: теоретичні знання я широко використовував на практиці. Я діяв обережно, тож шановні громадяни нашого міста навіть не здогадувалися, що їх поти-

хеньку обкрадають. Там торговельний автомат проковтне кілька баксів здачі, тут каса на парковці дасть збій. Така практика давала мені змогу не лише набивати руку в ремеслі, а й платити за освіту. Не за шкільну освіту (за законом я до сімнадцяти років мав право відвідувати школу абсолютно безкоштовно), а за освіту у вільний час.

Оскільки знайти собі наставника для засвоєння всіх тонкощів шахрайства поки що не вдавалося, я вивчав усе, що могло, так чи так, знадобитися. У словнику я натрапив на слово «фальсифікат», і це надихнуло мене вивчати фотографію та друк. Відтоді як рукопашний бій став у пригоді, я тренувався, аж доки отримав чорний пояс.

Не ігнорував і технічний бік своєї майбутньої професії. До шістнадцяти років я опанував комп'ютер на професійному рівні і став кваліфікованим знавцем мікроелектроніки.

Усе це втішно, але як використовувати такі знання? Я й сам не знав. Допоки мені не спало на гадку влаштувати собі на день народження подарунок — термін у в'язниці.

Божевільний? Як лисиця в курнику! Я хотів зустріти справжніх злочинців, а де це найбільш імовірно, як не у в'язниці? Із низки причин залишилась одна, на якій варто було б наголосити. У в'язниці я, напевно, почуватимусь як удома, серед своїх. Буду слухати й учитися, а коли відчую, що вже достатньо, відмичка в підшві мого черевика допоможе вийти на волю. Я всміхався від щастя, реготав із радості!

От дурень, не так сталося, як гадалося.

Мене поголили, скупали в антисептику, видали тюремний одяг і черевики — так непрофесійно, що я мав досить часу перекласти свою відмичку та гроші. Потім взяли мої відбитки, зробили знімок сітківки ока та доправили до камери.

Я із задоволенням відзначив, що є співкамерник. Нарешті почнеться моя освіта. Перший день кримінального життя, віднині й довіку.

— Добридень, сер, — сказав я. — Моє ім'я Джим ді Гріз.

Він глянув на мене та прогарчав:

— Стули пельку, малявко! — і продовжив чухати п'яти (саме це важливе заняття перервала моя поява).

Урок перший. Ввічливі мовні звороти, прийняті на волі, тут не розуміють. Важке життя — сувора мова. Я нашішкувато скривився та знову озвався, цього разу набагато грубіше:

— Сам стули пельку, містере Смердючі п'яти! Моє поганяло Джиммі. Яке твоє?

Я не був певний щодо сленгу, бо запозичив його зі старих фільмів, але тон, очевидно, вибрав правильно, тому що цього разу привернув його увагу. Він повільно звів на мене погляд, у якому зблиснула холодна ненависть.

— Ніхто так не говорить з Віллі Блейдом. Я тебе поріжу, недоноску. Станеш страшний як смерть. Виріжу свої ініціали на твоєму обличчі. V — Віллі.

— W, — виправив я. — «Віллі» пишуть через W.

Він оскаженів іще більше.

— Я знаю, як треба писати. Я не ідіот! — Тепер він просто палав від гніву і заходився щось шукати під

своїм матрацом. Потім почав чимось вимахувати переді мною. Як з'ясувалося, це було щось на кшталт ножа з гарно загостреним збоку лезом. Таке собі кишенькове знаряддя вбивства. Він однією рукою погрався ножем, востаннє гаркнув, а тоді кинувся на мене.

Що ж, немає потреби говорити, що на володарів чорних поясів такі фокуси не діють. Я трохи відступив убік, схопив його за зап'ясток, ударив по щиколотках — від цих нехитрих прийомів він із розгону влетів головою в стіну.

Хоробрий Віллі знепритомнів, а коли отямився, я сидів на своїх нарах і чистив нігті його ножем.

— Моя ім'я Джим, — промовив я, огидно скривившись. — Тепер спробуй повторити — Джим.

Він вирячився на мене, по тому його обличчя зібгалося зморшками, і мій співкамерник заплакав! Я буквально остовпів з несподіванки. Чи не сон це?

— Усі завжди знущаються з мене. Ти не кращий. Смієшся. Забрав мій ніж. Я місяць над ним працював, заплатив десять баксів за зламане лезо...

Від згадки про такі неймовірні витрати він знову почав схлипувати.

Тут я роздивився: він лише на рік чи два старший від мене та й безпорадний, як немовля. Тож моє знайомство з кримінальним світом почалося з того, що я втішив свого співкамерника, витер йому обличчя мокрим рушником, віддав назад горопашний ніж і навіть заплатив п'ять баксів компенсації, щоб Віллі припинив рюмсати. Щось кримінальне життя трохи не таке, яким я його досі уявляв.

Дізнатися історію Віллі виявилось легко, важче було спинити його балаканину. Мого співкамерника переповнювали жаль до самого себе та бажання поділитися ним із кимось.

Мовчки слухаючи нудні мемуари, я подумав, що історійка Віллі брудненька. У школі нетямущий, загальне посміховисько, найнижчі оцінки. Слабак, якого щемили забіяки; Віллі зміг підняти свій статус лише тоді, коли досягнув — через випадок із розбитою пляшкою — теж може стати хуліганом, коли матиме зброю. Відтоді на нього зважали, навіть поважали. Свій імідж він старанно підтримував демонстрацією розтинів живих пташок та інших маленьких і беззахисних істот. Гарне життя закінчилося після того, як порізав одного хлопця і його піймали. Засудили до Юнацької виправної колонії, звільнили, він знову вляпався та знову повернувся до в'язниці. І от він тут у zenіті своєї слави Джека-різника за те, що вимагав гроші із застосуванням насильства. Звісно, у дитини. Такому боягузові, як Віллі, страшно зачіпати дорослих.

Хоча мій співкамерник нічого з цього не казав, але саме такою поставала його історія з безкінечних скарг. Я більше не слухав балаканину Віллі й поринув у свої думи.

Не пощастило, як не крути. Мене, мабуть, підселили до нього, щоб уберегти від справжніх злочинців, якими напхано цю в'язницю.

Світло вимкнули тоді, коли я ліг на нари. Завтра — мій день. Зустріну інших ув'язнених, проаналізую їх, визначу, хто з них злочинець. Заприсятею

зі справжніми профі та почну свій курс молодого злочинця. Це напевно.

Я поринув у щасливий сон, заколисаний монотонним ниттям із сусідніх нар. Нещасливий збіг обставин звів мене з ним. Віллі — виняток. Він просто лузер. Уранці все буде інакше.

Я щиро сподівався на це. Щоправда, якась тривога глибоко в душі ще не давала заснути, але зрештою її вдалося відігнати. Завтра все буде добре, справді. Добре. Жодних заперечень. Добре...

РОЗДІЛ 3

Сніданок був не кращим і не гіршим за ту їжу, яку доводилося готувати собі самому. Я автоматично ковтав якусь ріденьку мазанину, запиваючи слабким кактусовим чаєм. Водночас уважно роздивлявся столи довкола. У кімнаті перебувало щось із тридцятiero в'язнів. Мій погляд ковзав від одного до іншого, а почуття відчаю наростало.

По-перше, більшість в'язнів мали такий самий порожній погляд чистої дурості, як мій шановний співкамерник. Добре, треба взяти до уваги, що до кримінального світу належать і ці помилки природи. Але ж мусило бути щось іще! Я сподівався.

По-друге, всі тут достатньо молоді, ніхто не старший за двадцять із хвостиком. Що, старих кримінальників уже немає? Чи нахили до злочинної діяльності соціальні служби виявляють і виправляють замолоду? Але мусив би залишитися хоч хтось із старих. Мусив. Мене трохи втішила ця думка. Усі ці в'язні — невдахи, це ясно як Божий день, невдахи без достатньої кваліфікації у своєму фахові.

Зрозуміло і дитині: профі не сиділи б у тюрязі. Вони — жалюгідні покидьки суспільства, не спроможні

допомогти навіть самим собі. Але мені вони, гадаю, допоможуть.

Коли ці «злочинці» не здатні мене нічого навчити, то хоч виведуть на тих, хто здатен. Тут я можу натрапити на слід злочинців-професіоналів, які досі на волі. Це те, що я вирішив зробити. Потоваришувати з лузерами й отримати від них потрібну інформацію. Не все ще втрачено.

Пішло небагато часу на те, щоб визначити найкращих у цій купі сміття. Невелика група оточила неповороткого молодика зі зламаним носом і пошрамованим обличчям (здається, навіть охорона його побоювалася). Під час тренування надворі після ленчу він бундючно походжав туди й сюди, а інші розчищали простір довкола нього.

— Хто то? — запитав я Віллі, який тулився біля мене на лаві, старанно колупаючись у носі.

Віллі розгублено закліпав очима, доки второпав, про кого це я. Потім перелякано замахав руками:

— Стережись його, він дуже небезпечний. Мені говорили, Стінгер — убивця. Напевно, так воно і є. Він чемпіон із бійок у багні. Краще триматися від нього подалі.

Уже цікаво. Я чув про бійки у багні, але завжди жив надто близько до міста, щоб побачити, як це відбувається. У нас годі сподіватися на щось подібне — кругом повно поліції. Бійки у багні — жорстокий спорт, до того ж нелегальний, ним насолоджувались у віддалених містечках. Узимку, коли свинообрази у стійлах, а зерно в коморах, час у селі, здається, завмирає. Саме тоді — сезон бійок у багні. Будь-хто може викликати

місцевого чемпіона (зазвичай перекачаного селяка). У якомусь сараї на відлюдді пройдуть перемовини, спровадять жінок, гратиме на пластикових пляшках місячне світло, укладуть парі, і — поєдинок почнеться. Закінчиться він тоді, коли один із бійців не зможе підвестися із землі. Такий спорт не для шмаркачів, не для нудних педантів. Гарна розвага для відважних чоловіків напідпитку. І Стінгер із цієї компанії. Я просто мусив із ним познайомитися.

Мої наміри було досить легко здійснити. Проте я чомусь гадав, що не зможу отак підійти й заговорити з ним; моє уявлення про кримінальний світ і досі залишалося спотвореним через дурні фільми. У більшості фільмів показують злочинців, які заслужено потрапляють до в'язниці; власне, саме тому в мене виникла ідея теперішньої авантюри. Нічого, рано ще руки опускати. Я можу вдосконалити свій план, поговоривши зі Стінгером.

Щоб повернути задумане, я почав прогулюватися, насвистуючи, подвір'ям, доки не опинився поблизу Стінгера та його посіпак. Один із них грізно глипнув на мене, і я ретирувався. Повернувся лише тоді, коли його почет трохи порідшав, і крадькома озвався до нього.

— Ти Стінгер? — прошепотів я кутиком рота, дивлячись убік.

Він, мабуть, переглядав ті самі фільми, бо відповів у такій самій таємничій манері:

— Так, а хто цікавиться?

— Я. Я тільки нещодавно потрапив до тюрюги. Маю для тебе звістку з волі.

— Кажи.

— Тільки не тут, твої братки можуть почути. На самоті.

Стінгер підозріло зиркнув на мене з-під навислих брів. Але мені вдалося його зачепити. Він буркнув щось своїм, потім повернувся. Братки залишилися на місці, хоча пропікали мене поглядами, коли я вирушив в одному напрямку з їхнім ватажком. Він перетнув подвір'я і підійшов до лавки. Двох в'язнів, які примостилися там, як вітром здуло, щойно вони вгледіли Стінгера. Я сів поряд. Чолов'яга розглядав мене з голови до п'ят, чекаючи на мої слова.

— Говори, що мав, малий. І краще кажи щось хороше.

— Це для тебе, — мовив я, підсовуючи до нього двадцятибаксову монету. — Повідомлення від мене, нікого більше. Потрібна допомога, я за неї заплачу. Ось аванс. Там, звідки це взято, набагато більше.

Він презирливо форкнув, але товсті пальці загребли монету та поклали до кишені.

— Я не благодійник, малий. Єдиний чувак, якому я допомагаю, — це я. Тепер відчалюй.

— Спершу послухай. Мені потрібен помічник, щоб утекти з тюряги. За тиждень. Цікаво?

Очевидно, Стінгера справді цікавила ця тема. Він розвернувся і втупився мені просто в очі, холодно й упевнено.

— Я не люблю жарти, — видав він і схопив мене за зап'ясток, викручуючи.

Було боляче. Я міг легко його відкинути, але не відкинув. Якщо для нього важливо продемонструвати фізичну перевагу, хай собі.

— Це не жарт. За вісім днів я буду на волі. Ти теж можеш бути на волі, якщо захочеш. Вирішуй.

Він подивився на мене ще трохи, а потім відпустив мій зап'ясток. Я потер руку, терпляче чекаючи на відповідь. Було видно, що він обмізковує мою позицію, намагається щось вирішити.

— Ти знаєш, чому я тут? — нарешті запитав він.

— Чув дещо.

— Коли те, що я вбив одного чувака, — то це правда. Але то нещасний випадок. У нього був надто м'який череп, я зламав його сильним ударом. Усі хотіли, щоб це виглядало, як нещасний випадок на фермі. Проте інший чувак програв мені купу грошей на тому матчі. Він мав заплатити наступного дня, але замість цього пішов до поліції: так йому вийшло дешевше. Зараз вони хочуть забрати мене до лікарні Ліги та щось нахімічити у мізках. Тутешній лікар каже, що я більше ніколи не захочу битися.

Стінгер стискав і розтискав кулаки, коли говорив це, і я відразу зрозумів, що бійка — то його життя, єдине, що він уміє робити справді добре. Те, чим інші в ньому захоплюються, що цінують. Якщо це забирати, то хай уже краще разом із життям. Мені навіть стало його шкода, але я не показав цього.

— Ти можеш витягнути мене звідси? — серйозно запитав він.

— Так, можу.

— Тоді я з тобою. Ти щось хочеш від мене, я знаю: ніхто нічого не робить задурно у цьому світі. Я зроблю, що ти хочеш, малий. Урешті вони мене спіймають, немає місця, де ти міг би заховатися, коли тебе

справді шукають. Але я прагну вчинити по-своєму. Знайду хлопця, що запроторив мене сюди. Все буде чесно. Останній поєдинок. Я вб'ю його так, як він убив мене.

Я не міг погамувати тремтіння, слухаючи ці його слова: було зрозуміло, що він справді так учинить. Мені це не сподобалось.

— Я витягну тебе, — пообіцяв. А подумки додав, що простежу, щоб він не зміг наблизитися до об'єкта своєї помсти: я не мав наміру починати кримінальну кар'єру як співучасник мокрухи.

Стінгер узяв мене під захист. Він потис мою руку, здавивши пальці, мов залізним обручем, потім повів до своїх братків.

— Це Джим, — повідомив він їм. — Поводьтеся з ним добре. Хто має проблеми з Джимом, матиме проблеми і зі мною. Питання?

Усі розплилися у нещирих усмішках і фальшивих дружніх обіцянках, але мені було на них начхати. Найважливіше — я мав захист від їхніх могутніх кулаків.

Стінгер поклав мені руку на плече, коли ми трохи відійшли.

— Як ти це робитимеш? — запитав він.

— Я скажу тобі вранці. Зараз роблю останні приготування, — збрехав я.

— Тоді побачимося.

Мені кортіло вишпортатися з цього болота так само, як і йому. Тільки з іншої причини. Його причина — помста, моя — депресія. Усі вони тут — нещасні лузери, а я звик вважати себе переможцем. Мені хотілося на волю, подалі від цих убогих.

Наступні двадцять чотири години я намагався знайти найкращий спосіб утекти із в'язниці. Відімкнуті механічні замки легко; моя відмичка добре працювала на дверях нашої камери. Єдина проблема — електронні двері зовнішнього двору. Якби мені час і потрібне спорядження, я впорався б і з ними. Проте не під пильним оком наглядачів у спостережному пункті біля тих самих дверей просто під годинником. То найочевидніший шлях на волю, ліпше його уникати. Мені потрібна краща ідея звільнення, тож спочатку варто провести розвідку.

Десь опівночі я підвівся з ліжка. Черевики не взуватиму: треба рухатися якомога тихіше, а мої кроки приглушать три пари шкарпеток.

Я нечутно намовив під ковдру весь одяг: так ліжко не виглядатиме порожнім, коли раптом охоронці захочуть перевірити камеру, зазирнувши у вічко. Влілі хропів як паровоз, коли я відчинив двері та вислизнув у коридор. Не він один насолоджувався відпочинком, стіни в'язниці ходором ходили від хропіння та плямкання.

Світло ввімкнене, я один у коридорі. Обережно визирнув з-за рогу й побачив, що охоронець працює над своєю формою для перегонів. Чудово, бажаю йому перемогти. Нечутно, як тінь, я попрямував до сходів і піднявся ними на інший поверх.

На превеликий жаль, він виявився такий самісінький, як і мій: нічого, крім камер. Як і наступний поверх, і ще один, найвищий. Підійматися більше нікуди. Я вже хотів повертатися до камери, коли зауважив відблиск металу в дальньому закутку. Треба ризикнути.

Я промайнув повз замкнені двері та, сподіваюся, сонних мешканців камер до тієї віддаленої стіни.

Ну і ну, що це тут у нас! Металева драбина в стіні, що зникає десь у темряві. Я видряпався на перший щабель і зник також. Останній щабель був якраз під стелею, далі — люк із металевою рамою. Люк надійно зачинений (з'ясував, коли штовхнув його). Десь мав бути замок, але його не розгледіти у пільмі. Я захопився його шукати. Тримаючись рукою за металеву драбину, обмацував поверхню дверей, прагнучи розгадати їхній секрет.

Нічого такого. Я спробував іще раз, змінивши руку, бо та, якою тримався, вже втомилася від напруження, — те саме. Але ж повинен бути замок. Я панікував і не думав головою. Нарешті вдалося побороти страх і згадати про розум. Мусить бути замок, чи плomba, чи щось таке. На люкові нічого немає. Тож, може, пошукати на рамі? Я повільно повернувся й почав обмацувати раму. І відразу ж знайшов.

Відповіді прості, якщо правильно запитати. Я дістав із кишені відмичку і вставив її в замок. За секунду він піддався. Ще за секунду я відчинив люк, виліз нагору, акуратно зачинив люк за собою та вдихнув прохолодне нічне повітря. Я вибрався із в'язниці!

Звісно, я стояв на даху своєї тюрми, але був вільний духом. Зірки світили досить яскраво, щоб відкрити огляду темну поверхню — пласку й широку, огорожену парпетом до коліна і розцяцьковану отворами та трубами. Небо загородило щось велике та громіздке. Коли підійшов до нього, почув плюскіт. Бак для води. Добре. А що внизу?

Я подивився вниз і побачив двір, огорожений і повний охорони. А що в нас позаду?

Набагато цікавіше, запевняю вас. Прямий спуск на задній двір, слабко освітлений єдиною лампою. Там стояли сміттєві баки й бочки. Довершували пейзаж важкі ворота у стіні. Без сумніву, зачинені. Але те, що людина зачинила, людина може відчинити. Принаймні я можу. Це шлях на свободу.

Звісно, ще треба якось спуститися з п'ятого поверху. Ет, щось вигадую. Або, можливо, знайду інший шлях на задній двір. У мене ще достатньо часу, щоб спланувати втечу, — аж шість днів. Мої ноги задубіли, я позіхав і трусився від холоду. На сьогодні досить. Мої жорсткі нари зараз здавалися такими зручними.

Обережно й тихо я скрадався назад. Із полегшенням зачинив за собою люк, перевіriv, чи він справді замкнений, спустився на підлогу та попрямував на свій поверх...

Попереду я почув голоси. Гучні й чіткі. Найкраще розчув свого шановного співкамерника Віллі. Я з жахом укріпив важкі чоботи охорони та кинувся бігти назад до сходів. А слова Віллі дзвеніли у моїх вухах, як вирок долі:

— Прокинувся, а його немає! Я сам у камері! Його монстри з'їли чи щось таке! Тоді я закричав. Врятуйте мене, будь ласка! Що б воно не було, але воно проходить крізь зачинені двері! Я наступний!

РОЗДІЛ 4

Від люті на цього кретина мене кинуло в жар; що-правда, відразу охолодила перспектива, що зараз неодмінно піймають. Я інстинктивно втікав подалі від голосів і людей. Назад до драбини, один проліт, другий.

Будівля спалахнула всіма вогнями, заревла сирена. В'язні прокинулись і почали перегукуватись. За хвилину вони підійдуть до дверей своїх камер, помітять мене, закричать, з'явиться охорона. Втекти неможливо. Я знав це, але однаково біг уперед. До верхнього поверху, до останніх камер. Тепер у коридорі горіло яскраве світло. В'язні у камерах мене побачать, коли проходитиму повз них, і, безперечно, якийсь малолітній злочинець мене здасть. Кінець.

З високо піднятою головою я зробив крок у коридор і зазирнув у першу камеру.

Вона стояла порожня. Як і всі інші камери на цьому поверсі. Ще не все втрачено! Я пробіг повз порожні камери, злетів драбиною, немов скажена мавпа, і намацав відмичкою замок. За мною пролунали голоси, що ставали все гучнішими. То, відвернувшись від мене, піднімалися сходами двоє охоронців. Хтось

із них таки мусив повернути голову. І коли вони опиняться на поверсі, звісно, передусім побачать мене.

Замок піддався, я штовхнув люк і прослизнув на дах. У щілину люка, що зачинявся за мною, я розгледів двох огрядних охоронців, які саме звернулися у мій бік.

Чи зауважили вони, що люк зачинявся? Моє серце калатало в такт ударам навіженого по барабану, я задихався, щосекунди очікуючи почути ревіння сирени.

Нічого. Я досі вільний.

Хоч яка моя свобода! Мене охопив відчай. Я справді вільний, вільний залізити на дах, вільний тремтіти та пітніти там, вільний крутитися як муха в окропі, поки мене не знайдуть.

Якоїсь миті прокинувся жаль до себе. Тоді я встав і ляснув себе, немов паршивого пса, відчуваючи, як наростає лютя.

— Ти, визначний злочинцю, — прошепотів, щоб переконатися, що почую. — Кримінального життя закортіло? І перше, що ти вчинив, це дав здати себе цьому ідіотові, цьому довбаному Джеку-різнику? Це тобі наука, Джиме. Може, колись скористаєшся нею на практиці. Завжди контролюй власне оточення, свої тили. Продумуй усі можливості. Май на увазі, кретин може прокинутися. Треба було підкупити Віллі чи ще якось гарантувати його міцний сон. Запам'ятай цей урок, озирнися та швидше вибирайся із цього лайна як знаєш.

Особливо перебирати не доводилося. Якщо охоронці відчинять люк і вилізуть нагору, вони одразу знайдуть мене. Чи є тут де сховатися? Можна було якийсь час перебути на вершечку бака для води, але

в разі ретельних пошуків неодмінно дивитимуться і там. Спуститися неушкодженим із високих стін не-реально, тож такий план давав хоч слабку надію. Спробуємо.

Це було нелегко. Бак виготовлений із суцільного шматка металу, до вершечка не дістанеш. Але я мав це зробити. Позадкував, розбігся, стрибнув, відчув, як пальці зачепилися за край. Дряпався вгору, але рука зісковзнула, і я важко гепнувся на дах. Здавалося, звук падіння чула вся в'язниця. Залишалося тільки сподіватися, що піді мною порожня камера, а не коридор. «Годі сподіватися, треба намагатися, Джиме», — підбадьорив сам себе й додав кілька міцних словечок для підняття бойового духу. Мені треба добутися туди!

Цього разу я відступив аж до парапету, затримав дихання після глибокого вдиху. Пішов! Біжи, швидко, правильна дистанція — стрибай!

Правою рукою зачепився за край. Схопився та видихнув. Потім підняв ліву руку, витягнув її, роздираючи шкіру та набиваючи синці об твердий метал, і нарешті затягнув себе на вершечок бака.

Я лежав на бакові, надсадно сапаючи, і споглядав мертву пташку неподалік мого обличчя, її одне, трохи розплющене, око ніби підморгувало мені. Я вже хотів викинути її геть, коли зачув, як відчинився люк на дах.

— Ану, підштовхни мене! Я застряг!

Із важкого сопіння та рохкання, що розляглися по тому, я зрозумів: це один із тих огрядних охоронців, яких бачив на поверсі вниз. Посилення сопіння та рохкання означувало прибуття його не менш тлустого напарника.

— Не знаю, що тут робити, — скиглив перший прибулий.

— Я знаю, — твердо відповів другий. — Ми виконуємо наказ, це ще нікому не зашкодило.

— Але люк зачинений.

— Як і двері камери, з якої він вибрався. Дивись навколо уважно.

Важкі кроки обійшли дах навколо, потім повернулися.

— Його тут немає. Тут навіть немає, де сховатися. Він не висить, тримаючись за край даху, я перевіряв.

— Є ще одне місце, яке ми не оглядали.

Я відчув, як їхні очі пропікають метал і дивляться на мене. Серце знову шалено закалатало. У відчаї вхопився за іржавий метал, дослухаючись до кроків, які наближались.

— Він не міг туди залізти. Надто високо. Мені не вдається і дотягнутися до верхнього краю.

— Ти й до власних шнурків не дотягнешся. Іди, підсадиш мене. Якщо я вилізу на тебе, то зможу схопитися за ребро. Все, що треба, — це кинути один погляд. Лиш один-єдиний.

Він навіть не здогадувався, наскільки має рацію. Лиш один погляд. Я не міг зарадити невідворотному. Млявість поразки затопила мене. Я лежав там, слухаючи їхні прокльони та пирхання. Шкряботіння поближало, і десь за фут від мене з'явилася велетенська рука, що трималася за край даху. Очевидно, спрацювали інстинкти, бо, присягаюсь, у мене не було жодного свідомого задуму. Моя рука згребла мертву пташку й поклала її на край, біля пальців, що за мить ухопили її.

Наслідки цього вчинку перевершили всі очікування. Пташка зникла, як і рука, це супроводжувалося вигуками, шкряботінням і двома гучними глухими ударами.

— Що ж ти робиш?

— Я схопив цю гидоту. О-о-о, моя щиколотка, здається, зламана.

— Перевір, чи можеш ти на неї ступати. Хапайся за моє плече. Спирайся на іншу ногу. Ось так.

Із галасом і шумом охоронці вилазили через люк назад, а я зітхнув із полегшенням. Вони можуть незабаром повернутися (не варто ігнорувати таку ймовірність), але перший раунд я виграв. Спливали секунди, потім хвилини, доки я усвідомив, що виграв і другий раунд. На даху більше не шукали. Сирени вимкнули, а метушня тривала внизу, на ганку. Там лунали вигуки та грюкання дверей, ревіли мотори, автомобілі вирушали в нічну темряву. Не так швидко по тому почали вимикати світло. Перша хвиля пошуків минула. Я задрімав, але різко змусив себе прокинутися.

«Дурню, ти досі по вуха в лайні. Вони тебе розшукували, але ж не знайшли. Тож можеш закласти свого останнього бакса, що з першими променями сонця обнишпорять кожну шпарину, кожен закуток. І придуть сюди вже з драбиною. Тож ворухися».

І я навіть знав, куди податися. В останнє місце, де мене шукатимуть цієї ночі.

Знову через люк, вниз темним коридором. Окремі в'язні ще перемовлялися про події цієї ночі, але всі вже повернулися на нари. Я тихенько зісковзнув сходами вниз, просто до камери 567В. Відчинив її в абсолютній тиші й так само тихо зачинив за собою. Проминув

свої розколошкані нари та наблизився до нар, де мій любий стукач Віллі спав сном святого дурника.

Коли моя рука затисла його рота, очі Віллі майже вилізли з орбіт від жаху, а я отримав першокласне садистське задоволення, прошипівши йому на вухо:

— Ти покійник, падлюко, прощайся з життям. Ти покликав охорону й тепер отримаєш по заслугі.

Його тіло скорчилося, а потім зм'якло. Очі заплющилися. Я вбив його? Спершу я навіть пожалкував про свій поганий жарт. Ні, не мертвий, просто вирубився, Віллі дихав легко та повільно. Я взяв рушник, намочив у холодній воді та приклав йому просто до тіла. Крик співкамерника перейшов у булькання: я затулив йому рота рушником.

— Я великодушна людина, Віллі, тобі пощастило. Я тебе не вбиватиму.

Мої слова, здається, його заспокоїли, бо я відчув, як перестало тремтіти його тіло.

— Ти мені допоможеш. Якщо зробиш це, то не постраждаєш. Слово честі. Тепер приготуйся відповісти на моє запитання. Добряче подумай, перш ніж щось говорити. Ти маєш прошепотіти лиш одну-єдину річ. Скажи мені номер камери Стінгера. Кивни головою, якщо готовий. Добре. Я забираю рушник. Але якщо викинеш тут мені якогось коника чи намагатимешся промовити щось іще, ти — труп. Поїхали.

— 231В.

Наш поверх. Добре. Рушник повернувся на місце. Потім я добряче натиснув біля його правого вуха на судину, що постачає кров до головного мозку. Шість секунд — непритомність, десять — смерть. Він

сіпнувся, потім знову зм'як. Я прийняв палець, дорухавши до семи. Широка я натура, хай йому грець.

Я витер рушником обличчя та руки, намацав черевки, взувся, надягнув іншу сорочку й куртку, залпом випив літр води і приготувався знову зустрітися зі світом. По тому поздирав простирадла з ліжок, затиснув їх під пахвою та вийшов із камери.

Навшпиньки, так тихо, як тільки міг, я прослизнув до камери Стінгера, відчуваючи, що мене не зупинити. Мій план, безперечно, безглуздий і небезпечний. Але після всіх страхів цього вечора я, здається, зовсім втратив здатність боятися. Двері камери відчинилися від мого делікатного доторку, а Стінгер розплющив очі, щойно я потрусив його за плече.

— Одягайся, — швидко вимовив я. — Ми вшиваємося звідси просто зараз.

Він усе зрозумів, нічого не питаючи. Одягався, поки я здирав простирадла з його нар.

— Нам треба ще два простирадла, — сказав я.

— Я візьму в Едді.

— Але він прокинеться...

— Я подбаю, щоб він знову заснув.

Едді пролепетав якесь сонне запитання, потім розлігся звук важкого удару. Едді знову заснув, а Стінгер повернувся із простирадлами.

— Ось що ми зробимо, — почав я. — Я знайшов шлях через дах. Ми поліземо туди, зв'яжемо простирадла докупі та спустимося по них. Добре?

Добре?! Я ніколи у своєму житті не чув божевільнішого плану. Але не для Стінгера.

— Добре! Ходімо.

Знову на цій драбині. Як вона мені остогидла за сьогодні! І взагалі — я втомився. Я видерся шаблями драбини, відчинив люк, закинув простирадла через нього на дах. Стінгер не зронив жодного слова до того, як за нами зачинився люк.

— Що сталося? Я чув, що ти втік, і вже лаштувався тебе вбити, коли вони знайдуть.

— Усе не так просто. Я тобі розповім, коли виберемося звідси. А тепер треба дати раду простирадлам. Зв'яжуймо протилежні кінці вздовж; мусимо зробити нашу мотузку настільки довгою, наскільки можливо. В'яжи морським вузлом, як навчають бойскаутів. Ось так.

Ми зв'язували та затягували, як скажені, поки не вдалося з'єднати всі простирадла до купи. Я припасував один кінець до труби, що здавалася міцною, та звисив простирадлову мотузку через край даху.

— Хоч на двадцять футів нижче, — зауважив Стінгер, позираючи на землю. — Іди першим, бо ти легший і, якщо наша мотузка мене не витримає, у тебе залишиться шанс. Ну ж бо!

Із такою логікою важко не погодитися. Я переліз через парапет і взявся за верхнє простирадло. Стінгер несподівано сердечно потис мою руку. Я почав спускатися.

Це було нелегко. У мене й так утомилися руки, та ще й тканина простирадел така, що її важко схопити. Я злавив так швидко, як тільки міг, бо сили майже вичерпалися.

Нарешті мої ноги повисли у повітрі — я досяг кінця мотузки. Жорстка бруківка в'язничного подвір'я

здавалася внизу такою далекою. Відпустити мотузку було надто важко чи, можливо, надто легко. Просто сил тримати її більше не ставало. Я розчепив пальці та відчув удар.

Покотився, сів на землю, важко дихаючи. Вдалося. Високо вгорі я бачив силует Стінгера, який злазив мотузкою, перебираючи руками. За секунду він був на землі біля мене, приземлившись легко, як кіт, і допоміг мені підвестися. Він підтримував мене, поки ми дійшли до воріт. Мої пальці тремтіли, тому я не міг відчинити замок. Ми такі помітні тут, на світлі, тож якщо хтось із охорони надумав би визирнути у вікно, нас неодмінно впіймали б...

Я довго шпортався із замком, затамувавши подих, потім вирішив заспокоїтися та спробувати ще раз, повільно й обережно намагаючи всі канавки, повертаючи та проштовхуючи. Я зміг із ним упоратись, і ми зникли за дверима. Стінгер тихо зачинив за нами ворота, потім розвернувся та побіг у нічну темряву. Я не відставав від нього ні на крок.

Ми вільні!

РОЗДІЛ 5

— Чекай! — покликав я Стінгера, коли той звернув з дороги. — Не туди. У мене є план. Я розробив його ще до того, як мене посадили.

Він сповільнився, вагаючись, обмірковуючи мої слова:

— А ти завбачливий малий. То як нам учинити?

— Нам треба замести сліди, щоб вони не нагнали нас із роботами-шукачами. Сюди.

Ми зійшли з дороги, попростували травою вниз до найближчого струмка. Струмок неглибокий, але крижаний, тож я не міг стримати тремтіння, коли ми ступили у воду. Недалеко проходила головна магістраль, і ми попрямували туди, пригинаючись, як повз нас проїжджав транспорт. Якусь хвилину не було видно жодної машини.

— Зараз! — скомандував я. — Через дорогу, а по тому назад, ступаючи просто по своїх слідах.

Стінгер виконав вказівку, повернувшись зі мною до струмка, назад у крижану воду.

— Це розумно, — погодився він. — Пошук знайде, де ми зайшли у воду, де ми вийшли з неї, простежить нас до дороги. Потім вони подумують, що нас підібрала якась машина. Що далі?

— Ми підемо струмком до найближчої ферми, найімовірніше ферми свинобразів...

— Нізащо. Я їх ненавиджу. Один із них поранив мене у дитинстві.

— У нас немає вибору. Якщо не вчинимо так, нас знайдуть іще до світанку. Теж не можу сказати, що обожнюю цих свинтусів, але я виріс на фермі, тож знаю, як з ними поводитися. Тепер рухаймося, бо наші ноги зараз замерзнуть.

Катування холодом тривало дуже довго, я не припиняв тремтіти. Але нічого не залишалося, крім рухатися вперед. Мої зуби цокотіли, як кастаньєти, коли ми опинилися в маленькому потічкові, що біг через поле, вливаючись у струмок, де ми баблялися зараз. Зорі блякнули; незабаром світанок.

— Прийшли — повідомив я. — Саме цей струмок нам потрібен. Оте надрубане дерево — мій орієнтир. Іди за мною, ми вже близько.

Я потягнувся, відламав суху гілку над головою та продовжив вести нас уперед. Ми брели струмком, поки не дійшли до високого паркану під напругою. За допомогою гілки я підняв сітку паркана знизу й дав змогу Стінгерові пролізти досередини. Потім він зробив те саме для мене. Щойно я звівся на ноги, з боку дубового гаю поблизу почувся знайомий шурхіт велетенських голок. Гігантська темна пляма відділилася від дерева та рушила на нас. Я забрав гілку у Стінгера й тихенько покликав:

— Сооооо, сіїііі, сюди, сюди, свинко.

Під кабаном, який наближався, стугоніла земля. Стінгер позаду бурчав собі під ніс чи то молитви, чи то прокльони, чи те й те водночас. Я знову покликав,

і велетенське створіння підійшло впритул. Красунчик вагою з тонну тупився в мене маленькими червоними очима. Я ступив крок уперед, повільно підняв гілку. Було чути, як Стінгер стогне від страху. Кабан завмер, коли я тицьнув палицею йому біля вуха, розгорнув довгі голки та почав старанно чухати.

— Що ти робиш? Воно вб'є тебе, — скиглив Стінгер.

— Звісно, що ні, — запевнив я, чухаючи ще старанніше. — Ти лишень послухай!

Свинообраз із напівзаплющеними від задоволення очима щасливо рохкав.

— Я добре знаю цих свинок. У них під голками паразити, яких вони не можуть дістати, тому й обожнюють, коли їх чухають. Дай ще почухаю інше вухо (у них між вухами особливо свербить), тоді можемо йти.

Я чухав, кабан задоволено рохкав, до нас підкрадався світанок. На фермі спалахнуло світло — і ми впали на коліна біля свинообразу. Двері будинку відчинилися, хтось вилив назовні воду, потім двері зачинилися знову.

— Ходімо до хліва. Сюди, — сказав я.

Кабан обурено зарохкав, коли я припинив чухати, а потім риссю побіг за нами вздовж ферми, сподіваючись отримати ще. І добре, бо довкола зібралося до біса інших колючих свинок. Утім, вони всі розступилися перед верховним хряком, і ми з почестями, гідними королівських осіб, пройшли до хліва.

— Ось тобі, мій великий друже. — Я почухав його востаннє. — Приємно було познайомитися.

Стінгер відчинив двері, і ми прослизнули досередини. Заледве встигли накинути заціпку, як міцне

дерево затремтіло під вагою нашого нового знайомого: той притулився до стіни та пирхнув.

— Ти врятував моє життя, — прошепотів Стінгер. — Я цього ніколи не забуду.

— Просто я знаю цих свинок, — скромно зазначив я. — От ти, наприклад, — професійний боець.

— А ти — фахівець зі свиней.

— Я б сформулював це якось по-іншому, — промимив я. — А тепер ходімо на сінник. Там тепло, це надійний сховок. На нас чекає довгий день, я хочу присвятити його сну.

Ну й нічка. Я зарився в сіно, двічі чхнув, бо в ніс набився пил, й одразу заснув.

Наступне, що пам'ятаю: Стінгер термосить мене за плече, а сонце яскраво світить через щілини в стіні.

— Тут копи, — шепоче він.

Я прогнав сон і виглянув крізь щілину надвір.

Біля фермерського будинку пришвартувався зелений з білим поліцейський катер, і двоє ідіотів у формі тицали фермерові якийсь аркуш. Той хитав головою та гучно, на все подвір'я, запевняв:

— Ні, я не бачив жодного з них. Я не бачив жодної живої душі вже тиждень, якщо вам цікаво. Так що радіий зустрічі, хлопці. Ті втікачі виглядають жахливо, справжні злочинці.

— Ми не можемо гаяти на це весь день. Навіть якщо ви їх не бачили, може, вони на фермі, у хліву?

— Їм би ніяк це не вдалося. Там випущені свинобрази. Найлютіші тварюки в усьому білому світі.

— Проте треба глянути. У нас наказ обшукати всі приміщення в околицях.

Полісмен рушив у наш бік. Утім, за мить розлігся вереск, немов завила сирена, і пролунав стукіт го-стрих копит — це біг наш нічний товариш. Полісмен заховався в катері. Лютий хряк вривався в катер, залишивши в боці машини велику вм'ятину. Фермер задоволено закивав:

— Я ж казав вам, у хліві немає нікого. Тут Малий Ларрі, а він терпіти не може чужих. Але заїжджайте, як будете поблизу, хлопці...

Останні слова фермерові довелося кричати, бо катер уже відпливав на захід, а Малий Ларрі переслідував його, погрозово форкаючи.

— Оце справжня краса, — нарешті промовив Стінгер із благоговінням у голосі.

Я кивнув, мовчки погоджуючись. Навіть у найгірші періоди життя трапляються прекрасні миті.

Досить розваг; час братися до справи. Із соломинкою в зубах я розлігся на теплому сіні.

— Свинообрази добрі, коли знаєш, із якого боку до них підійти.

— Поліція, здається, так не вважає, — відповів Стінгер.

— Точно ні. Це було найкраще видовище, яке я бачив. Не ладнаю з поліцією.

— Хто ладнає? За що тебе взяли, Джиммі?

— За пограбування банку. Ти колись грабував банк?

Він захоплено присвиснув і похитав головою:

— Не мій стиль. Я не знав би, з чого почати. Бійка в багні — це моє. Ніхто не міг мене подужати дев'ять років.

— З таким життям ти, мабуть, зазнайомився з багатьма різними людьми. Ти колись зустрічався зі Смеллі Шмуком? — швидко зімпровізував я. — Ми з ним прокрутили одне дільце в штаті Грагем.

— Ніколи з ним не перетинався, ніколи навіть не чув про нього. Ти перший грабіжник банків, якого я будь-коли здибував.

— Справді? Не думаю, що нас багато залишилося. Але ти маєш знати ведмежатників або викрадачів машин.

У відповідь на мої хитрі розпитування він лише похитав головою.

— З такими хлопцями я стикався тільки у в'язниці. На волі знався з азартними гравцями; вони приходять на боротьбу в багнюці. Усі бідні, як церковні миші, невдахи. Я знав одного, який присягався, що колись давно приятелював зі Слоном.

— Слоном? — перепитав я, здивовано кліпаючи очима та намагаючись уторопати, про що він говорить.

— Не той слон. Цей Слон грабував банки й крав цінні речі. Я гадав, ти про нього чув.

— Це було, мабуть, іще до мене.

— Це було ще до нас усіх, багато років тому. Поліція його так і не спіймала, я чув. Той невдаха, який нахвалявся, що знає Слона, казав, він зараз на спочинку, заліг на дно.

Стінгерові більше нічого не було відомо, тож я вирішив його не розпитувати. Наша розмова урвалася, і ми обидва куняли до темряви. Голодні та спрагли, розуміли, що вдень треба сидіти у сховку. Я жував соломку й намагався не думати про велику порцію

пива та про пляшки холодної води, натомість силкувався уявити собі Слона. Слабка втіха, але краще, ніж нічого. До заходу сонця я залишався голодний, спраглий і пригнічений. Моя тюремна авантюра завершилася грандіозним фіаско. Тепер мені зрозуміло: в'язниці — для невдах. І заради цього великого відкриття я ризикував життям і своїм задом. Більше нізачо. Я дав мовчазну обіцянку надалі уникати в'язниць і служителів закону. Справжніх злочинців не ловлять. Як Слона, хоч хто б він був. Коли останній відблиск світла зник з неба, ми з полегшенням відчинили двері хліва. Почувся тупіт, рохкання, і гігантська фігура заблокувала вихід. Стінгер розтулив рота, але мені вдалося схопити його перед тим, як він дав драла.

— Ану, бери дрючок і зроби щось корисне. Зараз я тебе навчу нового ремесла.

Тож ми старанно чухали свинообразів під голками, а вони рохкали від задоволення. Коли ми виходили, тварини тупцяли за нами, як вірні пси.

— Тепер це наші друзі довіку, — сказав я, вийшовши з воріт і помахавши на прощання невтішним свинобразам.

— Друзі, яких я волів би ніколи не бачити. Ти вигадав, що нам робити далі?

— Звичайно. Планувати — моє покликання. Тут недалеко проходить запасна колія, там перевантажують із лайнерів до вантажівок різне барахло. Ми будемо триматися подалі звідти, бо там, напевно, повно поліції. Але всі вантажівки рухаються тією самою дорогою до шосе, де є світлофори. Їм доводиться

зупинятися, поки комп'ютери на шосе оглянуть їх і пропустять далі. Ми підемо туди і...

— Заліземо в одну з вантажівок!

— Ти швидко вчишся. Тільки треба не припуститися помилки, нам потрібні вантажівки, які прямують на захід. В іншому разі ми знову прибудемо до нашого улюбленого міста Перлі Гейтс, назад до в'язниці, з якої ми з такими труднощами вибиралися.

— Веди, Джиме. Ти найрозумніший малий, якого я зустрічав. У тебе велике майбутнє.

Так само вважав і я, тому швидко кивнув на знак згоди. Трохи шкода, що він не попрямує у світле майбутнє разом зі мною. Але жити, усвідомлюючи свою провину за смерть якогось чувака, було б нестерпно. Стінгер запланував убивство. Тож нам у різні боки.

Ми знайшли дорогу, засіли в кушах обабіч неї. Дві вантажівки з вимкнутими сигнальними вогнями прибули водночас. Ми не рушили з місця. Перша, а потім і друга від'їхали на схід. Коли третя вантажівка сповільнилася та зупинилася, чекаючи на свою чергу, спалахнули вогні — на захід!

Ми кинулися бігти. Я почав було вовтузився із замком, але Стінгер відштовхнув мене вбік. Він опустив якийсь важіль, і двері відчинилися. Могутнім рухом Стінгер закинув мене в кузов вантажівки, що вже рушила. Сам же наздоганяв машину на ходу. Хоч та набирала швидкість, він вчасно схопився за борт і, підтягнувшись на руках, опинився всередині. Між нами були двері — зачинені, але не замкнені.

— Ми зробили це! — переможно крикнув він.

— Так! Ти їдь далі, а мені треба повернутися до Перлі Гейтс, щойно вся ця метушня вщухне. За годину минатимемо Біллівіль. Там і розпрощаємося.

Це була швидка подорож. Я вистрибнув на першій зупинці під світлофором. Стінгер потис мені руку.

— Щастя тобі, малий! — гукнув він, і вантажівка рушила.

На жаль, не міг побажати йому того самого. Я дістав монету. Щойно вантажівка зникла з поля зору, попрямував повз вогні до телефонної будки, повторюючи подумки номер машини. Почуваючись останньою падлюкою, набрав номер телефону поліції.

Але в мене справді не залишалося вибору.

РОЗДІЛ 6

На відміну від легковажного Стінгера, я розробив детальний план утечі. Частиною цього плану було заплутати власні сліди за допомогою колишнього партнера. Він не дурень, тож одразу здогадається, хто його підставив. Якщо Стінгер розкаже поліції, що я повернувся до Перлі Гейтс, — це на краще. Я не хотів залишати Біллівіль, принаймні зараз.

Приміщення орендовано через агентство, усі транзакції проведено за допомогою комп'ютера. Я навідав цю квартирку перед своїми банківськими пригодами та дещо підготувався. Зараз така завбачливість стала в пригоді. Я увійшов крізь службові двері повністю автоматизованої будівлі після того, як вимкнув сигналізацію, скориставшись прихованим перемикачем, який додумався там установити. У перемикачі вмонтовано таймер, тож мав довгі десять хвилин, щоб дістатися до приміщення. Не поспішаючи, я відімкнув замок, увійшов, зачинив за собою двері, потім плентався три поверхи вгору повз порожні очі деактивованих камер і невидимі й на цю мить безпорадні інфрачервоні промені. Коли я ступив до свого офісу, залишалося ще дві

хвилини. Я затулив вікна, ввімкнув світло й кинувся до бару.

Холодне пиво ніколи так не смакувало. Не встиг я ще як слід ковтнути — забурчав мій порожній шлунок. Після другого ковтка я розірвав пакет зі смаженими реберцями свинобраза і дістав найбільше ребро — завдовжки з мою руку. Ням-ням!

Вимитий, поголений, за третім пивом я почувався набагато краще. «Ввімкнути», — наказав я терміналу й увійшов у мережу. Мій запит був простим: усі повідомлення в газетах упродовж останніх п'ятдесяти років, усі посилання, усі згадки про злочинця Слона, жодних копій, тільки оригінали. Друк.

Іще до того, як сьорбнув пива, з факсу полізли перші аркуші. Повідомлення десятирічної давнини, що лежало зверху, виявилось найсвіжішим. Не дуже цікава інформація з міста Декалогг на іншому боці планети. Поліція в барі затримала літнього містянина, який називав себе Слоном. З'ясували, що в цього пана загострення старечого маразму, а розслідування привело до будинку людей похилого віку, звідки й утік самозванець. Я взяв наступний аркуш.

До ранку я так утомився, що задрімав у кабінеті, де можна було навіть розкласти ліжко. На світанку, збадьорившись великою чашкою кави, переглянув останню сторінку з купи, що валялася на підлозі. Папір позолотили перші сонячні промені. Я вимкнув світло та цвіркнув крізь зуби, вивчаючи зміст статті.

Цікаво. Злочинець, який вихваляється своїми злочинами — завжди залишає на місці крадіжок маленькі зображення шахового слона. Достатньо примітивні,

такі легко підробити. Саме це я, недовго думаючи, і зробив. Потім помилювався картинкою з відстані витягнутої руки.

Першого слоника знайшли в порожній касі автоматизованої алкогольної крамниці шістдесят вісім років тому. Якщо Слон почав кар'єру підлітком, як оце я, йому зараз має бути приблизно вісімдесят років. Прекрасний вік, якщо зважати, що середня тривалість життя нині подовжилася до ста п'ятдесяти років. Але як пояснити його мовчання? Минуло п'ятнадцять років відтоді, як він залишив свою останню картку. Я перерахував на пальцях версії того, що могло статися.

«По-перше, є вірогідність (ніколи не варто про неї забувати), що він міг померти. У такому разі мені вже нічого не вдасться вдіяти, крім як забути про нього.

По-друге, він міг покинути нашу планету та продовжувати злочинну діяльність деінде в космосі. У такому разі про нього теж доведеться забути. Мені потрібно багато грошей, а ще більше досвіду, перш ніж я зважуся поткнутися в інші світи.

По-третє, Слон міг вийти на пенсію та жити десь на свої нечесно зароблені гроші.

І, по-четверте, він міг змінити стиль роботи: більше не розкидатися візитівками в кожному пограбованому місці».

Я самовдоволено відкинувся на спинку крісла та сьорбнув кави. Третій і четвертий варіанти давали надію, що Слона можна знайти. Перед зникненням він мав зіркову кар'єру. Він крав літаки, машини, готівку, обчищав банки. І так далі, й тому подібне.

Метою всіх його злочинів було одне: грошва із чужих кишень мусила перекочувувати до його. Ще Слон цупив цінності, щоб швидко й дорожче продати їх за фальшивими документами. А найкраще те, що його так і не спіймали. Оце людина, яка справді гідна стати моїм наставником, учителем, моїм університетом шахрайства, людина, яка одного дня видасть мені диплом справжнього афериста і вкаже дорогу до жаданого казкового багатства.

Але як же я його знайду, якщо вся поліція світу півстоліття ганялася за ним і не спромоглася навіть натрапити на слід? Слушне запитання.

Ще й як слушне, адже відповіді поки що немає. Я вирішив дати своїй підсвідомості попрацювати над цим, тож іще раз переглянув усю інформацію про Слона — щоб трохи впорядкувати її в голові. Надворі вже товклася юрба покупців, і я подумав, що мені теж не завадило б розім'ятися. Усі наявні в мене харчі були або заморожені, або запаковані, а після гідкої в'язничної їжі захотілося чогось смачненького. Тож я відчинив свою гримерку і почав готуватися до виходу в люди.

Дорослі не усвідомлюють (чи не пам'ятають), як тяжко бути підлітком. Вони забувають, що підлітковий вік — це зупинка десь на півдорозі до зрілості. Безневинні радощі дитинства позаду, а дорослі задоволення ще попереду. Кров приливає до голови і до інших частин тіла, бентежать думки про протилежну стать — це справді нестерпно. Від бідолашних підлітків вимагають, щоб вони поводитися, як дорослі, проте без дорослих привілеїв. Щодо мене, то я уник

усіх неприємностей перехідного віку — просто пере-стрибнув через них. Коли мої однолітки вешталися школою або теревенили із собі подібними, я мужнів. Я набагато розумніший за багатьох дорослих, тому, вочевидь, маю право так називатися. Єдине, що мені залишалося, — це надати своєму тілу вигляду, відповідного до стану душі.

Передусім я намалював собі гусячі лапки довкола очей і зморшки на лобі. Безбарвний крем додав зморшок на щоках — мій вік одразу ж став більшим на багато років. Борідка під підборіддям гарно пасувала до зморшок, довершували образ огидні тонкі вусики-пир'їнки. Коли ж я надягнув недоладний піджак офісного клерка, можу закластися, рідна мати не впізнала б мене, зустрівши на вулиці. Насправді рік тому вона таки не впізнала мене; для певності я запитав її, котра година, і навіть тоді жодної підозри не промайнуло в її телячих очах.

Прихопивши парасольку, хоч дощу, судячи з усього, не передбачалося, я покинув свою штаб-квартиру та попрямував до найближчого магазину.

Мушу зазначити, того дня моя підсвідомість функціонувала чудово, бо я швидко знайшов потрібне рішення. Навіть після трьох пляшок пива мене мучила спрага (день без краплини води в тому клятому свинарникові таки дався взнаки). Для того щоб погамувати її, я завітав під платинову арку Максвайну. Підійшов до робота-бармена в кутку. Пластикова довбешка з намальованою усмішкою повернулася до мене, солодкий сексуальний голос поцікавився:

— Чим можу прислужитися, сер або мадам?

Проглядаючи список напоїв на стіні, подумав, що могли б уже розщедритися на програму для розрізнення статей.

— Дайте подвійну вишневу шипучку, льоду побільше.

— Уже даю. Це буде три бакси, сер чи мадам.

Я опустив монету в щілину для готівки, люк, через який подавали напої, відкрився, і з'явилася моя порція. Поки я її діставав, мусив прослухати рекламну промову: «Максвайн радий обслуговувати вас сьогодні. З напоєм, який ви обрали, смакуватимуть свинобразячі бургери та цукрові батати з апетитним соусом...»

Раптом голос робота розтанув: саме на цю мить підсвідомість видала рішення моєї маленької проблеми. Геніально просте рішення...

— Гей, чувак, замовляй або вшивайся, ти, що, надумав тут увесь день стояти? — проревів хтось над моїм вухом.

Я буркнув вибачення, поплентався до найближчого столика й упав за нього. Я знав, як треба вчинити.

Задача здавалася складною внаслідок неправильно поставленого завдання. Замість того щоб самому шукати Слона, я маю зробити так, щоб шукав мене він.

Я потягував напій, моє серце вистрибувало з грудей, невидючими очима я тупився перед собою, а замальовки майбутнього плану роїлися в голові. Шансів знайти Слона не було, навіть спроби такого — гаяння часу. Тож потрібно прокрутити злочин настільки нечуваний і нахабний, щоб про нього заговорили всі новини планети. Злочин настільки незвичайний, що жодна істота, яка вміє читати або, принаймні, годна

натиснути кнопку пульту, щоб увімкнути новини, не змогла б проігнорувати його. А ще всі знатимуть: це робота Слона, бо я залишу його візитівку.

Я розправився із залишками напою, мої очі сфокусувалися, а свідомість повільно поверталася до реальності Максвайну. Якраз навпроти мене висіла афіша. Я дивився на неї і якийсь час не тямив, що воно таке. Нарешті второпав: вишкірені клоуни, діти з роззявленими пельками. Усі переваги трохи підчищеного 3D. А над їхніми головами — простий напис у рамці блимкітливих вогників: «Бережіть ваші купони! Отримайте виграш — вільний вхід до луна-парку!»

Ще дитиною я відвідував цю країну пластикових задовольень, і мені там жاخливо не сподобалось. Захопливі перегони — для простаків, гірки — для загартованих шлунків. Нездорова їжа, безконтрольне поглинання цукерок, п'яні клоуни — всі ці невігадливі веселощі могли вдовольнити лише дурнів. Однак тисячі відвідували луна-парк щодня, тисячі бігли туди у вихідні, а в тих тисяч у кишнях — тисячі баксів. Море грошви, океан. Усе, що треба, — спрямувати цей океан собі до кишень, та ще й так, щоб це стало найважливішою новиною всієї планети.

Але як я це зроблю? Передусім піду туди й ознайомлюся із системою безпеки. Час, нарешті, влаштувати собі заслужений вихідний.

Розділ 7

Для такої розвідки варто повернути свій вік. Знявши весь макіяж, я знову став сімнадцятирічним парубком із чудовим кольором обличчя. Але мені закортіло поліпшити дане природою (недаремно ж я відвідував ті до біса дорогі курси акторського гриму). Подушечки за щоками перетворили мене на рожевошоке янголятко; рум'яна довершили справу. Я надягнув сонцезахисні окуляри із пластиковими квітами, які стріляли водою, коли натискати кнопку в кишені. Дешевий фокус! Дякувати Богу, мода на гетри для хлопців минула. Проте повернулися шорти. Чи, точніше, повернувся ідіотський стиль за назвою шорт-лонг — шорти, в яких одну холошу обрізано нижче від коліна, а другу — вище. Я начепив це посміховисько з жакливого фіолетового вельвету, ще й зі смаком прикрашене отруйно-рожевими латками. Після таких перетворень глянути на себе в дзеркало було справді страшно. Не можу описати створіння, яке глипало на мене з люстра, але то був зовсім не грабіжник банків і не в'язень-утікач. На шию я почепив дешевий одноразовий фотоапарат, який насправді на таку назву не заслуговував, хоч усе-таки щось там фотографував.

На станції я загубився в океані своїх клонів, який повантажили у спеціальний транспорт, що курсував просто до луна-парку. Вигуки, істеричний сміх і бризкання з окулярів комусь допомогли згаяти час, а мені ж здалося, що це триватиме вічно. Коли двері нарешті розчинилися, я пропустив уперед наелектризований натовп, потім неквапливо рушив слідом. До роботи!

Треба йти туди, де зберігають гроші. Попри те що, слава Богу, я все майже забув свої перші відвідини цієї божевільні, все-таки пам'ятав, що платили за атракціони пластиковими жетонами (мій батько видавав мені такі штуки в обмеженій кількості, такій обмеженій, що її вистачало лише на кілька хвилин). Тож сьогодні перше завдання — знайти джерело жетонів.

Легко! Бо жетоновий видавач — мета першого паломництва всіх інфантильних невдах у стінах луна-парку. Будівля, схожа на перевернутий конус для морозива, розцяцькована прапорцями, а зверху ще й із програвачем, який видавав музику, що, вочевидь, призначалася для позбавлення відвідувачів слуху. На землі, припасоване до фундаменту будівлі, розташовувалося коло клоунських торсів. Кондиціонери забезпечували життєдіяльність клієнтів, щоб ті з комфортом розлучалися з грошима. Нетерплячі юнацькі руки тицяли бакси в долоні пластикових роботів. Долоні стискалися, гроші зникали, а з рота клоуна сипалася купа жетонів, які треба було збирати у спеціальний посуд. Огидно, але так, здається, вважав лише я.

Як гроші потрапляють до будівлі, тепер зрозуміло. Залишалося дізнатися, як їх звідти забирають. Я обійшов навколо бази й побачив, що роздавальні апарати

оточують її не повністю. Ззаду, у схованці з дерев і чагарників, до неї примикала невелика прибудова. Продовживши свій шлях через чагарники, я наштотувався на охоронця, що стовбичив біля дверей, на яких не було жодної таблички.

— Ти заблукав, хлопче? — привітно запитав він. — Тут лише для персоналу.

Я оминув охоронця й кинувся до дверей, фотографуючи їх на ходу.

— Мені треба до туалету! — верещав я. — Мені сказали, тут туалет!

Важка рука схопила мене за комір і виставила з кушців на доріжку:

— Нема тут туалету. Геть звідси!

Я пішов. Дуже цікаво. Ніякої сигналізації, замки Глабб — надійні, але застарілі. Що ж, мабуть, мені починає подобатися луна-парк.

Довелося тинятися там до темряви й чекати, доки атракціони закриють. Від нудьги я спробував Льодові Гірки, де пасажери мчали крізь макет крижаної печери, а різні речі, що начебто повмерзали в стіни, мали додавати драйву, час від часу падаючи на них. Сховище Піратів здавалося не набагато цікавішим. Щоб тримати марку, я ще долучився до п'яних задовольнень Країни Солодошів і Болотяного Монстра. Нарешті час настав. Жетони припинили видавати за годину до закриття парку. З найближчого спостережного пункту я з жадібною цікавістю стежив, як броньований фургон забрав велику кількість залізних контейнерів. Ще цікавішим виявилось те, що, коли гроші вивезли, охорона також зникла. Очевидно, вважала,

що ніхто при здоровому глузді не лізтиме досередини, щоб красти жетони.

Один божевільний, проте, знайшовся. Із сутінками я для стороннього ока приєднався до натовпу, що квапився до виходу. Але не виходив. Зачинені двері Гори Вампірів одразу розчахнулися. У темряві службової кімнати високо під стелею блищали ікла, скапувала фальшива кров, а я комфортно влаштувався за труною з пилом.

Треба зачекати годину, не більше. Тоді працівники покинуть парк, але на вулицях міста ще вештатиметься достатньо перехожих, щоб моя поява біля парку після його закриття не привернула уваги.

Уночі в парку залишалась охорона, але її неважко уникнути. Як і думав, Глабб легко піддався, і я швидко прослизнув досередини. Кімната без вікон — чудово, відтак світло мого ліхтарика ззовні ніхто не помітить. Справжнє задоволення — отак зблизька споглядати ці автомати.

Простий дизайн, нічого зайвого, гарні такі прилади. Приймачі розташовано колом по стінах. Зараз нерухомі, але зрозуміло, як вони працюють. Коли монети або банкноти надходять досередини, їх перераховують і відпихають далі. Машини біля виходу відсипають відповідну кількість жетонів до отворів на вихід. Біля отворів — баки, до яких із підлоги підведено труби. Ці баки, безсумнівно, наповнюються із підземних конвеєрів, які повертають із атракціонів жетони, готові до повторного використання. Монети, яких не торкалися людські руки, через заварені труби мандрують до закритих ящиків. Ті ящики мене не

цікавлять, бо вони надто важкі, їх незручно транспортувати. Але — юху! — банкноти набагато легші та й цінність мають більшу. Папірці рухались по жолобках і граціозно спускалися крізь щілину до сейфа. Загалом основне завдання операції полягає в тому, щоб триматися на безпечній відстані від озброєних ліхтариками охоронців.

Чудово. Я ще раз помилювався пристроями, спробував усе запам'ятати, потім дещо зафіксував. Роздавальні апарати виготовила фірма «Ex-changers», і я взяв пікс їхньої торгової марки з машини. Сейф — надійного бренду, що гарантує безпеку від усього, тільки не від ведмежатника-професіонала. Звісно, він виявився порожній. Записавши код, я відмикав і замикав сейф багато разів, допоки не навчився робити це із заплющеними очима. У моїй голові вже визрів план, і відмикати сейф навпомацки було його важливою частиною.

Завершивши свої справи, я непомітно вислизнув із будівлі, по тому з парку та приєднався до роззяв на вулиці. Дорогою додому вони були вже не такі жваві: окуляри-водостріли знадобилися лише раз чи двічі. Важко описати, з яким полегшенням я нарешті повернувся до своєї штаб-квартири, скинув цей клоунський костюм і пожадливо випив пива. Потім, висловлюючись метафорично, довелося поворушити мізками.

Наступні тижні видалися дуже напруженими. Працюючи над спорядженням для операції, я не забував переглядати новини. Одного із в'язнів-утікачів упіймали та після відчайдушного спротиву знову запро-

торили до в'язниці. Його товариша так і не знайшли, хоч арештант щосили допомагав слідству. Бідолашний Стінгер. Життя йому стане немилим, коли його вихолостять від любові до бійок. Але чоловік, якого він лаштувався вбити, не помре, тож мій вибір правильний. До того ж я надто заклопотаний, щоб перейматися докорами сумління. На порядку денному два завдання: розробити план пограбування та заманити Слона в пастку. З гордістю зазначу, що виконав обидва. Коли продумав план до дрібниць, лишилося чекати темної штормової ночі, щоб знову навідатися до луна-парку. Хоча візит туди мав бути максимально коротким, однаково потрібні приготування зайняли кілька годин — роботи там справді до біса. Тепер залишилося правильно вибрати час для операції. Вихідні, коли каси переповнені, здавалися найкращим варіантом. Далі, за планом, я цілком законно орендував гараж, а от маленький фургон довелося вкрати.

У вільний час я перефарбував фургон (це йому не завадило!), причепив новий номер, змінив таблички на дверях. Минула субота, мене трусило від нетерплячки. Щоб згаяти час в очікуванні пізньої години, коли каса вже повна, я, при вусах і зморшках, неквапливо насолодився смачним ленчем. Поїздка за місто дуже втішила, я добувся потрібного місця близько до службового входу до парку в призначений час. Трохи хвилюючись, надягнув тонкі рукавички. Утім, за мить азарт авантюри переважив хвилювання й страх. З усмішкою я простягнув руку й увімкнув апарат.

Пішов невидимий радіосигнал, а я спробував уявити, що відбувається. Сигнал зі швидкістю світла

досяг приймача та побіг дротом далі, до маленького вибухового пристрою. Невеликий вибух, якраз достатній, щоб зламати засув одного з подавачів жетонів, але водночас залишити неушкодженою трубу. Щойно засув зламався, потужний струмінь кольорових пластикових жетонів забив із подавача. Отакий-от я благодійник! Як би дякували мені діти, коли б знали, хто влаштував їм таку радість.

Але це ще не все. Щохвилини мій передавач видавав наступний сигнал, ламався інший засув, починалася нова злива жетонів. І так багато разів. Дочекавшись слушної миті, я завів двигун фургона, під'їхав до службових воріт луна-парку й припаркувався так, щоб напис на дверях фургона «Ремонт паркового обладнання» було видно охороні.

— Мені тут телефонували, — сказав я охоронцю. — У вас, здається, проблеми?

— Не проблеми, — відповів охоронець, відчиняючи ворота, — більше схоже на заколот. Тобі відомо, де потрібна будівля?

— Звісно! Допомога вже їде!

Хоч як я силкувався уявити наслідки своєї маленької диверсії, реальність перевершила всі сподівання. Діти, горлаючи, мов навіжені, оточили апарати, що випльовували жетони, дехто працював ліктями, щоб досягти призових місць у перших рядах. Їхній щасливий лемент буквально оглушував, а адміністрація й охорона ніяк не могли погамувати цю хвилю божевілля. На службовій доріжці стриміло трохи менше народу, але однаково, щоб пропхатися крізь тих, хто запізнювався по щастя, доводи-

лося просуватися обережно, з ногою на гальмі. Коли я наблизився, двоє охоронців відштовхували дітей від чагарників.

— Якісь проблеми з автоматом? — запитав я солоденько.

Відповіді охоронця потонули у дитячому верескові. Мабуть, це й на краще. Він відчинив двері та запхав мене та мою валізу для інструментів досередини будівлі. Там четверо службовців уже боролися з машинами. Їм не вдавалося їх вимкнути, бо я подбав про замикання в розподільній коробці. Лисий чоловік якраз підходив до залізного дроту з ножівкою, коли я пригрозив йому пальцем:

— Це буде вдала спроба самогубства. Тут лінія під напругою.

— У тебе є кращі ідеї, придурку? — огризнувся він. — Це ваші бісові машини. Давай, працюй!

— Уже починаю, — кинув я, розчахнувши валізу для інструментів, у якій лежав лише блискучий металевий балон. — Оце має допомогти, — сказав я, зриваючи верхній клапан і спрямовуючи струмінь подачі від себе. Останнє, що помітив, — це виражені від здивування очі службовців. Чорний дим заповнив усю кімнату, зовсім застилаючи огляд.

Я на це очікував, а вони — ні. Міцно тримаючи валізу для інструментів у руках, я відміряв чотири кроки у напрямку до сейфа. Звуки моїх кроків заглушували їхній лемент і брязкіт жетонового дощу. Сейф легко піддався; кришку коробки для інструментів я приладнав якраз навпроти борту сейфа, нахилився, намацав сейф, перекинув його у свій контейнер,

швидко пересипав гроші та захряснув кришку. Мое наступне завдання — упевнитися, що відповідальність за цей злочин припишуть тому, кому я бажаю її приписати. Картка із зображенням шахового слона лежала у моїй верхній кишені. Я дістав її й обережно поклав до сейфа. Потім замкнув його, щоб абсолютно впевнитися: моє послання потрапить до потрібних рук і не загубиться в метушні. Тільки після цього я схопив сумку, що тепер поважчала, розвернувся та зорієнтувався на вихід.

Я розрахував, що до виходу маю ступити дев'ять кроків. Удалося зробити лише п'ять, коли чийсь могутні руки схопили мене, а хрипкий голос прогорлав на вухо: «Я тримаю цього негідника! Допоможіть!»

Я поставив коробку й надав йому ту допомогу, якої він так прагнув: простягнув руки до його шиї, зробивши там усе наразі потрібне. Він сіпнувся і плавно осів на підлогу. Я намірився знову вхопити коробку та протягом однієї жакливої секунди не міг її налапати. Потім коробка таки знайшлася. Намацавши ручки, я закинув її собі за спину.

Тоді стало зрозуміло, що через цю катавасію я зовсім втратив орієнтацію.

Паніка, чорніша від того чорного диму, що заповнив будівлю, огорнула мене. Я трусився як осиковий листок і майже провалив справу. Сімнадцятилітній хлопчик, дуже самотній перед невідомим дорослим світом. Кінець. Кінець!

Не знаю, скільки тривала ця криза, мабуть, не більше ніж секунду, але мені здалася вічністю. Я опанував себе й боляче надавав самому собі по уявній шиї.

— Ти ж сам так хотів — пам'ятаєш? Сам-один, а всі інші проти тебе. Тож здавайся або починай думати. Швидко!

Я почав думати. Люди кричали та шпорталися до-вкола, від них не було жодної користі, вони втратили орієнтацію так само, як і я. Добре, простягнути руки вперед і рухатися у будь-якому напрямку. Знайти щось, що можна впізнати на дотик. А досягнувши, діяти за ситуацією. Я почув глухий удар попереду. Мабуть, упав один із апаратів. Треба зосередитися на ньому.

Раптом на мене війнуло свіжим повітрям, що озвалася знайомим голосом охоронця:

— Та що ж тут таке?

Охоронець! Дуже мило з його боку. Я прокрався по-під стіною, легко його оминув, бо він досі гукав у темряву, далі випірнув із диму на денне світло. Доки мружився з незвички, мене схопив інший охоронець.

— Я тримаю його! Ти у мене нікуди не втечеш!

Мабуть, неможливо вигадати нічого дурнішого, як отак хапати людину з чорним поясом. Я обережно поклав зм'якле тіло на землю (щоб він часом не забився, коли падатиме), закинув сумку до фургона й роззирнувся довкола. Упевнившись, що мене ніхто не помітив, завів двигун і спокійно виїхав з луна-парку.

РОЗДІЛ 8

— Усе полагодив, проблем більше не виникне! — гукнув я охоронцеві при виході, який кивнув і відчинив ворота.

Я виїхав у напрямку міста, повільно завернув за поворот, а коли зник з очей паркових службовців, рвучко крутнув кермо на путівець.

Утечу я продумав так само ретельно, як і пограбування. Вкрасти гроші — це одне, зберегти їх — то вже зовсім інше. У наш вік електронних комунікацій опис моєї зовнішності та фургона розлетиться планетою за одну мікросекунду. І за одну мікросекунду кожна поліцейська машина матиме роздрукований варіант моїх прикмет, а кожного патрульного попередять, кого треба виглядати. Тож скільки в мене часу? Обидва охоронці наразі неприємні. Але вони небавом отямляться й передадуть інформацію. Власне, вистачить і одного телефонного дзвінка, щоб здійснити тривогу. Я підрахував, що це забере, як мінімум, п'ять хвилин. Чудово! Бо мені потрібно три.

Дорога петляла між деревами. Її останній поворот виводив до покинутого кар'єру. Я трохи хвилювався, бо якраз тут помилка коштувала б дуже дорого. Досі

все йшло за планом: орендована машина стояла тут, на тому місці, де я залишив її позавчора! Звісно, задля безпеки я витягнув із двигуна окремі життєво важливі деталі, але досвідчений крадій машин міг просто відбуксирувати автомобіль. На щастя, очевидно, що в околицях знайшовся тільки один досвідчений злочинець.

Я відчинив дверцята машини, дістав картонний ящик для продуктів і заніс до фургона. Один бік картонки відкинувся, показавши, що всередині ящик порожній, однак зовні проглядалися вершечки пакетів і контейнерів, приклеєні до верхньої стулки. Дуже дотепно, похвалив я сам себе, бо більше пишатися не було перед ким — лише я знав про цю операцію. Гроші в ящик, спакувати ящик, перекласти до машини. Зняти робочий одяг, тремтіти на прохолодному вітрі, закинути одяг до кузова. Вуса туди ж. Надягнути спортивний костюм, завести таймер, замкнути фургон, сісти до машини. Невимушено від'їхати геть. Ніхто мене не помітив, тож навряд чи варто сумніватися, що я успішно завершу свою маленьку пригоду. Я зупинився на виїзді на головну дорогу, бо довелося пропустити вервечку поліцейських машин, що з увімкненими сиренами поспішали у напрямку луна-парку. Шкода розминатися з друзями, не привітавшись, але ж вони так квапилися. Нарешті я вирулив на головну дорогу та повільно й обережно повів машину до Біллівілля. На той час фургон весело вистрілював іскрами, переплавляючись на купу брухту. Там не залишилося жодної зачіпки! Фургон застраховано, тож власник отримає компенсацію. Вогонь не вирветься за межі кам'яного кар'єру, тож ніхто не постраждає. Усе спрацювало просто чудово.

Повернувшись до свого помешкання, я зітхнув із полегшенням, відкоркував пиво та пожадливо випив. Потім узяв пляшку віскі з бару, зірвав покриття, ковтнув — зморщив носа від жакливого смаку та вилив напій у раковину. Що за лайно! Я гадав, що спробую і, може, колись звикну, але, як на мене, випивка не варта аж таких страждань.

Зараз уже сплигло досить часу, щоб новина про крадіжку в луна-парку просочилася в пресу. «Ввімкнути! — наказав я комп'ютеру. — Роздрукувати останні новини!»

Факс делікатно загудів, і папірці посипалися в лоток. На першому аркушеві — кольорова фотографія фонтану з грошей. Я з великим задоволенням прочитав репортаж, перекинув аркуш і побачив свій малюнок. Ось воно, вони знайшли його, нарешті відімкнувши сейф. Малюнок шахового слона та напис під ним.

1R — K4XB

Мовою шахів це означало: «Тура, щоб дістатися до коня, бере слона». Коли я вкотре перечитав свій шифр, тепло задоволення в моєму тілі змінилося на дрижки тривоги. Чи не здав я сам себе поліції? Чи вони здатні проаналізувати зачіпку та чекати на мене там?

— Ні! — вголос запевнив себе. — Поліція надто ледача та затюкана дрібними справами, щоб витратити час на головоломки. Може, вони сушитимуть над цим голови, однак ніколи не зрозуміють значення. А потім стане надто пізно. Але Слону до снаги розгадати моє послання. Він здогадається, що пові-

домлення для нього, й обмізкує його. Принаймні сподіваюся.

Я сьорбнув пива, ще трохи переймаючись долею свого витвору. У мене забрало до біса часу вигадати цей ребус. Те, що Слон використовує шахову фігуру як свою візитівку, змусило мене звернутися до книг із шахів. Я зробив висновок, що він (чи вона — не думаю, що хтось колись визначав стать Слона, хоча передбачалося, що це чоловік) полюбляє шахи. Тож якщо йому знадобиться якась інформація, він може проконсультуватися з тією самою книгою, що і я. Проте поліція навряд чи годна виявити наявність двох способів запису ходів у шахах. Найдавніший із них, той, яким скористався я, — називати квадрати дошки за розташованими на них фігурами. (Якщо ви знаєте, «горизонталі» — це ряди клітинок від одного до другого боку шахового поля, а «вертикалі» — це ряди клітинок від одного гравця до другого.) Так, квадрат, на якому стоїть Білий Король, — це Король 1. Король 2 — це наступна клітина по вертикалі. (Якщо вам здається, що це надто заплутано, краще не грайте в шахи, бо це найлегше з усього.) Однак є й інша форма шахових позначень, яку називають алгебраїчною. Вона базується на номерах і літерах: кожен із шістдесяти чотирьох квадратів на дошці має свій номер і літеру. Вісім позначень зліва направо від а до h. Тож Кінь 4 може бути на b4, g4, b5 або g5.

Складно? Сподіваюся. Я розраховував на те, що поліції ніколи не вдасться розгадати мій код. Бо якщо вони це зроблять, то схоплять мене. У цій симпатичній шаховій задачі було зашифровано дату мого

наступного злочину, коли я лаштувався «взяти Слона», тобто знову покласти його візитівку. Ще це означало, що для мене велика честь працювати під його іменем, що я захоплююся ним.

Мій сценарій був приблизно такий. Поліція ламає голову над шаховими ходами та зрештою відмовляється від цієї марної справи. На відміну від Слона. Той сердиться. Вчинено злочин, звинувачують його. Хтось узяв гроші, але не він. Я плекав надію, що його зацікавить шаховий хід, він утямить, що це повідомлення для нього, помізкує над ним і зрештою вирішить.

«Кінь» і «ніч» — омоніми?¹ Четверта ніч — що б це могло означати? Четверта ніч чого? Четверта ніч Сучасного музичного фестивалю в місті Перлі Гейтс! І ця четверта ніч настане на двадцять четверту добу року, яку — точно! — закодовано в першій позиції Коня 4. Якщо второпати, що b — це друга літера алфавіту, то b4 можна прочитати як 24. Зіставивши все це, Слон упевниться, що злочин заплановано на четвертий вечір фестивалю. Злочин, що, звичайно, стосується грошей. Я подумки схрестив пальці, щоб моя персона зацікавила Слона більше, ніж приємна можливість прислужитися нашій доблесній поліції.

Я сподівався, що мені вдалося віднайти рівновагу: ребус — складний для поліції, але можливий для Слона. У нього був тиждень на те, щоб розгадати його та з'явитися на фестиваль.

Це також означало, що у мене є тиждень, щоб відпочити перед наступною пригодою: спати скільки

¹ В англійській мові слова «knight» і «night» звучать однаково.

заманеться, а потім не спати взагалі, отримувати задоволення від планування та підготовки апаратури до сміливого нападу на кишені шановної публіки.

Того вечора йшов рясний дощ. Ідеально. Я підняв комір чорного пальто, опустил на очі чорного капелюха, прихопив чорну валізу для духового музичного інструмента. Для горна чи чогось такого. Те, що це валіза для духового інструмента, можна було зрозуміти з характерної випуклості з одного боку. Громадський транспорт довів мене до входу в театр. Решту шляху я пройшов пішки у натовпі інших хлопців, одягнених у чорне та з валізами для інструментів. Я тримав перепустку напоготові, але охоронець просто пропустив усіх нас досередини подалі від дощу. У будівлі навряд чи хтось став би перевіряти мою особу, бо таких тут знайшлося ще двісті тридцять. Сьогодні прем'єра «Зіткнення галактик», так званої сучасної музики, а просто — котячої какофонії. У цьому неподобстві задіяно двісті один духовий інструмент і двадцять дев'ять ударних. Композитор Муї-Вуфтер Гейох znana тим, що не надто переймається мелодійністю своїх творів. Музика також вплинула на мій вибір саме цього вечора для своєї авантюри, попри те що навіть читання партитури викликало головний біль.

Для музикантів не вистачало гримерок, вони юрмилися навколо, метушилися, галасували. Ніхто не помітив, як я вислизнув геть, прокрався нагору до чорного ходу, яким піднявся до потрібного мені закапелка. Персонал давно вже вийшов звідти, тож мене ніхто не турбуватиме, хіба що та бісова музика. Утім, про всяк випадок я зачинив двері зсередини. Зачувши

звуки прелюдії, я взяв свою копію партитури «Зіткнення...».

Усе починалося більш-менш спокійно, принаймні галактикам потрібно було представитися публіці перед тим, як зітнутися. Я водив по нотному стану пальцем доти, доки не досягнув поставленої мною червоної позначки. Тоді заховав партитуру до кишені й обережно визирнув із дверей. Коридор порожній, так і мало бути. Впевненим кроком я йшов коридором, а підлога піді мною вже трусилася у передчутті галактичних катаклізмів.

На дверях висів напис «Стороннім вхід заборонено». Діставши з однієї кишені чорну маску, я зняв капелюха й надягнув його, ключі від дверей видобув з іншої. Мені не хотілося гаяти час із з відмичками, тож під час попередніх відвідин цього місця я потурбувався про те, щоб мати ключі. Я повернув ключ, так би мовити, у такт із музикою. В мить активізації галактичних рухів я рвучко відчинив двері й уступив до кімнати.

Цього, звісно, ніхто не почув, але мою появу помітив літній чоловік. Він повернувся та здивовано подивився на мене, ручка випала з його ослаблих пальців, а руки автоматично злетіли вгору, щойно я вихопив із внутрішньої кишені свій приголомшливий, хоч і несправжній, пістолет. Інший, молодший, службовець не особливо злякався, кинувся в атаку й — упав непритомний на підлогу поряд зі зламаним стільцем.

І все це без звуку. Чи, точніше, звуків було повно, але жодного з них не чув навіть я сам через музику, яка наближалася до кульмінації — оглушливого

тріску, — горопашні галактики стояли за крок від своєї кончини. Треба ворушитися, бо надходила найгучніша частина.

З кишені пальто я вийняв дві пари наручників, замкнув одну з них на щиколотці старшого чоловіка та на ніжці стола, за яким він сидів; при тому опустив його руки, щоб він не втомився їх тримати. Потім те саме зробив зі сплячим красенем. Саме час. Я взяв пластикову вибухівку з іншої кишені — у моєму одязі було справді багато кишень — і приладнав її до сейфа, якраз над замком. Вони, мабуть, почувалися тут у безпеці з усіма своїми застережними заходами. Вечірній виторг замикали у сейфі за присутності озброєної охорони до ранку. А вранці за присутності інших озброєних охоронців його діставали. Я натиснув кнопку на радіо-пульті вибухівки та перебіг на іншу частину кімнати, де разом із іншими убезпечився від вогню.

Кожна незакріплена річ у кімнаті підстрибувала, зі стелі сипався тиньк. Іще не час. Я скористався цими секундами, щоб вирвати телефонні шнури. Нічого паякати під час концерту.

Майже! Я подумки тримав партитуру перед очима й тієї миті, коли галактики зіткнулися, натиснув кнопку.

Здалося, сейф вибухнув безгучно. Я майже оглух тут, в офісі, але не від вибуху, а від цієї музичної катастрофи, і тільки дивувався, як багато людей готові оглухнути в ім'я мистецтва. Зачудування не завадило мені вигрібати банкноти з сейфа просто у валізу для інструментів. Коли валіза наповнилася, я помахав капелюхом своїм тимчасовим полоненням —

одному з вибалушеними очима й іншому непритомному — і вийшов геть. Поклавши чорну маску назад до її рідної кишені, я непоміченим покинув театр через аварійний вихід.

Я жваво прокрокував два квартали до підземного переходу, злившись із натовпом перехожих, які поспішали сховатися від дощу. Униз сходами, коридором до повороту на станцію. Приміські поїзди шойно рушили, і коридор збезлюднів. Я зайшов до телефонної будки та змінив зовнішність за чітко визначені двадцять дві секунди. З валізи зірвав тканину-покриття чорного кольору; валіза, що під чорним, виявилася білою. Виступ для інструментів також зник. Його було зроблено з тонкого пластику, який легко зняти. Разом із чорною тканиною я поклав його до кишені. Чорний капелюх, коли я його вивернув, перетворився на білий. Зникли чорні вуса та борода. Після цього я вивернув пальто, яке зі споду було... правильно, білим. Переодягнений так, я попрямував на станцію й разом з іншими пасажирами далі на вихід, до стоянки таксі. Довго чекати не довелося, таксі невдовзі під'їхало, гостинно відчинивши двері. Я заліз досередини та широко всміхнувся роботу-водієві.

— Добрий чоловіч, відзи мене до готелю «Арболаст», — промовив я, імітуючи зуринійський акцент, бо в цей час якраз прибув поїзд із Зуринджії.

— Замовлення не прийнято, — заявила залізняка.

— Готель «Арболаст», шматку заліза! — зарепетував я. — «Арболаст»!

— Прийнято, — сказав робот, і таксі рушило.

Прекрасно. Розмови у цих таксі записують на мелекулярний програвач, усі записи зберігають упродовж місяця. Якщо колись будуть перевіряти, програвач видасть цей запис. Моє замовлення в готелі завбачливо зроблено з термінала в Зуринджії. Може, я занадто обережний. Але мій девіз — «Це неможливо». Я маю на увазі — бути занадто обережним.

Готель дорогий і зі смаком декорований арболостом у кожному коридорі й кімнаті. Мене догідливо доправили до кімнати з арболостовим торшером, робот-порт'є вшився геть із п'ятибаксовою монетою в кишеньці для чайових.

Я відніс валізу до спальні, зняв вологе пальто, дістав пиво з холодильника, і тут у двері постукали.

Так швидко! Якщо це Слон, то він майстер маскування, бо я не помітив за собою хвоста. Але хто ще це міг бути? Я вагався, а потім усвідомив, що є лише один спосіб отримати відповідь. З привітною усмішкою на випадок, якщо до мене раптом завітав сам Слон, я відчинив двері. Усмішка одразу ж згасла.

— Вас заарештовано, — оголосив детектив у цивільному, тицяючи бляху.

Його напарник тримав мене на мушці великого пістолета — для того, мабуть, щоб я швидше усвідомив свій новий статус.

РОЗДІЛ 9

— Що... за що... — промимрив я.

Полісмен, який мене арештовував, не вважав моє белькотіння ні новим, ні дотепним.

— Надягай пальто, ти йдеш із нами.

Я перелякано озирнувся довкола та послухався наказу. Не треба брати пальто, але я не мав сили суперечити. Коли вони обшукають його, то неодмінно знайдуть маску, ключі — все, що видає мене з головою. А що ж із грошима? Вони нічого не сказали про сумку.

Тільки я встромив руку в рукав, полісмен начепив на мене один наручник, а другий — замкнув на своєму зап'ястку. Я не втечу й так. Що можна вдіяти, коли хлопець із пістолетом стримить за три кроки позаду?

Ми вийшли з номера, попрямували коридором до ескалатора, вниз у вестибюль. На щастя, детектив не дуже квапився, тож наручники не тиснули. Зловісне чорне авто стояло посеред парковки. Водій навіть не глянув на нас. Щойно ми сіли й двері зачинилися, він рушив.

Я не знав, що говорити, мої супутники, схоже, також не були налаштовані теревенити. Ми мовчки

проїхали облитими дощем вулицями повз поліцейські відділки та зупинилися навпроти Федеральної будівлі Біт О'Хевен. Федерали! Моє серце вистрибувало з грудей. Я не помилився: зламати код і піймати мене — завдання заскладне для нашої доблесної поліції. Але я не взяв до уваги планетарне агентство розслідувань. Згадавши все, я зрозумів свою помилку. Щоправда, це мене не дуже втішило. Після років мовчанки Слон з'являється знову. Чому? І що означає вся ця шахова маячня? Треба залучити криптологів. Ого, та він вихваляється, тут зашифровано місце та дату наступного злочину. Передаємо справу федералам, бо місцеві копи таке не потягнуть. Треба стежити за грошима за допомогою найсучаснішої техніки. Пасти злочинця, щоб з'ясувати, хто ще втягнутий у цю справу. Потім узяти його на гарячому.

З переляку я ледве тримався на ногах і хитався, немов п'яний, коли наша невелика процесія зупинилася перед важкими дверима з великим написом «Федеральне бюро розслідувань». Знизу висіла менша золотава табличка «Директор Флінн». Мої супутники ввічливо постукали, замок у дверях скрипнув, і двері відчинилися. Ми зайшли.

— Ось він, сер.

— Добре. Пристебніть його до стільця. Я хочу з ним побесідувати.

Говорив чоловік за масивним столом. Цей чоловік і сам був немаленьким. Чи, краще висловитись, він здавався просто велетенським. Велетенський чоловік із прилизаним чорним волоссям. Численні підборіддя підіймалися й опускалися синхронно зі звуками

дихання з грудей. Опукий живіт змушував чоловіка сидіти на віддалі від стола. Пальці, схожі на сосиски, чоловік тримав на столі перед собою. На мій погляд, що благав про милосердя, він відповів сталево-суворим позирком. Я не протестував, коли охоронці довели мене до стільця, посадили, пристебнули наручниками. Потім позаду почулися кроки та звук дверей, що зачинилися.

— Тобі капець, — виголосив огрядний чоловік за столом.

— Я не знаю, про що ви, — пропищав я голосом, який тремтів, очевидно, від кришталевої невинності.

— Ти прекрасно знаєш, про що я. Ти скоїв злочин, украв гроші у глухих поціновувачів музики. Але це ще не все. Ти зазіхнув на добре ім'я іншої людини. Слона. Ти прагнув стати кимось, ким ти не є. Лови!

Зазіхнув на добре ім'я? Та про що це він? Я автоматично спіймав ключ, здивовано глипнув на нього, з іще більшим здивуванням вирячився на співрозмовника і, трусячись, відімкнув наручники.

— Ви не... — лопотів я, — я маю на увазі цей арешт, офіс, поліцію. Ви..

Він чекав на мої наступні слова мовчки, з блаженою посмішкою на обличчі.

— Ви — Слон.

— Точно. Як я зрозумів з твого примітивного коду, ти хотів мене бачити. Навіщо?

Я спробував підвестися, але в його руці з'явився пістолет, наведений мені просто межі очі. Довелося знову сісти на стілець. Усмішка зникла, як і тепло з його голосу:

— Я не люблю, коли мене копіюють. А ще більше я не люблю жарти. Я незадоволений. Даю тобі три хвилини, щоб усе пояснити, перед тим як уб'ю тебе, піду до готелю та заберу гроші, які ти вкрав сьогодні ввечері. А ще ти мені зараз скажеш, де всі гроші, які ти вкрав від мого імені. Говори!

Я заговорив чи, точніше, спробував, бо наразі міг тільки безпомічно щось булькотіти. Це мене трохи опам'ятало. Він міг мене вбити, але не зробив цього відразу. Я, прочистивши горло, заговорив:

— Я не думаю, що ви дуже поспішаєте мене вбити, тим більше не вірю, що ви так учините за три хвилини. Припиніть мене лякати, і я вам викладу свої мотиви. Згода?

Розмовляючи так, я зважав на ризик, але Слон — гравець, це також мені відомо, тож ризик виправданий.

Вираз його обличчя не змінився, але він кивнув, наче погодившись віддати мені пішака, знаючи, що мій король у нього в кишені.

— Дякую. Я ніколи не вірив, що ви — жорстока людина. Відтоді як я дізнався про ваше існування, ви для мене зразок для наслідування. Те, що вам вдалося зробити, без перебільшення, увійде в історію. Коли вас образило те, що я поцупив гроші від вашого імені, прошу вибачення. Я поверну вам усі гроші, які вкрав. Але подумайте: що ще я міг зробити? Як іще я міг знайти вас? Тож я спробував облаштувати так, щоб ви знайшли мене. І ви зробили це. Я розраховував на вашу цікавість, якщо не на милосердя. Сподівався, що ви не здасте мене поліції, доки не зустрінетьесь зі мною особисто.

Ще один пішак залишився за мною. Але дуло пістолета не опустилося.

— Ти єдина людина у світі, яка змогла мене вистежити, — промовив він. — Назви мені причину не вбивати тебе. Навіщо ти хотів зустрітися зі мною?

— Я вже сказав, що захоплююсь вами. Я вирішив: кар'єра злочинця найкраще розкриє мої таланти. Але я самоук без потрібних знань і досвіду. Я мрію стати вашим учнем. Учитися у вас. Вступити до академії кримінальної майстерності. Я заплачу за уроки стільки, скільки ви зажадаєте, хоча мені треба трохи поповнити свої резерви, бо ви ж заберете у мене прибуток від двох попередніх операцій. Усе. Це те, хто я є і ким, тяжко працюючи, я волів би стати.

Його погляд потеплів, він замислено почухав пальцями підборіддя. Але гру ще не було виграно. Та я й не хотів її вигравати. Нічії достатньо.

— Чому я маю цьому вірити? — нарешті запитав він.

— Чому б іще я мусив це робити? Які ще мотиви я міг мати?

— Мене хвилюють не твої мотиви. Я думаю, чи ніхто з поліції не маніпулює тобою, як пішаком, щоб знайти мене? Той, хто посадить Слона, зробить блискучу кар'єру.

Я кивнув на знак згоди, поки гарячково розмірковував, як же говорити далі, потім радісно всміхнувся:

— І то правда. Це й повинно було відразу спасти вам на думку. Але ваш офіс у цій будівлі вказує, що ви самі стоїте на високому щаблі правоохоронної системи, тож, якщо забажаєте, легко можете все перевірити. Або навіть іще переконливіший доказ вашої

геніальності — ви здатні проникати в інформаційні бази поліції на всіх рівнях, дурити їх і навіть використовувати, щоб мене арештувати. Мої вітання, сер! Я знав, що ви кримінальний геній, але те, що ви прокрутили, — фантастика.

Він повільно кивнув, приймаючи похвалу як належне. Мені здалося чи він справді опустив пістолет? Невже нічия близько? Я кинувся у наступ:

— Моє ім'я Джеймс Болівар ді Гріз, і я народився трохи більше сімнадцяти років тому в цьому самому місті, в госпіталі Великої Покровительки Материнства для безробітних фермерів. Термінал, який я бачу коло вас, мусить містити офіційну інформацію такого рівня. Перевірте мене. Самі побачите, що я кажу правду.

Я сів назад у крісло, поки він друкував команди на клавіатурі, і намагався не відволікати його. Слон читав мою справу. Я досі нервував, але ззовні намагався виглядати спокійним. Нарешті він завершив, відкинувся в кріслі та мовчки дивився на мене. Я не помітив, щоб його руки хоч поворухнулися, але пістолета вже не було. Нічия! Проте фігури знову виставлено на дошку, починається нова гра.

— Я вірю тобі, Джиме, і дякую за добрі слова. Але я працюю сам, і помічники мені не потрібні. Я вже думав убити тебе, бо ти розгадав мій секрет. Зараз вважаю, що це зайве. Просто пообіцяй, що ти більше не шукатимеш мене і не використовуватимеш мої візитівки у своїх наступних справах.

— Я повністю задовольню всі ваші вимоги. Я використовував візитівку тільки для того, щоб при-

вернути вашу увагу. Але перегляньте, благаю, моє клопотання про вступ до вищої академії злочинної діяльності.

— Немає такого закладу, — відрізав він, підводячись. — Набір закрито.

— Тоді дайте мені змогу переформулювати прохання, — промовив я, відчуваючи, що часу обмаль. — Дозвольте мені говорити про особисте. Я молодий, мені немає навіть двадцяти, а ви на цій планеті вже вісімдесят років. Я лише кілька років займаюся обраним ремеслом. Але навіть за цей короткий час зрозумів, наскільки я самотній. Усе, що я роблю, я роблю сам і для себе. У моїй справі для мене немає товариша, бо всі злочинці, яких я досі зустрічав, жакливо некомпетентні. Тому мушу працювати сам. Якщо я самотній, то боюся навіть уявити самотність вашого життя.

Слон стояв, одна рука спочивала на столі, він дивився на голу стіну так, наче там було вікно, непомітне для мене. Потім зітхнув — здавалося, разом із повітрям з нього вийшла сила, яка тримала це гігантське тіло на ногах, — і важко опустився в крісло.

— Ти кажеш правду, хлопчику мій, і тільки правду. Я не хотів би це обговорювати, але ти влучив просто в яблучко. Але хоч як би воно було, хай так і застається надалі. Я надто старий, щоб змінювати звички. Прощавай, дякую за цікавий тиждень. Як у добрі давні часи.

— Змініть своє рішення, будь ласка!

— Я не можу.

— Дайте мені свою адресу, я надішлю вам гроші.

— Залиш собі, ти їх заробив. Але надалі заробляй під іншим псевдонімом. Дай Слону мирно насолоджуватися заслуженим відпочинком. І ще одне. Мабуть, порада. Зміни професію. Застосовуй свої різнобічні таланти у більш соціально адаптованій діяльності. Так ти уникнеш тієї самотності, про яку щойно згадував.

— Ніколи! — закричав я. — Я краще зогнию у в'язниці, ніж стану частиною суспільства, яке так зневажаю!

— Можливо, ти зміниш свою думку.

— Цього ніколи не станеться, — запевнив я порожню кімнату.

Двері за ним зачинилися, Слон зник.

РОЗДІЛ 10

Ну що ж, от і все. Немає нічого більш гнітючого, ніж навіки розпрощатися зі своєю блакитною мрією. Мій план спрацював ідеально. Я зробив усе, що міг: виманив Слона з лігва та запропонував йому умови, від яких не відмовляються.

Але він відмовився. Навіть насолода від ідеально проведеного пограбування тепер не гріла душу. Гроші немов попів у моїх руках. Я сидів у готельному номері, думав про майбутнє та бачив там жахливу порожнечу. Перераховував гроші знову й знову, до поки суми не втратили для мене будь-який сенс. У своїх планах я зважив на всі можливості. Всі, крім однієї. Я навіть не припускав, що Слон відмовить мені. З таким тяжко змиритися.

Я повернувся до Біллівілля наступного дня й поринув у чорну депресію, проливаючи сльози жалю до самого себе. Зазвичай я такого терпіти не можу. Як і цього разу. Глянувши на вимучене та похмуре обличчя у дзеркалі, я показав йому язика.

«Слизняк, — сказав я собі, — мамій, слабак». І додав до цього інші образливі слова, які лише вдалося згадати. Трохи розважившись так, я зробив собі

сандвіч і горнятко кави — жодного алкоголю, щоб не засмічувати мозкові звивини! — і сів розмірковувати про майбутнє. Що далі?

Нічого. Чи, точніше, нічого конструктивного, що я міг би запропонувати сам собі на цю мить. Я відкинувся назад на спинку дивана, мої пальці натиснули 3V. Виринув якийсь комерційний канал, і ще до того, як я встиг перемкнути, на екрані з'явилася ведуча в 3D і в кольорі — дуже гарна, одягнена в майже непомітний купальник.

«Приїздіть сюди, де віють духмяні бризи, — закликала вона. — Приєднайтеся до мене на срібних пісках прекрасного Ватікано Біч, тут сонце та хвили збадьорять вашу душу».

Я вимкнув телевізор. Моя душа й так не в найкращій формі, а звабливі форми ведучої тільки додають їй клопоту. Спершу майбутнє, потім гетеросексуальна любов. Але ця реклама підказала мені нову ідею.

Відпустка? Невелика перерва? Чому ні? Зрештою останнім часом я працював, може, навіть тяжче, ніж будь-який із отих бізнесменів-трудоарів, на яких не хотів перетворюватись. Злочинна діяльність неабияк прибуткова, тож чому не витратити трохи зі своїх крєвно зароблених? Мені, мабуть, не вдасться втекти від проблем. Відомо з досвіду, що зміна оточення ніколи не допомагає знайти рішення. Мої проблеми переслідуватимуть мене, невідступні, як зубний біль. Але я можу потрапити до якогось місця, де матиму дозвілля та можливість позбутися їх.

Куди? Я знайшов у базі даних путівник і погортав його. Нічого не сподобалося. Плєж? Тільки якщо

я там зустріну ту дівчину з реклами, а це мало ймовірно. Шикарні готелі, дорогі круїзи, музейні тури — все це таке ж захопливе, як вихідні на свинобразячому ранчо. Хоч, може, це саме те, що мені зараз треба, — подихати свіжим повітрям. Я ж хлопець з ферми, часто гуляв надворі, коло куп свинобразячого самі знаєте-чого. Через ці спогади я радо перекочував до міста та не наважувався вистромялювати звідти носа.

Може, ось і відповідь. Звісно, на ферми я не поткнуся, краще кудись у дику місцину, щоб утекти від людей і проблем, трохи поспілкуватися з матінкою-природою. Що більше я думав про це, то кращою здавалася мені ідея. Я навіть знав, куди хочу податися. Соборні гори — мрія мого життя відтоді, як я був малим свинобразопасом. Ці вкриті снігом шпилі, що височіли в небі, як гігантські церковні башти, манили мене ще у дитячих снах. Що ж, не відмовлятимемо собі ні в чому! Саме час втілити кілька дитячих мрій.

Спальник, утеплений намет, посуд, ліхтарі — скупуватися до подорожі було саме задоволення. Повністю оснащений, я не бажав гаяти час на непрямі перельоти й узяв літак до Рафаеля. Щойно ми приземлилися, я зачудовано споглядав гори, заламував пальці й нетерпляче совався, поки чекав на багаж. Я вивчав карти і знав, що стежка до найвищої гори Собор перетинає дорогу у передгір'ї північніше від аеропорту. З міркувань конспірації краще було б їхати з усіма автобусом, але мене біла така нетерплячка, що я взяв таксі.

— Ходити самому тією стежкою дуже небезпечно, малий. — Підстаркуватий водій скривився, немов

бажаючи мені всіх гірських небезпек воднораз. — Там легко загубитися. Можуть вовки з'їсти. Зсуви й обвали. І...

— Мене там зустрінуть друзі. Двадцять друзів. Ми бойскаути. Це буде класна пригода, — швидко відповів я.

— Щось давненько я не бачив тут бойскаутів, — пробурмотів водій із підозрою.

— Ви й не могли їх бачити, — далі вигадував я, заглядаючи в карту. — Бо вони поїхали до Боскона, вийшли там на станції біля того місця, де стежка перетинає колію. Вони чекають на мене з провідником і всім необхідним. Сам у горах я боюся, сер.

Водій щось іще побурчав, навіть забурчав голосніше, коли я вдавав, що забув про чайові. А коли я все-таки заплатив — та ще й набагато більше, ніж треба, — він усміхнувся у сиві вуса та пошкварив геть. На щастя, мені вдалося перемогти спокусу трохи подуріти та підсунути йому фальшиву п'ятірку. Рев мотора стих удалині, я глянув на добре означену стежину, що петляла попереду, і зрозумів: піти в гори — це справді гарна ідея.

Немає потреби описувати всі задоволення моєї Великої Подорожі. Це як катання на лижах, ти це робиш, ти цим насолоджуєшся — розмовляти зайве. Усі пригоди, звичайні для такої подорожі, зі мною трапилися. У мене обгорів ніс, у бутерброд залазили мурахи. Зірки ніколи ще не здавалися такими неймовірно яскравими та близькими, чисте повітря добре впливало на мої легені. Я гуляв, лазив по горах, купався у крижаних струмках і забув про всі свої турботи.

Із цього божественного місця вони здавалися такими нікчемними... Свіжий, очищений, втомлений, але щасливий, добряче схудлий, я повернувся з гір за десять днів і відчинив двері маленького орендованого будиночка. Гаряча ванна була благословенням, як і холодне пиво. Я увімкнув 3V і знічев'я слухав новини, розлігшись у ванні та лінуючись навіть перемикнути канал.

«...доповідають про збільшення у першому півріччі експорту шинки на чотири відсотки. Водночас ринок свинобразячих голок досі в занепаді. Купа свинобразячих голок перевіряє нашу владу на міцність. За таку недбалість уряд уже піддають гострій критиці».

«Ближче до дому. Хакера, що зламав федеральний сервер, судитимуть завтра. Обвинувачі кваліфікують це як найтяжчий злочин і вимагають відновлення смертної кари. Однак...»

Голос диктора зник із моєї свідомості, коли замість його улесливого обличчя показали самого хакера. Його вели під охороною поліції. Великий чоловік, огрядний, із гривою сивого волосся. Мене немов ударили в груди. Колір волосся інший, але навіщо ж перуки? Я не помилився.

Це Слон!

Я виліз із ванни, пройшов через кімнату та натиснув стоп-кадр. Не звертаючи уваги на холод, перемотав назад і збільшив картинку. Зупинився на тому кадрі, де заарештований на мить обернувся. Це Слон, жодного сумніву.

Поки я витирався рушником і одягався, у голові визрів план. Треба повернутися до міста й рознюхати,

що з ним сталося і як йому можна допомогти. Я зателефонував, щоб дізнатися, коли можна вирушити в дорогу. Найближчий рейс — одразу після опівночі. Я забронював місце, поїв, відпочив, сплатив усі рахунки і став першим пасажиром на борту.

Щойно приземлившись, я навідався до своєї штабквартири в Біллівіллі. Поки комп'ютер роздруковував новини про арешт, заварив кави. Сьорбаючи каву й читаючи, я зовсім занепав духом. Це справді був Слон, хоч у справі він фігурував під ім'ям Білл Вазіс. Його затримали на виході з Федеральної будівлі, де він зламав центральний комп'ютер і переглядав секретні файли. Це сталося наступного дня по тому, як я вирушив у подорож.

Я миттєво зрозумів, що це означає. Мене гризло почуття провини — Слон потрапив до в'язниці через мене. Якби не я зі своїм божевільним планом, він ніколи не зачіпав би федеральні файли. Він учинив це лише тому, що прагнув з'ясувати, чи не було пограбування частиною федеральної операції.

«Я запроторив його до в'язниці, я його звідти й витягну!» — вигукнув я, скочивши на ноги та розливши каву по підлозі. Довелося витирати калюжу, і мій запал трохи згас. Так, я хотів звільнити його з в'язниці. Але чи спроможний я це зробити? Чому ні? У мене тепер є певний досвід втеч із в'язниці. Чи не легше прокрутити таку справу, коли ти ззовні, а не всередині? Після тривалих роздумів я усвідомив, що, можливо, мені у в'язницю заходити й не треба. Хай поліція сама приведе Слона до мене: під час допровадження до зали суду його мали перевозити на якомусь транспорті.

Небавом я усвідомив, що поставив собі завдання не з простих. Слона, очевидно, вважали великим злочинцем. Та вже багато років не ловили нікого такого, тож навколо нього зчинили неабияку метушню. Замість в'язниці міста чи штату Слона вартували у Федеральній будівлі. Я ніяк не міг туди пробратися. А заходи безпеки під час його транспортування до зали суду просто вражали — броньовані фургони, охорона, копи на мотоциклах, вертольоти. Тут я теж не міг нічого вдіяти. На мить я спантеличився. Я був зацікавлений у цій справі, так само як і поліція, хоч вони з іншої причини.

Після тривалих пошуків поліція виявила, що справжній Білл Вазіс покинув планету двадцять років тому. Всі записи про це було стерто з комп'ютера, крім, однак, записки, залишеної справжнім Біллом Вазісом своїм родичам. Саме на основі цієї записки й робили висновки про те, що зараз судять самозванця.

Отже в'язень — не Вазіс. Але хто ж тоді він? Коли про це запитали підсудного, то, якщо вірити репортажам у пресі, «він у відповідь мовчав і лише всміхався». Тепер в'язня називали містер Х. Ніхто не знав, хто містер Х насправді, а він волів не розмовляти на цю тему. Суд було призначено через вісім днів. Його не відкладали, бо містер Х відмовився визнавати себе винним чи невинним, відмовився від захисту та послуг громадського захисника. Обвинувачення, якому кортіло розправитися з в'язнем, оголосило про готовність його матеріалів і клопоталося про якнайшвидше призначення засідання. Суддя, якому, вочевидь, подобалося купатися в промінні слави, пішов назустріч і призначив його на наступний тиждень.

Я не міг удіяти нічого! Припертий до стіни, на хвилину я опустив руки. Краще почекаю до завершення суду. Тоді Слон стане просто одним із в'язнів і його нарешті переведуть із Федеральної будівлі. Коли він перебуватиме у в'язниці, тоді й організую його втечу. Звісно, до того як прилетить наступний космічний корабель і забере його для промивання мізків і виправної терапії. Вони використовуватимуть чудеса сучасної науки, щоб перетворити Слона на законослухняного громадянина, а, знаючи його, я розумів, що він краще помре, ніж дозволить так збиткуватися над собою. Я мусив втрутитися.

Але вони зробили все, щоб це було для мене нелегко. Я не міг навіть знайти способу перебувати в залі суду під час засідання. Тож мені довелося разом із усіма жителями планети дивився суд по телевізору.

Засідання завершилося підозріло швидко. Першого дня виголосили добре задокументований список учиненого підсудним. Комп'ютерне піратство, злом банку пам'яті, псування процесора, державна зрада, причетність до розсекречення таємних документів — справді жахливо. Свідки зачитували свої показання, всі по тому прийняті й додані до справи. Слон не звертав на метушню навколо жодної уваги. Він дивився кудись відсутнім поглядом, наче споглядав речі набагато цікавіші, ніж те, що відбувалося в залі суду. Коли зібрали всі докази, після перерви, якої цілком би стало для банкету зі стриптизом, суддя відкрив засідання у доброму гуморі. Обвинувачення зачитало вимоги. Суддя кивав на знак згоди та подякував усім за чудову роботу. Потім із поважним

виглядом заговорив, роблячи великі паузи для записування:

— Ця справа зрозуміла. Обвинувачення настільки вбивчі, що захист просто неможливий. Відсутність захисту в цьому разі сприяє торжеству правди й закону. А правда полягає в тому, що підсудний з власної волі, злісно та завбачливо скоїв усі злочини, в яких його обвинувачують. Це беззаперечно. Повторюся, справа для мене зрозуміла. Проте, хоч це і так, я поміркую над нею залишок дня і ніч. Підсудний матиме шанс на справедливість, якою він знехтував. Я не визнаю його винним до завтрашнього ранку, коли суд знову збереться на засідання. Тоді я оголошу вирок. Справедливість переможе.

— Справедливість-то переможе, — процідив я крізь зуби, — але ваш суд тут ні до чого.

— Мене поінформували, — продовжив суддя, — що Галактична Ліга дуже зацікавилася цією справою. Вони відрядили сюди космічний корабель, який прибуде за два дні. Підсудного заберуть із нашої планети, і ми, якщо ви даруєте мені такі слова та зрозумієте мої почуття, нарешті його здихаємося.

У мене відвисла щелепа, і я втупився в екран. Кінець. Що я можу вдіяти за два дні? Це кінець Слона та моєї, ще до пуття не розпочатої, кримінальної кар'єри.

РОЗДІЛ 11

Але я й не думав здаватися. Боротимуся до останнього, навіть якщо мої зусилля увінчаються невдачею, а мене самого піймають. Моя провина, що Слон опинився в такому становищі. Я зобов'язаний принаймні спробувати врятувати його. Але що я можу? Підібратися до Слона у Федеральній будівлі неможливо, неможливо дістатися до нього дорогою чи навіть побачити його в суді. Суд. Суд? Суд. Суд! Щось тут лоскотало мою цікавість, щось не давало спокою моєму мозкові, чомусь мені кортіло потрапити до зали суду.

Звичайно! Так! Захоплений своєю ідеєю, я забігав маленькими колами, розмахуючи руками та голосно булькаючи. Моя найкраща пародія свинобраза — колись, у минулому житті, на вечірках я мав з нею успіх.

«Що ж із судом? — запитав я себе, заздалегідь знаючи відповідь. — Це стара будівля, архітектурна пам'ятка під охороною. Там, напевно, архів у підвалі та кажани на горищі. Удень її охороняють, як монетний двір, а вночі вона стоїть порожня».

Я пірнув у свою комору, щоб відібрати потрібні інструменти: різці, відмички, ліхтарі, дроти, таємні мікрофони — всі апарати, що могли знадобитися для роботи.

Ще потрібна машина або краще фургон, бо сподіваюся, що доведеться перевозити двох.

Треба подбати про це. Я колись записав координати кількох місць, де можна поцупити авто, — про всяк випадок. Ось воно й знадобилося. Ще за дня треки й фургони пекарні «Крихітка» повернулися з поточних завдань. Кілька фургонів звернуло в гараж для ремонту, а один попрямував трохи далі. Направо дорогою й за межі міста. Я виїхав на сільську дорогу ще до сутінків, прибув до Перлі Гейтс після заходу сонця та невдовзі ступив у двері будівлі суду.

Сигналізація виявилася таким антикваріатом, що, напевно, призначалася для охорони будівлі від дітей і розумово неповносправних. Очевидно, тому що тут абсолютно нічого красти. Ось їхня логіка! Озброївшись піксом, я увійшов до зали, в якій відбувалося засідання. Зала за номером шість. Я стояв у дверях і дивився в темну кімнату. Вогні зовні кидали оранжеві відблиски крізь високі вікна. Я мовчки зайшов досередини, сів на місце судді, оглянув залу, місця для свідків. Нарешті знайшов крісло, в якому Слон сидів протягом минулого засідання й мав сидіти протягом наступного. Ось тут він сидітиме, ось сюди стане, щоб вислухати вирок. Руки цієї великої людини ось тут візьмуться за поручень.

Я глянув на дерев'яну підлогу та похмуро всміхнувся. Потім дістав дріль і почав втілювати свій план у життя.

О, нічка видалась важкою! Я мусив розчистити від коробок підвал під залом суду, попрацювати пилкою, молотком, надовго вийти з будинку, знайти спортив-

ний магазин, залізити в нього... І найважливіше з усього — розробити маршрут утечі.

Утеча мала бути неквапливою та водночас безпечною. Якби мені більше часу, я викопав би тунель. Але якраз із часом проблеми. Тож довелося замінити ручну працю на винахідливість. Я присів, щоб обміркувати подальші дії, й непомітно для себе закуняв. Ніколи! Я прожогом вибіг із будинку, знайшов цілодобовий ресторан, укомплектований похмурими роботами, і випив дві великі чашки кави з додатковим кофеїном. Подіяло! Від кофеїну мені в голову полізли ідеї, а серце калатало немов скажене. Після забігайлівки я пограбував крамницю одягу. Коли знову опинився біля будинку суду, хитався від втоми. Пальцями, що вже відмовлялися слухатися, я замкнув двері, прибрав сліди свого перебування. Перші промені світанку проникли у вікна ще до того, як я завершив. Дуже втомлений, я зачинив підвал ізсередини, добрів, похитуючись, до купи ганчір'я, наставив будильник, ліг і миттєво заснув.

Комариний писк будильника розбудив мене у повній темряві. На секунду я запанікував, але потім згадав, що у підвалі немає вікон. Ззовні середина дня. Можна перевірити. Я засвітив ліхтар, налаштував обладнання й увімкнув монітор. Ідеально! Кольорова картинка зали суду з'явилася на екрані: її передавала прихована камера, встановлена напередодні. Якись старигани-прибиральники витирали пил з меблів і мили підлогу. Засідання починалося за годину. Я залишив монітор увімкненим, востаннє перевірів обладнання, під'єднане минулої ночі. Усе функціонує добре. Залишалося тільки чекати.

Так я і вчинив. Наостанок випив холодної кави та з'їв зачерствілий бутерброд зі своїх учорашніх запасів. Очікування завершилося, коли двері зали суду відчинилися і глядачі, яким пощастило пропхатися, та преса зайшли досередини. Я міг чітко бачити їхнє зображення на моніторі, слухати човгання кроків у себе над головою.

Потім запанувала тиша й оголосили про прихід судді. Усі погляди сфокусувалися на ньому, всі вуха уважно слухали, коли він, прочистивши горло, заговорив.

Спершу суддя вирішив до смерті знудити публіку, детально переповідаючи вчорашні свідчення, потім розлого додав власну згоду з кожним висновком і спостереженням. Я припинив слухати цю маячню, я стежив за Слоном, збільшивши його обличчя.

Слон так і не розколовся. Його обличчя залишалося незворушним, здавалося, він нудьгував. Але відблиск в очах виказував ненависть, що межувала з презирством. Гігант, якого побороти мурахи. Вираз його обличчя означав: можна ув'язнити тіло, але не душу, яка завжди буде вільною. Недовго, якщо суддя виконає свої погрози.

Цієї миті щось в інтонаціях судді привернуло мою увагу. Він нарешті завершив свою розлогу преамбулу, прокашлявся і звернувся до Слона:

— Підсудний, устаньте для оголошення вироку.

Усі присутні дивилися на в'язня. Він флегматично сидів, навіть не поворухнувся. Розійшлося шарудіння та перешіптування. Суддя почервонів і вдарив молотком.

— Ви повинні коритися! — прогримів він. — Підсудний, ви підведетеся, або вас змусять це зробити. Зрозуміло?

Тепер уже я спітнів. Якби я тільки міг сказати Слону, щоб він не створював зайвих труднощів. Як я діятиму, коли його схоплять потворні поліцейські здоровила? Двоє з них чекали на наказ судді. У цю мить Слон звів очі. Він глипнув на суддю з таким презирством і огидою, що, мабуть, спромігся б і вбити поглядом.

Але він вставав! Полісмени зупинилися, коли велетенські руки Слона взяли за міцний поручень. Поручень заскрипів — гігантське тіло повільно підводилось. З гордим виглядом Слон покинув поручень і опустив руки...

Зараз! Я натиснув кнопку. Вибухи були неголосними, але мали драматичний ефект. Вони відірвали два болти, на яких тримався люк. Під чималенькою вагою Слона люк розчахнувся, і він упав униз зі швидкістю ракети. Я кинувся до приставної драбини, щойно він упав позад мене, проте ще встиг глянути на залу суду в екран.

Коли підсудний зник з поля зору присутніх у залі, там запанувала тиша. Пружини зачинили люк, а я вставив важкі металеві болти під пружинами, надійно його заблокувавши. Усе сталося швидко: Слон іще підстрибував на брезентовій підстилці вгору-вниз, як на батуті, коли я вже спустився до нього. Він флегматично подивився на мене та промовив:

— О, Джиммі, приємно знову тебе бачити.

Схопившись за мою руку, Слон ступив на підлогу. Над нами зчинилася метушня, крізь підлогу чулися вигуки, галас, біганина. Я дозволив собі дуже приєм-

ний погляд на екран, на скажені очі судді, на розгублених полісменів.

— Це вражає, Джиме, справді, — сказав Слон, так само милуючись сценою на екрані.

— Точно, — погодився я. — Можеш милуватися, поки скидатимеш одяг. Дуже швидко, пояснення потім.

Без жодного заперечення він роздягнувся — ще до того, як я закінчив говорити. Оголилося огрядне тіло у вишуканій пурпурній білизні. За моєю командою він підняв руки над головою. Стоячи на сходах, я накинув на нього величезну сукню.

— Ось пальто. Надягни його. Ця сукня до підлоги, тож взуття можна не змінювати. Капелюх і помада, нафарбуйся, поки я відчиню двері.

Він виконав мої накази без заперечень. Слон зник, а натомість з'явилася справді гігантська леді. Над нашими головами стукотів молоток, але Слон не звертав на це уваги.

— Ходімо! — покликав я, і він задріботів кімнатою — зовсім як жінка.

Я тримав двері зачиненими, поки він наздогнав мене, і скористався цими кількома секундами для попередження:

— Вони незабаром будуть на сходах у підвал, але сходи заблоковано. Ми підемо іншим шляхом.

Я надягнув поліцейську каску, що пасувала до уніформи на мені:

— Ти ув'язнена під моєю вартою. Ми виходимо. Зараз!

Я взяв його за руку, і ми звернули наліво, у запилюваний коридор. Із заблокованих сходів над нами

долинали грюкання та вигуки. Ми поквапилися до котельні та через неї до коротких сходів, які вивели до важких дверей на вихід зі змащеними мною напередодні петлями та замком. Двері відчинилися в один дотик, і ми опинилися в коридорі...

...Не далі як на відстані руки від полісмена, який стояв там на чатах. Сам.

На оцінювання ситуації пішла секунда. Двері відчинено в дальньому кінці вузького коридору. Біля нас — глухий кут. Люди та свобода чекали на нас там, на вулиці. Від них нас відділяв лиш один-єдиний коп. Позаду заворушився Слон. Щось тріснуло в нього під ногами. Полісмен озирнувся на звук.

Я помітив, як його зіниці розширилися від здивування: леді за мною справді вражала. Скориставшись миттю, поки моя леді відвертала його увагу, я стрибнув уперед, дотягнувся до голови, щоб іще трохи повернути її в тому самому напрямку. Він дуже стиснув мене, але його руки швидко зм'якли. Коп знепритомнів, щойно я повернув його голову на сорок шість градусів від звичного положення. Я поклав його на землю, а потім зупинив Слона, який уже рушив уперед:

— Не туди.

Двері будинку навпроти під табличкою «Службовий вхід» було замкнено. Я впустив свою огрядну супутницю досередини, зняв каску та залишив її біля полісмена. Те саме я зробив і з формою. Коли потрапили до супермаркету, я переодягся у звичайні штани та сорочку, вуса поклав до кишені, і ми приєдналися до інших покупців, час від часу глипаючи на дисплей, але не зволікаючи. Кілька покупців здивовано глянули

на мою супутницю, але це була пристойна крамниця, тож ніхто не дозволяв собі витріщатися. Я першим підійшов до виходу, галантно притримав двері, і ми швидко влилися у вуличний натовп. За нами розлягалися крики, звуки сигналізації та сирени. Я дозволив собі всміхнутися. Обернувшись, помітив: моя супутниця теж усміхається. Вона навіть наважилася мені підморгнути. Я швидко відвернувся — не варто собі дозволяти таке. Нарешті ми завернули за ріг, де на нас чекав хлібний фургон.

— Стій тут і дивися у дзеркало, — скомандував я, розчахнувши задні двері.

Я ще порпався всередині й заледве встиг посунутись, коли огрядна фігура кулею влетіла в кузов.

— Ніхто не бачить, — прошепотів Слон. — Саме час для посадки.

Я вийшов назовні, зачинив двері, рушив до водійського місця, заліз досередини та завів двигун. Автомобіль повільно рушив уперед, ми пропустили натовп пішоходів на розі, потім застрягли в заторі. Я хотів повернутися та прошмигнути повз будинок суду, але це було б небезпечною бравадою. Краще просто вшитися геть. Щойно вулиця спорожніла, я розвернувся та повільно поїхав, скрупульозно дотримуючись усіх правил дорожнього руху в місті. Я знав другорядні дороги, тож до того, як їх устигнуть заблокувати, ми мали перебувати вже далеко.

Небезпека ще не зовсім минула, а я вже почувався переможцем. І чому ні?! Я зробив це! Здійснив втечу століття та врятував злочинця століття. Тепер нас ніщо не зупинить!

РОЗДІЛ 12

Від ранку й до полудня я неквапом, але без затримок вів фургон, уникаючи великих шляхів і залишаючись на другорядних дорогах. Хоча наш маршрут зазнавав змін залежно від обставин, я тримався південного напрямку. Щосили старався додати справжніх почуттів і емоцій у формулу Пі-ер квадрат. Щось знайоме? Це, мабуть, єдина теорема з геометрії, яку всі пам'ятають зі школи: $S = \pi r^2$. Кожен оберт коліс хлібного фургона додавав площу, яку треба обшукати, щоб упіймати втікача. За чотири години подорожі ми добряче перегнали поліцію. Весь цей час Слон залишався зачиненим у кузові фургона й нічого не знав про мої плани на майбутнє. На порядку денному були пояснення та їжа. Я зголоднів, Слон, очевидно, також — зважаючи на габарити. З такою думкою я пригальмував біля найближчого торговельного центру, знайшов ресторанчик фаст-фуд, під'їхав до нього та припаркувався в дальньому кінці стоянки, поблизу глухої стіни. Слон радісно закліпав, коли я відчинив задні двері, впускаючи світло й свіже повітря.

— Саме час щось перехопити, — почав я. — Ти бажаєш...

Я вмовк, бо Слон жестом попросив мене про це.

— Дозволь мені, Джиме, спершу щось сказати. Дякую тобі. Я щиро вдячний тобі за те, що ти зробив. Я твій боржник на все життя, не менше. Дякую.

Я стояв, опутивши очі долу, — присягаюся, засомовився, як дівчисько, — колупаючи носком черевика землю перед собою. Потім кахикнув і мовив:

— Я зробив те, що мусив зробити. Але чи не могли б ми поговорити про це пізніше?

Слон відчув моє збентеження й кивнув із королівською гідністю, що нею буквально променилася його постать попри той огидний мотлох, у який він іще й досі був убраний. Я вказав на коробку, на якій він сидів:

— Тут одяг. Поки ви перевдягатиметеся, я принесу якоїсь їжі. Ви не проти Максвайну?

— Проти? Після в'язничної баланди їхні свинобразячі бургери будуть здаватися райською їжею, тож велику порцію смажених бататів із цукром, будь ласка.

— Уже несу! — Я зачинив двері фургона і з полегшенням побіг у бік платинової арки. Ентузіазм Слона щодо фаст-фуду утвердив мій план, про який він іще не здогадувався.

Я проминув столики, від яких долинали гучні звуки жування та чвакання, і підступив до вільної каси. Там зробив замовлення пластикоголовому роботіві, забрав пакет із їжею та напоями і вислизнув у ворота.

Ми примостилися на коробках у кузові фургона і з апетитом їли й пили. Я залишив задні двері прочиненими, і це давало нам достатньо світла. За час моєї відсутності Слон позбувся сукні й тепер був нормально

одягнений (найбільший розмір, який мені тільки вдалося знайти). За один раз він відкусив половину сандвіча, згриз кілька бататів і всміхнувся мені.

— Твій план утечі просто геніальний, хлопчику мій. Я помітив зміни на підлозі, коли опускався в крісло зали суду, і довго гадав, що б це могло означати. Сподівався, це те, на що я очікую, і, відверто кажучи, коли земля розверзлася піді мною, відчув таке задоволення, як ніколи раніше. Розгублена суддівська пика — це спогад, який зберігатиму, наче скарб, у своєму серці.

Широко всміхаючись, він доїв сандвіч. Акуратно витер губи перед тим, як знову заговорити.

— Оскільки мені б не хотілося більше завдавати тобі клопоту, хочу спитати: що ти вчиниш, щоб уберегти нас від лап правосуддя? Тому що, знаючи тебе так, як я знаю зараз, упевнений: ти все до деталей спланував заздалегідь.

Похвала Слона — для мене велике досягнення, тож я насолоджувався миттю, аж поки свинячий хрящ, застрягши між зубами, не скинув мене з небес на землю.

— Я справді все спланував, дякую. Хлібний фургон — транспорт, що зробить нас невидимими: таких самих фургонів повно на великих шляхах і другорядних дорогах нашої країни щодня.

Чомусь я все більше й більше копіював Слона — навіть у манері розмовляти:

— Ми просуватимемося фургоном до ночі, аж до пункту призначення.

— І, звісно, нас не займатимуть поліцейські патрулі, бо номери цього фургона зараз не ті, що були до його переходу в нашу власність.

— Саме так. Про крадіжку доповіли місцевій поліції, але пошуки не зайдуть надто далеко: цього ранку машину знайдуть біля її стоянки. Нові номери буде розчинено у фарборозчиннику, лічильник відкрито назад так, що він покаже лише нетривалу поїздки злодіїв. Якщо хлібний фургон, як цей, помітять у віддалених містах Біт О'Хевен, ніхто не здогадається пов'язати його з тим фургоном. Тож цей слід заведе у глухий кут. Усі інші також.

Слон ковтнув цю інформацію разом із останніми бататами та старанно облизав пальці:

— Прекрасно. Я сам не вигадав би краще. Проте подорож однаково небавом стане небезпечною — поліція шукатиме нас по всій країні. Пункт нашого призначення — Біллвільль, чи не так?

— Так, у мене там штаб-квартира і місце, де я тебе переховуватиму. Я не просто так запитував про твої смаки щодо їжі. Маю намір поселити тебе в автоматизованому Максвайні, допоки метушня трохи вщухне.

Його брови від здивування злетіли на лоб, і я помітив, як він занепокоєно глипнув на викинуті обгортки. Утім, Слон був достатньо поміркованим, щоб не висловлювати своїх побоювань уголос. Я поклався заспокоїти його:

— Я сам так колись робив. Мав певні непорозуміння з поліцією...

— Ніщо не порівняти з Федеральною в'язницею. Я прошу вибачення за свої непрохані думки. Не хотів тебе образити.

— Чудово. Мої максвайнівські пригоди трапилися одного вечора, коли поліція мало мене не спіймала.

Я зламав замок службового входу місцевого Максвайну, того самого, у який навідаєшся ти, і переслідувачі загубили мій слід. Я чекав, поки вони підуть, і тим часом вивчив приміщення. Чудово! Повна автоматизація — рішення єдиної проблеми, з якою стикаються мережі фастфуду, наймаючи та навчаючи персонал. Люди розумні й жадібні. Навчившись своєї роботи, вони вимагають більшу зарплатню. Вирішення цієї проблеми — позбутися людей у персоналі.

— Прекрасне рішення. Якщо ти більше не хочеш чорносливу, я дзьобну один чи два, доки слухатиму твою захопливу документальну оповідь.

Я передав йому сумку з їжею та розповідав далі:

— Усе механізовано. Клієнт замовляє, відповідна їжа надходить із морозильника до суперпотужної пічки, що її миттєво підігріває до нормальної температури. Ці пічки настільки потужні, що підготують до вживання повністю замороженого свинобраза за двадцять мікросекунд.

— Дивовижно!

— Напої подають із тією ж блискавичною швидкістю. Клієнт тільки-но завершує говорити, а його замовлення вже готове та чекає біля металевих дверцят роздатчика, поки він заплатить. Обладнання повністю механізоване, надійне, його нечасто торкається людська рука (власне, раз на тиждень, коли механік перевіряє обладнання). Запаси замороженої їжі теж поповнюють раз на тиждень, але, щоб вантажівки не стояли у черзі, різні продукти довозять у різні дні.

— Усе зрозуміло, — вголос сказав Слон. — Тепер хтось поселиться у технічній камері. Поповнення

запасів заморожених продуктів відбуватиметься зовні, тож на мою житлову площу ніхто не зазіхатиме. У день перевірки обладнання, доки техніки зроблять свою справу, мешканець може з комфортом перечекати у морозильній камері. Думаю, там є спільні двері, що легко знайти. Ага, холодильник, це пояснює купу теплих речей, які я знайшов у своєму одязі. Але чи є там застережні заходи на випадок відмови обладнання?..

— Сигналізація спрацьовує у центральному ремонтному депо, коли з'являється технік. Я влаштував так, щоб вона звучала й у кімнаті: це дасть досить часу для втечі. Ще я розробив застережні заходи на випадок неочікуваних візитів персоналу. Сигналізація спрацює, щойно ключ встромлять у замок, потім замок заїсть точно на шістдесят секунд. Запитання?

Він засміявся, поплескуючи мене по плечу:

— Чи таке буває? Ти подумав про все. Можу я спитати, чи є там чим зайнятися і, висловлюючись делікатно, як задовольнити санітарні потреби?

— Портативний відеоскоп і бібліотека біля твоєї коври. Усе для санітарних потреб передбачено для механіків.

— Більше не маю про що просити.

— Але я маю... — Я опустил очі, проте змусив себе продовжити. — Одного разу ти сказав мені, що не береш учнів. Хочу запитати: ти досі не передумав? Можливо, все-таки вирішиш згаяти час, даючи уроки шахрайської майстерності? Просто щоб не нудьгувати.

Тепер уже він опустил очі, зітхнув, а потім заговорив:

— У мене знайшлося достатньо причин переглянути твою заяву. Дуже вагомих причин. Я змінив свою

думку. З вдячності за порятунок я зараховую тебе до школи Альтернативного Способу Життя на семестр чи навіть більше. Але я не вірю, що ти задовольнишся подякою. Це на тебе не схоже, наскільки я тебе знаю. Тому зізнаюся: я чекав нагоди передати комусь ті знання, які здобув за роки своєї специфічної діяльності. І ще я очікую на продовження нашої дружби.

Мене переповнювали почуття. Ми підвелися, тиснули один одному руки, радісно сміючись. У нього були ведмежі обійми, але я не зважав. Я перший повернувся до реальності та глянув на годинник:

— Поїхали, не привертаймо зайвої уваги. Наступна зупинка остання. Будь ласка, швидко виходь, прямуй до службового входу та замкни за собою двері. Повернуся, щойно позбудуся фургона, тож наступною людиною, яка відчинить двері твого сховку, буду я.

— Як скажеш, Джиме. Кажі, що маю робити, і я це зроблю.

Подорож видалася не надто веселою, але ми розуміли, що так треба. Утім, я не дуже нудьгував: у моїй голові роїлися плани та задуми на майбутнє. Ми минали вулицю за вулицею, зупинившись лише раз на сервісній станції, щоб змінити батареї. Потім знову вперед, гуркотіти польовими дорогами Біт О'Хевен. Цей шалений день добігав кінця, сонце ховалося за горизонт.

Нарешті ми виринули на службову дорогу біля торговельного центру Біллівілля, на якій до ранку вже не мало бути жодного транспорту.

Навкруги ні душі. Слон свиснув мені, й двері за ним зачинилися. Операція досі проходила успішно, і я квапився завершити її, хоч і розумів, що зараз краще

не поспішати. Ніхто не бачив, як я переносив коробки й обладнання до будівлі, а потім до своєї штаб-квартири. Ризикована, але необхідна справа. Шанси на те, що хтось помітить і запам'ятає фургон, незначні. Перед тим як покинути його, я обприскав усю кабінку спеціальним розчином для руйнування відбитків. Ним, мабуть, користуються всі крадії. Навіть крадії хлібних фургонів.

Усе. Я більше нічого не міг удіяти. Припаркувавши фургон на тихій приміській вулиці, я повернувся до міста. Спала тепла ніч, я насолоджувався прогулянкою. Коли проходив повз ставок у Біллівіль-парку, почув, як сонно кричить якась водоплавна птаха. Сів на лавку й, дивлячись на воду, міркував про майбутнє, про своє покликання.

Чи справді я назавжди покінчив зі своїм колишнім життям? Чи вдасться мені досягти успіху на злочинній ниві? Слон обіцяв допомогти, і він єдина людина на планеті, спроможна це зробити.

Насвистуючи, я прогулювався повз торговельний центр, картини блискучого майбутнього виринали в моїй уяві. Заглиблений у свої помисли, я не помітив машини, яка проїхала, а потім різко зупинилася біля мене.

— Гей, малий, на хвилинку!

Нічого не підозрюючи, я обернувся, не зауваживши, що стою у світлі вуличних ліхтарів. Полісмен у машині дивився на мене. Я так ніколи й не дізнаюся, чому він зупинився, про що хотів зі мною поговорити, бо згодом умить осяяв його обличчя. Було видно: він упізнав мене, його зіниці розширилися.

За всіма цими клопотами зі Слоном я зовсім забув, що ще й досі у розшуку як злочинець і втікач із тюрми. І при цьому я розгулював вулицями без маскуван-ня та будь-яких застережних заходів — коли вся поліція мала мою фотографію. Ці думки промайнули в моїй голові тієї миті, коли він упізнав мене. Мені не стало часу наживати п'ятами.

— Ти Джиммі ді Гріз! — Полісмен здавався таким же здивованим, як і я. Але не настільки, щоб сповільнитися чи розслабитися. Я ще розмірковував, а він уже діяв. Мабуть, тренувався щодня біля дзеркала, бо реакцію мав блискавичну.

Тільки-но я розвернувся, щоб кинутися навтьоки, дуло його безвідкатного пістолета 75-го калібру з'явилося у прочиненому вікні машини.

— Попався! — видав коп, неприємно всміхаючись, а його обличчя прибрало виразу типового садиста на службі в законі.

РОЗДІЛ 13

— Ви з кимось мене сплутали, — заскімлив я, але руки вгору підняв. — Невже ви застрелите дитину лише за підозрою?

Пістолет не хитнувся, зате хитався біля машини я.

— Ану, припини дуркувати та йди сюди.

Я неохоче наблизився. Залишалося сподіватися, що він не зможе холоднокрівно мене застрелити. Це ж незаконно, наскільки мені відомо. Якби він тільки вийшов із машини, щоб забрати мене... У такому разі йому б довелося на мить прибрати пістолет із вікна. Незручно цілитися в когось і відчиняти дверцята водночас.

Якби зник пістолет, мені б випав шанс також зникнути з поля зору. Тієї секунди, коли коп опустив зброю, я повернувся й, опустивши голову, щосили побіг. Він вистрелив мені навздогін. Пістолет гаркнув, як гармата, куля просвистіла біля мого вуха й урізалася в дерево. Я розвернувся і став: цей коп, напевно, божевільний.

— Так краще! — гукнув він і виставив пістолет, тримаючи його обіруч, у відчинені двері. — Я навмисно схибив. Але тільки один раз. Наступного разу

я влучу. У мене золота медаль зі стрільби, тож не змушуй мене доводити кваліфікацію.

— Ви несповна розуму, — відповів я, відчуваючи, як тремтить мій голос. — Не можна вбивати людей просто за першою підозрою.

— Ще й як можна, — сказав він, наближаючись до мене з пістолетом, що непорушно стримів у його руках. — Про яку підозру йдеться? Це впізнання. Я знаю, хто ти. Ти злочинець, тебе шукають. Знаєш, що я скажу? Скажу, що злочинець ухопив мою зброю, почав боротися, довелося його підстрелити. Як тобі таке? Не хочеш схопити мій пістолет?

Він псих, справді, я натрапив на поліцейського психа. Цікаво, як він пройшов усі ті тести на виявлення таких і недопущення у правоохоронні органи. Проте якось йому це вдалося. У нього є законна зброя, і він лише шукає привід нею скористатися. Краще не давати йому цього приводу. Я склав руки попереду, зап'ясток до зап'ястка.

— Я не опираюся, пане офіцер, бачите. Ви помилилися, але я поводитимуся сумирно. Надягніть на мене наручники.

Він розчаровано глянув на мене й рушив уперед. Я більше не ворухився. Він насупився, дістав наручники з-за пояса та кинув мені. Пістолет навіть не здригнувся.

— Надягни їх.

Я замкнув наручники на одному зап'ястку настільки вільно, що міг витягнути руку в разі потреби, потім так само на другому. Надягаючи браслети, я дивився донизу, тож не бачив копа, поки він не схопив мої

зап'ястки та не затягнув наручники так, що вони глибоко врізалися у шкіру. Потім іще раз глипнув на те, як метал стягує моє тіло, й усміхнувся із садистським задоволенням.

— Упіймався, ді Гріз. Тебе заарештовано.

Я глянув на нього знизу вгору — він був на голову вищий за мене і, мабуть, удвічі важчий — і вибухнув реготом. Щоб схопити мене, він мусив покласти пістолет до кобури. Так і вчинив. Великий чоловік хапає худенького юнака. Полісмен не міг зрозуміти, чому я сміюся, тож довелося йому популярно пояснити. Я використав найпростіший, найкращий і найшвидший прийом, можливий за цих обставин. І найбрудніший. Коліном я заїхав йому в пах. Зігнувшись від удару, він відпустив мої зап'ястки. Я зробив йому послугу: полегшив біль, натиснувши точку на шії, щойно він трохи нахилився до мене. Поліцейський знепритомнів іще до того, як гепнувся на землю. Я став навколішки, шукаючи ключі від наручників.

— Що тут відбувається? — пролунав чийсь голос, коли двері найближчого будинку розчинилися, випускаючи сніп світла.

Звук того пострілу, мабуть, незабаром виведе на вулицю всіх мешканців довколишніх будинків. Доведеться подбати про наручники пізніше.

— Чоловіка поранено! — гукнув я. — Біжу по допомогу!

Це останнє, що я кинув через плече, втікаючи вулицею та завертаючи за ріг. У дверях з'явилася жінка, яка щось кричала навздогін, але я не мав бажання зупинятися, щоб її послухати. Треба забиратися

якнайдалі з цього місця, поки не спрацювала сигналізація та не почалися пошуки. Справи кепські. Зап'ястки пекли вогнем. Я глянув на них, коли пробігав під ліхтарем на наступній вулиці, і побачив, що мої руки збіліли, мов у мерця, та зовсім оніміли. Наручники затягнуто надто туго, вони порушують циркуляцію крові. За незначну помилку я міг поплатитися дуже дорого. Треба зняти наручники, і якнайшвидше. Це можна зробити лише на моїй штаб-квартирі.

Я побіг туди, уникаючи центральних вулиць і тримаючись подалі від людей. Коли досягнув чорного ходу будівлі, пальці заніміли та не гнулися. Я їх не відчував.

Доки дістав ключі з кишені, сплигло нестерпно багато часу. Коли ж урешті це вдалося, я впустив їх на землю. І не міг підняти. Мої пальці не рухалися. Я спромігся тільки ковзати змертвілими руками навколо ключів.

Бувають паскудні моменти в житті, і це, мабуть, найпаскудніший на моєму вікові. Я програв, зі мною все. Я не міг пробратися у будівлю. Не міг собі допомогти. Не треба мати вчений ступінь із медицини, щоб зрозуміти: коли не зняти наручники найближчим часом, доведеться все життя ходити з пластиковими руками. Отак.

— Ні, не здавайся! — прогарчав я собі. — Вибий двері, зроби щось, відімкни замок пальцями ніг.

Ні, не ногами! Занімілими руками я намацав ключі на землі та від'єднав потрібний ключ від решти. Потім нахилився на ним і язиком зафіксував його положення, розтулив губи та схопив ключ зубами,

не зважаючи на пил і бруд, які злизував разом із ключами. Уже добре!

Якщо вам колись заманеться відчиняти двері зубами, в мене для вас одна-єдина порада: не робіть цього. Бачите, вам треба поставити голову боком так, щоб уставити ключ у замкову шпарину. Потім крутнути головою, щоб повернути ключ, надалі буцнути двері головою, змушуючи їх відчинитися.

Мої зусилля не минули даремно: я гепнувся обличчям на підлогу всередині будівлі, усвідомлюючи, що доведеться повторити фокус іще раз — із дверима нагорі. Мені це вдалося. Нарешті я прослизнув до своєї штаб-квартири — завдяки більше наполегливості, впертості й грубій силі, ніж інтелекту. Думати вже не лишилося сил. Зоставалась можливість тільки реагувати.

Ліктем я зачинив двері, кинувся до верстата, жбурнув на підлогу сумку з інструментами, розкидав усе, що в ній було, допоки не знайшов вібропилку. Я підняв пилку зубами, якимось зміг уставити її клином у висунуту шухляду столу, закріпив на місці. Зачиняючи шухляду головою, поранив губу, від чого кров цвіркнула фонтаном, але я намагався не звертати на це уваги. Мої зап'ястки палали, а руки не відчували нічого. Бліді, мертві — страшно глянути. Часу має вистачити.

Ліктем я ввімкнув пилку. Підніс наручники до леза, розводячи руки в різні боки, щоб натягнути ланцюг. Пилка пронизливо загарчала, перерізала ланцюг, і руки розлетілися в різні боки.

Тепер більш ювелірна робота — розрізати наручники, не пошкодивши тіло. Принаймні дуже.

Після того як я завершив, кров була повсюдно. Але наручники знято, і я бачив, як порожевіла шкіра на руках — циркуляцію крові відновлено.

Усе, на що я спромігся по тому, — це завмерти в кріслі та споглядати калюжі крові. Так просидів з хвилину, доки минуло оніміння та почався шалений біль. Зробивши над собою зусилля, я підвівся та якось дошкандибав до аптечки.

Узявши цю штуку та все ще стікаючи кров'ю, витрусив знеболювальні пігулки, проковтнув дві. Раз уже дійшло до медичних процедур, то прихопив і антисептик із бинтами, щоб обробити рани. Вони виглядали страшнішими, ніж були насправді: жодна з них не виявилася дуже глибокою. Я перев'язав рани на руках, потім глянув у дзеркало, здригнувся: щось треба зробити з губою.

На вулиці завила поліцейська сирена, і я зрозумів, що саме час для термінового планування подальших дій.

Наразі я по вуха в лайні. Біллівілль не дуже великий, тож зараз усі виходи з нього перекриють. Саме так учинив би я, якби шукав утікача. І навіть найтупіші полісмени одразу ж дотумкають до цього. Барикади на дорогах, гвинтокрили з пристроями нічного бачення для огляду відкритих полів, поліція на станції. Усі виходи перекрито. Я немов пацюк, якого загнали в куток. Що ще? Вулиці теж патрулюватимуть поліцейські автомобілі. Що пізніша година, що менше

людей на вулицях, то небезпечніше виходити з помешкання.

А що вранці? Я знав, що вранці. Вони обшукають кожну кімнату в кожній будівлі та знайдуть мене. Від таких думок краплини поту проступили на обличчі. Я попався?

«Нізащо! — голосно вигукнув я. — Джиммі ді Гріз надто слизький, щоб потрапити до рук тупням із місцевої поліції. Згадай, як ти обвів круг пальця того садиста. Слизький Джиммі ді Гріз, ось хто ти! І ти вислизнеш із їхніх рук знову! Але як?»

Справді — як? Я відкоркував пиво, зробив великий ковток і знову впав у крісло. Подивився на годинник. Зараз уже надто пізно, щоб ризикувати потикатися на вулицю. Забігайлівки спорожніли, кінопавільйони випроводжували останніх відвідувачів, парочки розбігалися по домівках. Кожен самотній перехожий миттєво приверне увагу поліції.

Тож треба чекати до ранку. Можна тільки молитися, щоб завтра пішов дощ. Я квапливо ввімкнув прогноз погоди, і знову розчарування: дев'яносто дев'ять відсотків сонячної погоди. Краще б уже землетрус або шторм.

У моїй штаб-квартирі страшний безлад. Схоже на вибух на бійні. Треба прибрати...

«Ні, Джиме, не треба нічого прибирати. Поліція знайде це місце рано чи пізно, і, швидше за все, це станеться незабаром. Тут скрізь твої відбитки, вони знають твою групу крові, тому згаять багато часу, щоб з'ясувати, що саме з тобою сталося».

Варто дати їм привід для роздумів. Може, той коп-садист матиме проблеми на роботі. Я під'їхав на кріслі

до термінала та надрукував повідомлення. Принтер засвистів і роздрукував папірець. Чудово!

Для поліції. Мене смертельно поранив офіцер, якого ви знайшли непритомним. Він убив мене. У мене внутрішня кровотеча. Скоро я помру. Прощай, жорстокий світе! Піду втоплюся в річці глибокій...

Я дуже сумнівався, що ця хитрість спрацює, але через неї в того божевільного поліцейського можуть виникнути проблеми. А інші займуться прочісуванням річки. Трохи крові капнуло на папір, і я додав іще зі своїх бинтів. Потім обережно поклав аркуш на стіл.

Це дуркування трохи мене розважило. Я сів, допив пиво та розробив план. Чи не залишилося тут нічого важливого? Ні, тут не було жодних записів, які могли б знадобитися мені в майбутньому. Я ввів пароль, увійшов у систему самознищення, натиснув старт. Один-єдиний клік перетворив пам'ять комп'ютера на беззмістовний набір символів. Інше — інструменти, обладнання, прилади — можна замінити в разі потреби. Чого я не збирався віддавати, то це грошей.

Усе це неабияк утомлювало, але я не дозволяв собі спочити, поки не завершив приготування. Надягнувши пару тоненьких гумових рукавичок поверх закривавлених бинтів, узявся до роботи. Гроші я зберігав у сейфі. Зрозуміло, що, пограбувавши банк, я б не підтримував його, відкриваючи там рахунок. Я переклав гроші до дипломата. Дипломат наповнив лише наполовину, тож прихопив усе потрібне мікрооблад-

нання. Решту місця зайняв одяг. Я притис кришку дипломата та здужав його замкнути.

Потім я подбав про свій завтрашній одяг і маскування. Чорний діловий костюм-четвірка з невеликим орнаментом із білих декоративних баксів. Оранжева водолазка, саме така, яку носять усі молоді банкіри, та черевики зі шкіри свинобраза зі вкрученими підборами. Черевики додадуть мені зросту — саме те, що треба. Іще вуса й окуляри з золотими дужками. Що ще можна зробити? Підчорнити волосся фарбою та трохи підсилити засмагу. Приготування завершено. Накачаний пивом, утомою та знеболювальним, я розстелив ліжко, поставив будильник і поринув у забуття.

Гігантські комарі кружляли, поволі наближаючись, над моєю головою, вони хотіли моєї крові...

Я розклепив очі, струшуючи сон. Будильник, який я не вимкнув, дзижчав голосніше й голосніше, так, що скидалося, ніби дивізіон комарів ось-ось піде в атаку. Я вимкнув будильник, облизав пересохлі губи, залпом випив склянку води. Настав ранок, на вулиці тільки-но почали з'являтися перші перехожі.

Я зробив усі необхідні приготування, помився, дбайливо вдягнувся. Елегантні оранжеві рукавички, заправлені в сорочку, приховували мої перев'язані руки. Коли на вулицях почалася година пік, я прихопив дипломат і обережно визирнув із квартири, щоб переконатися, що коридор порожній. Вийшов із помешкання, зачинив двері й рушив уперед, не озируючись. Цей період мого життя завершився. Сьогодні перший день нового життя.

Принаймні я на це сподівався.

Я спустився сходами ходою справжнього бізнесмена, минув перших відвідувачів і вийшов на вулицю. І відразу ж помітив полісмена на розі, що уважно розглядав перехожих. Щоб не дивитися на нього, в юрбі попереду я відшукав поглядом привабливу дівчину зі стрункими ніжками. Зосередивши увагу на цих ногах, спробував забути про служителя закону неподалік. Наблизився до нього, пройшов повз, на-решті проминув його. Кожної секунди я чекав, що він гукне до мене.

Коп не гукнув. Можливо, він також дивився на дівчину. Одного вдалося перехитрувати, але скільки ще попереду?

Це була найдовша прогулянка мого життя. Чи так мені здавалося. Я рухався не надто швидко й не надто повільно. Намагався злитися з натовпом. Просто ще один службовець поспішає на роботу, заглиблений у думи про прибутки та втрати чи про облігації. Що воно хоч таке, ці облігації? Ще одна вулиця — схованка вже недалеко. Там, за рогом. Службова дорога повз центр для шопінгу. Це не місце для такого бізнесмена, як я. Тож тримати очі розплющеними та не розкисати. За тим поворотом — моя безпека.

Безпека? Я зупинився, немов мене вдарило блискавкою.

Максвайнівський фургон техобслуговування стояв ззовні, а незграбний механік щойно зайшов до середини.

РОЗДІЛ 14

Я глянув на годинник, клацнув пальцями та розвернувся, щоб іти геть звідти, — вистава на випадок, якщо за мною хтось спостерігає. Жваво крокував уперед, до першої забігайлівки з фастфудом. Очевидно, саме для того, щоб повністю зіпсувати день, там за першим же столиком сиділо двоє полісменів. Звісно, вони тупилися просто в мене. Опустивши очі, я прослизнув повз і сів якнайдалі від них. У мене страшенно свербіло між лопатками, але почухатися я не наважувався. Мені не видно було полісменів, але, здавалося, я знав, що вони роблять. Копи роздивляються мене, потім радяться, вирішуючи, що отой молодик, мабуть, виглядає підозріло. Краще перевірити. Встають, рухаються у моєму напрямку, нахилиються над моїм столиком...

Боковим зором я помітив неподалік ноги в блакитних формових брюках. Серце закалатало так голосно, що, здавалося, його чує весь ресторанчик. Я чекав, що ось-ось коп озветься до мене. Чекав...

Нарешті наважившись звести очі вище від блакитних брюк, я побачив пілота в уніформі, який сідав навпроти мене.

— Кави, — замовив він у мікрофон, розгорнув газету та поринув у читання.

Серце трохи вгамувалося, і я подумки вилаяв себе за зайву підозріливість і боягузтво. Потім сказав у мікрофон найглибшим басом, який лише зміг із себе вичавити:

— Чорну каву та суп із прянощами.

— Шість доларів, будь ласка.

Я опустил монети у спеціальний отвір. Біля ліктя загула машина, і на столі з'явився сніданок. Їсти довелося дуже повільно. Нарешті я дозволив собі кинути погляд на годинник і знову засьорбав свою каву. Із попереднього досвіду перебування у морозильній камері знав: тридцять хвилин — це мінімум часу, який потрібен максвайнівському механіку для перевірки. Краще перечекати сорок перед тим, як вставати з-за столика. Я намагався не думати про те, що на мене чекає, коли я нарешті потраплю в господарчий відділ Максвайну. Я прекрасно пам'ятав свої прощальні слова: «Я буду наступною людиною, яка зайде у ці двері». Хо-хо. Наступним виявився механік. Чи застукав він Слона? Лише від самої думки про це мене обкидало холодним потом. Що ж, незабаром я про все дізнаюся. Я минув столик, де розміщувалася поліція. Вони вже пішли, сподіваюся, шукати мене десь в іншій частині міста. Я знову попрямував до торговельного центру. Перше, що побачив на підході, — це максвайнівський фургон, який рухався мені назустріч.

Я тримав ключ наготові. На спершу безлюдній дорозі раптом позаду почулися кроки. Поліція? Мое

серце знову, вже вкотре за сьогодні, почало вибивати шалений ритм. Зовсім близько біля дверей я сповільнився, випустив ключ із руки й нахилився, нібито його підібрати. Я уважно роздивлявся ключ, коли хтось наблизився і проминув мене. Це був молодик, якому, вочевидь, начхати на моє існування. Він обігнав мене та звернув до службового входу магазину.

Я озирнувся через плече й кинувся до дверей, поки ще чогось не сталося. Крутнув ключ, натиснув — звичайно, замок не відмикався.

Спеціальний механізм, який я сам умонтував туди, працював ідеально. Він відімкнеться за хвилину. Шістдесят коротких секунд. Шістдесят секунд, довгих, як сама вічність. Стояти в тому провулку на видноті, зодягненим у вишуканий діловий костюм, — однаково що тягнути свинобраз за яйця (так ми говорили на ранчо). Стримів там, пітнів, щосекунди очікуючи на появу поліції чи перехожих. Чекав і мордувався.

Поки нарешті ключ прокрутився, двері відчинилися і я заскочив досередини.

Нікого! Біля дальньої стіни гули машини. Дозатор напоїв наповнив контейнер, повернувся у вихідну позицію та зник за стіною. За ним з'явилася рухома стрічка з гамбургерами. Це триває тут і вдень, і вночі. Але посеред цього механічного руху не видно жодної людини. Вони спіймали його, поліція взяла Слона. Тепер моя черга...

— О, хлопчику мій, я так і подумав, що цього разу це, напевно, ти.

Слон виринав із холодильника, гігантський у теплому одязі й із затиснутими під пахвою розкладачкою й усіма манатками. Він зачинив за собою двері, й у цю мить сили покинули мене — я прихилився спиною до стіни.

— З тобою все гаразд? — занепокоєно запитав він.

Я лише слабко змахнув рукою:

— Усе добре, дай перевести подих. Я злякався, що вони взяли тебе.

— Не варто так перейматися. Коли ти не прийшов у призначений час, я зробив висновок: щось сталося. Тож вирішив, що розумніше переглянути свої дії після сигналу тривоги саме на випадок, якщо законні користувачі несподівано нагодяться перевірити машинерію. І вони, як бачиш, нагодилися. А там справді холодно. Я не знав, як довго вони залишатимуться, але був упевнений, що ти вмонтував якийсь пристрій для виявлення, коли вже можна виходити...

— Я мав тобі розповісти...

— Немає потреби. Я знайшов прихований мікрофон, увімкнув його та слухав прокльони механіка, поки він тут трудився у поті чола. Якийсь час по тому грюкання дверей і тиша сповістили, що вже варто виходити. Тепер давай про тебе. Виникли проблеми?

— Проблеми... — Я зареготав як божевільний. Потім змусив себе зупинитися, бо відчув, що вже на межі істерики.

Довелося все розповісти, звісно, оминаючи найжахливіші деталі. Слон зітхав у певних місцях, але уважно дослухав історію до її трагічного завершення.

— Ти надто суворий до себе, Джиме. Помилка після такого насиченого дня — це природно.

— Це не виправдання. Моя дурість мало не вартувала нам свободи. Такого більше не повториться.

— Тут ти помиляєшся. — Слон застерезливо підняв палець. — Це може трапитися кожної миті, поки ти недостатньо натренований. Але ти станеш профі, бо за тебе беруся я. Я тренуватиму тебе доти...

— Звісно!

— ...доки помилки, як оця, унеможливляться. Ти впорався на диво добре для такого недосвідченого новачка. Треба лише поліпшувати свої вміння.

— Ти навчиш мене? Ти навчиш мене бути таким же віртуозним шахраєм, як і сам?

На цих словах Слон насупився: видно, вони йому не сподобалися. Що я сказав не так? Кусаючи губи від хвилювання, я чекав, поки він мовчки викотив і розклав своє ліжко, сів на нього, схрестивши ноги. Коли Слон нарешті заговорив, я ловив кожне слово.

— Перший урок, Джиме: я не шахрай. Ти не шахрай. Ми не такі. Ми не прагнемо бути злочинцями, злочинці — це тупі та некваліфіковані егоїсти. Важливо усвідомити й затамувати, що ми перебуваємо поза суспільством і дотримуємося своїх суворих законів. Ці закони навіть суворіші, ніж ті, що діють у зневаженому нами соціумі. Те життя, про яке я мовлю, може бути дуже самотнім, але це твій свідомий вибір. Тобі доведеться стати моральнішим за них, тому що ти житимеш за суворішими моральними приписами. І слово «шахрай» аж ніяк не пасує до цих приписів.

Вони називають нас так, саме тому ми ніколи не погодимося так називатися.

— Але я хочу стати злочинцем...

— Заперечення, бунт — ось як це називати. Це, перепрошую, підліткові вибрики. Твоє емоційне несприйняття світу, який тобі не подобається та заважає обрати мотивоване рішення. Ти заперечуєш їх і водночас приймаєш їхнє визначення щодо себе. Шахрай... Ти не шахрай. Я не шахрай.

— Тоді хто ж ми? — не відступався я.

— Ми Інакші. Ми заперечуємо спрощені, нудні, регламентовані, бюрократизовані, брехливо моральні та стереотипні принципи, за якими живуть вони. Ми замінюємо їх на наші, набагато кращі. Ми спроможні фізично перебувати між ними, але ми — не вони. Там, де вони ледачі, ми працьовиті. Де вони аморальні, ми моральні. Де вони брешуть, ми — сама Правда. Ми, напевно, остання фортеця Добра на цій планеті.

Я спантеличено кліпав очима, ніяк не міг уторопати, про що говорить Слон, але терпляче чекав, бо знав, що зараз він усе пояснить. Він пояснив.

— У якій галактиці ми живемо? Озирнись. Жителі цієї планети й усіх інших планет — члени організації за назвою Галактична Ліга. Це ситий, зманіжений світ, де вже забули справжнє значення слова «злочин». Ти сидів у в'язниці, тож бачив, яких тупих покидьків вони вважають за злочинців. І це прикордонний світ! На інших населених планетах лише кілька незадоволених, які не влаштовані в суспільні схеми. Жменька Інакших, які ще народжуються, незважаючи

на суворий генетичний контроль. Утім, їх швидко розпізнають, а «відхилення» безжально усувають. Одного-єдиного разу я покидав нашу планету та подорожував найближчими світами. Це жахливо! Життя на тих планетах не має ні смаку, ні кольору. Я швидко повернувся на Біт О'Хевен, бо ця планета хоч часом і огидна мені, але є справді раєм порівняно з іншими.

— Колись мені хотілося б побачити інші світи.

— Колись ти їх побачиш, це гідне бажання. Але спершу треба вивчити цю планету. На щастя, вони не встановили тут повного генетичного контролю чи автоматичного виправлення тих, хто має відхилення від норми. На інших планетах діти однакові. Слухняні, контрольовані, соціально адаптовані. Звичайно, хтось не показує своїх генетичних вад — чи чеснот, як називаємо це ми, — допоки не змужніє. Є нещасні створіння, які випробовують свої сили у дрібних правопорушеннях — розбій, пограбування магазинів тощо. Вони можуть утекти, протриматися тиждень чи два, місяць чи два — це залежить від кваліфікації та природного розуму. Але так само невідворотно, як розпад атома чи опадання листя з дерев восени, поліція знайде їх і посадить.

Я засвоїв інформацію, а потім запитав очевидне:

— Але якщо така глупота і є злочин чи, за твоїми словами, повстання проти системи, яка ж тоді наша роль?

— Я вже думав, ти ніколи не запитаєш. Ці в'язні, яких я описав і з якими ти познайомився у в'язниці, становлять дев'яносто дев'ять і дев'ять відсотків

кримінального світу в нашому організованому та вишуканому світі. І саме ця остання одна десята відсотка, яку представляємо ми, настільки живуча й енергійна, що формує фундамент цього суспільства. Без нас почався б кінець світу. Без нас життя цих овець було б таким порожнім і беззмистовним, що єдиним виходом для них стало б масове самогубство. Замість переслідувати й обзивати злочинцями вони мали б звеличувати нас як найкращих серед людей!

Його очі променилися, а голос оглушував, мов грім. Я не хотів переривати цю пристрасну промову, але в мене нагодилося запитання:

— Вибач, але, будь ласка, поясни, що ж такого ми робимо?

— Ми даємо поліції роботу, їм же треба когось ловити, ганяти свої дорожні машини. А люди! Як вони переглядають новини або слухають найсвіжіші репортажі про наші витівки, з яким запалом обговорюють це між собою, смакуючи кожную деталь! І яка ж ціна розваги, цього суспільного блага, називай, як хочеш? Та безоплатно! Це ми ризикуємо життям, здоров'ям і свободою, щоб здійснити задумане. А що ми беремо від них? Нічого. Тільки гроші, папірці, металічні символи. Усе це застраховано. Якщо ми пограбуємо банк, гроші повернуться зі страхової компанії, яка наприкінці року, можливо, зафіксує зменшення свого дивіденду на якийсь мікроскопічний відсоток. Кожен акціонер отримає на мільйон баксів менше. Хіба це збиток? Ні! Ми благодійники, інакше не скажеш.

Але щоб робити їм усе це добро, ми повинні діяти за межами їхніх правил, заборон. Ми мусимо ховатися,

як шури, під фасадом суспільства. Звичайно, раніше це було значно легше, у старі добрі часи суспільство мало більше щурів, бо правил дотримувалися не так суворо. У старих дерев'яних будівлях щурів завжди більше, ніж у бетонних, чи не так? Але й зараз у будинках є шури. Суспільство залізобетонне, воно з неіржавкої сталі, тому і ходи під його фундаментом тісніші. Тільки дуже розумні шури спроможні їх знайти. Тільки сталевий щур може вижити в такому світі.

Я шалено заплодував і аплодував, допоки не збив долоні. Слон кивнув головою, приймаючи мій захват.

— Так ось хто ми! — вигукнув я. — Ми — сталеві шури. Як почесно та самотньо бути сталевим щуром!

Він знову опустил голову, дякуючи за розуміння, і продовжив:

— Я згоден. А тепер моя горлянка трохи пересохла від усіх цих палких промов, тож я подумав, може, ти допоможеш мені скористатися складними пристроями навколо нас. Чи є якийсь спосіб дістати з них подвійну вишневу шипучку?

Я обернувся до заплутаних приладів, що гули та дзвеніли за сусідньою стіною:

— Звісно, такі способи є, і я радо тобі їх продемонструю. Кожна з цих машин має вимикач тестування. Оце, якщо ти роздивишся уважніше, дозатор напоїв. По-перше, його потрібно ввімкнути, потім задіяти дозатор так, щоб він постачав напої сюди замість видавати їх відвідувачам з іншого боку. Все позначено, глянь, це вишнева шипучка. Легенький дотик, і... ось вам.

Напій з'явився зі свистом і стукотом. Слон одразу ж ухопив його. Він спершу приклався до склянки, а за мить завмер і присвиснув:

— Я щойно усвідомив, що ось у цьому віконці мо-
лода леді дивиться просто на мене.

— Не бійся, — запевнив я його. — Ці вікна зроблено з одnobічного скла. Вона просто милується собою. Спостережний пункт, щоб наглядати за відвідувачами.

— Справді? О, так, тепер бачу. Вони там ненажери. Такі спостереження, мушу зізнатися, викликають у мене самого вовчий апетит.

— Не проблема. Ось функція видачі їжі. Найближча кнопка «Макбунні-бургери», якщо тобі вони смакують.

— Обожаю їх, присягаюся печінкою.

— Тоді будь ласка.

Слон ухопив пакет із зображенням традиційних очей-намистинок і чуба. Від пакета ще валив пар, але Слон уже розірвав його й почав жувати. Це така насолода — споглядати, як він їсть. Але я змусив себе відволіктися від цього захопливого видовища і, до того як це вилетіло мені з голови, опустив монети у залізний отвір для грошей.

Слон здивовано витріщився на мене:

— Ти, що, платиш?! А я гадав, ми потрапили в гастрономічний рай із безоплатною їжею на першу вимогу й удень, і вночі?

— Так воно і є. Оскільки всі ці гроші крадені, я просто повертаю їх в обіг для збереження здоров'я економіки. Проте обдурити Максвайн неможливо.

Пораховано кожен шматочок свинобразятини, кожен кубик льоду. Коли механік тестує машину, він відповідає за кожну доставку. Комп'ютери зберігають інформацію про всі продажі. Зароблені гроші щодня забирають із сейфа у зовнішній стіні, він теж автоматизований. Коли прибуває броньований фургон, замок відчиняється. Ввів код — забирай гроші. Тож якщо ми будемо безоплатно користуватися благами Максвайну, записи зафіксують крадіжку. Почнеться службове розслідування. Ми повинні платити за те, що використали, точно визначені суми. Але в той день, як вирішимо покинути це місце, пропоную обчистити касу.

— Добре, хлопчику мій, а то я злякався, що мій Джиммі захворів на чесність. Ти там близько до всієї тієї машинерії, замов мені смачненький шматочок Лепус Кунікулус, раз уже я плачу.

РОЗДІЛ 15

Напевно, є й дивніші місця для навчання, але мені такі поки що не спадали на гадку. У певні години я заледве щось чув через брязкання, шипіння та рев обладнання. Найбільше людей сходилося на ленч і обід, але ще одна година пік припадала на час після шкільних занять. Тоді ми також трапезували, бо розмовляти видавалось неможливим. Незчисленні Масбунні-бургери з мороженими вишнями за компанію зникали в наших горлянках. Я любив хотдоги, допоки не обжерся ними. По тому перейшов на заливні свинобразячі ніжки, а ще далі на оладки. Слон виявляв рідкісний лібералізм в уподобаннях: не оминав жодної страви з меню.

Потім, коли натовп трохи зменшувався, ми витирали соус із наших уст і поверталися до занять — моє навчання тривало. Коли ми почали розглядати комп'ютерне хакерство, я з'ясував, чому Слон присвятив останні кілька десятиліть.

— Дайте мені зараз термінал, і я зможу владарювати над світом, — виголосив мій наставник. Його голос бринів такою певністю, що я повірив: він і справді зможе. — А замолоду подобалося братися за всі авантюри,

що могли розважити жителів нашої планети. Красти готівку, без сумніву, захопливіше, ніж мати справу з кредитними картками. Вони так і не втямили, як я це влаштовував...

— І як ти це влаштовував?

— Зараз ми говоримо про комп'ютери.

— Давай зробимо відступ цього разу, благаю. Я обіцяю, що твій секрет потрапить до хороших рук. Тільки з твого дозволу, я навіть залишу твою візитівку.

— Це чудова ідея. Ти відбиратимеш прибутки у цих невігласів так само, як я оббирав їхніх попередників. Опишу ситуацію, а ти спробуй здогадатися, як я її прокручував.

У Центральному монетному дворі, у стародавній будівлі з кам'яними стінами два метри завтовшки й купою охорони на подвір'ї, — гігантські сейфи з баксами. Тієї миті, коли гроші мають покинути рідні стіни, охорона й уповноважені особи наповнюють ними більйони коробок, котрі потім запечатують під пильним оком усіх присутніх. Зовні будівлі чекає броньована машина під охороною поліції. За сигналом машина задкує до броньованих дверей, крізь які передають гроші. Усередині будівлі відчиняються сталеві двері, коробка перекочує до броньованої камери. Ці двері зачиняються до того, як відчиняються двері зовнішні. Потім коробка мандрує у броньованій машині до лінійного потягу, де її перевантажують до броньованого вагона. У цьому вагоні одні-єдині двері, замкнені й обплутані численними сигналізаціями. Охоронці їдуть у спеціальному відділенні кожної з машин, поки поїзд курсує тими пунктами міста, де потрібні новенькі

бакси. На визначеній зупинці очікує інша броньована машина, досі запечатану коробку виймають, поміщають в авто і транспортують до банку. Там її розпечатують і знаходять лише мою візитівку.

— Неперевершено!

— Можеш пояснити, як я це зробив?

— Ти був одним із охоронців у потязі...

— Ні!

— Ти керував броньованою машиною.

— Ні.

Отак я ламав собі голову з годину, доки Слон змилювався та розтовкмачив:

— Усі твої здогади небезпідставні, але ці шляхи небезпечні. Ти більш розвинений фізично, ніж будьколи був я. У своїх операціях я волів працювати мозком. Причина, чому я ніколи не зламував коробку та ніколи не виймав із неї грошей, у тому, що коробка була порожня, вже коли її забирали з будівлі. Чи, точніше, у ній лежали цегла для ваги та моя візитівка. Зараз можеш здогадатися, як я це зробив?

— Ніколи не полишала будівлю... — бурмотів я, змушуючи свій мозок працювати.

— Ти дещо забув...

Я клацнув пальцями і скочив на ноги:

— Стіна, звісно, стіна. Ти виклав усі підказки, а я не здогадався. Стара, кам'яна, два метри завширшки!

— Точно! На те, щоб її розвалити, у мене пішло чотири місяці й три вколошкані роботи, але врешті я таки переміг. Спершу я придбав будівлю через дорогу від монетного двору та лопатою викопав під нею тунель. Дуже повільно, дуже тихо. Під фундаментом будівлі

з виходом досередини. Як виявилось, там є внутрішня та зовнішня стіни, а проміжок між ними заповнений щебенем. Нечутно підірвав одну сторону броньованого сховища, що з'єднувала внутрішню та зовнішню стіни монетного двору. Встановлений мною механізм міг поміняти коробки за півсекунди. Коли внутрішні двері зачинялися, замок запечатували до того, як відчиняться двері зовнішні. Достатньо часу, майже три секунди, щоб поміняти коробки. Вони так і не здогадалися, як я це роблю. Механізм і досі там. Але після того, як вони все там перекинули догори дригом, красти гроші стало важко. Хакерство — це щось інше. Виятково інтелектуальна робота.

— Хіба ж іще можливі комп'ютерні крадіжки в наші дні — з усіма цими кодами та паролями?

— Що людина заблокувала, людина може й розблокувати, не залишаючи сліду. Я наведу тобі кілька прикладів. Почнемо з такої мудрої штуки, як округлення. Ось як воно працює. Уявімо, що у тебе в банку є вісім тисяч баксів; на депозиті ця сума збільшується на вісім відсотків на рік. За правилами банк поповнює твій рахунок кожного тижня. Це означає, що наприкінці першого тижня твій баланс збільшиться на 0,015384 відсотка. Таким чином, до твоїх восьми тисяч додається 12,30. Правильно? Перевір на своєму калькуляторі.

Я ввів ті суми, про які він говорив, і отримав саме такий результат.

— Точно дванадцять баксів і тридцять центів, — гордо виголосив я.

— Неправильно, — заперечив він. — Прибуток становить 12,3072, чи не так?

— Ну, теоретично так, але, якщо я не припускаюся помилки, неможливо додати сімдесят дві тисячних centa до чийогось рахунку.

— Не все так просто. У фінансових розрахунках округлюють до сотих. У цьому важливому моменті розрахунків банк має два шляхи. Він може округлювати всі тисячні понад 005 до вищого числа, а ті, які нижче від 0049, — до нуля. До кінця дня всі ці підвищення та зниження приблизно врівноважаться, і банк нічого не втратить і не отримає. Або є інший шлях, і саме таку схему практикують: банк може автоматично обнулити всі числа після сотих, забезпечивши собі в такий спосіб невеликий, але стабільний прибуток. Невеликий — це я, звісно, в масштабах банку, але доволі значний з точки зору окремого вкладника. Якщо відповідно налаштувати банківський комп'ютер, усі ці округлені суми підуть на один рахунок, а наприкінці дня правильний баланс буде показано і на рахунку банку, і на рахунку клієнта. Й усі задоволені.

Я швидко порахував на калькуляторі та вдоволено глянув на результати.

— Правильно, всі задоволені, а особливо власник того рахунку, куди списано решту. Якщо з десяти тисяч рахунків списувати лише по півцента, прибуток становитиме п'ятдесят баксів на день.

— Правильно, але у великому банку в сотні разів більше рахунків. І зі свого досвіду я знаю, що прибуток того, хто забере куш, становитиме п'ять тисяч баксів на тиждень.

— І це, як ти кажеш, найпростіша та найдрібніша твоя комп'ютерна авантюра?

— Так, якщо під'єднатися до комп'ютерів великих корпорацій, суми стають просто нереальні. Так працювати — суцільне задоволення. Якщо бути обережним і не залишати слідів, корпорації так і не здогадаються, що їх обібрали. Вони не хочуть знати про це, не вірять навіть тоді, коли стикаються з переконливими доказами. Бути засудженим за комп'ютерні крадіжки практично неможливо. Це прекрасне хобі для людини мого віку. Воно дає поживу для мозку та робить непристойно багатим. Мене не могли впіймати. Ох, так, крім одного разу...

Слон тяжко зітхнув, а я відчув себе винним.

— Це все через мене. Якби я не спробував вийти на тебе, ти б ніколи не мав справи з федералами.

— Не картай себе, Джиме. Я зламував їхню систему безпеки багато разів, але раніше все сходило мені з рук. Це моя помилка, і я заплатив за неї. Досі плачу. Я не проти нашого теперішнього притулку, але ця їжа вже починає дратувати. Чи, може, ти не помічаєш?

— Ми, тобто моє покоління, завжди це їмо.

— Звичайно, як я про це не подумав? Кінь не відійде від сіна, а свинобраз пожадливо чвакатиме своїми помями хоч вічність.

— А ти, напевно, спроможний насолоджуватися лобстером і шампанським до наступного століття.

— Ти правильно зауважив, хлопчику мій. Як довго, на твою думку, нам іще тут перебувати? — запитав він, відсовуючи тарілку зачерствілих пончиків.

— Я сказав би, ще тижнів два, а то й більше.

Він здригнувся:

— Для мене це стане гарною нагодою схуднути.

— За цей час етап найгарячіших пошуків уже мине. Й оскільки доведеться уникати громадського транспорту, я подбав про безпеку нашої подальшої подорожі.

— Чи можу я запитати, який транспорт ти приготував для нас?

— Човен. Точніше, катер із каютою на Стікс Рівер. Я купив його не так давно від імені компанії, він на воді неподалік Біллівілля.

— Прекрасно! — Слон задоволено потер руки. — Кінець літа, південний круїз, смажена риба вечорами, пляшки вина, охолоджені у струмку, стейки у ресторанах недалеко від берега.

— А ще я зміню стать.

Він швидко закліпав очима, здивований моєю реплікою, і зітхнув із полегшенням після пояснення:

— Коли зійдемо на борт і проглядатимемося з берега, тобто допоки не відпливемо подалі, я надягну жіночу сукню.

— Це гарний план. А я скину вагу. Із максвайнівською дієтою це не становитиме труднощів. Відпущу вуса, бороду, знову перефарбуюся в чорний колір... Здається, це та можливість, на яку я чекав. Але чи можемо ми залишитися замість двох тижнів на місяць? Я волів би пробути в цьому гастрономічному гетто стільки, скільки спроможуся не їсти. За кілька додаткових тижнів моя фігура поліпшиться, а вуса та борода підростуть.

— Я зможу, якщо ти витримаєш піст.

— Тоді згода. І ми використаємо цей час для продовження твоєї освіти. Що, де, коли — у нас на порядку денному.

Я був надто поглинутий навчанням, щоб мене тривожив запах смаженого свинобразу. Хоч як дивно, я досі міг споживати максвайнівські харчі. Тим часом як моя кваліфікація в галузі різних способів оббирання чесних громадян зростала, фігура мого компаньйона помітно танула. Я хотів покинути наш сховок раніше, але Слон заявив, що, прийнявши якесь рішення, вже не змінює його.

— Розробленого плану треба дотримуватися, відступати від нього лише в тому разі, якщо змінюються обставини. Людина — раціональна тварина, їй треба привчатись до порядку, щоб раціональною й зоставатись. Причини для змін завжди знайдуться.

Він замовк, бо обладнання почало з гуркотом пришвидшуватись — у школі якраз закінчилися заняття, — а потім закреслив у календарі ще один день:

— Добре спланована операція буде вдалою. Почни змінювати план — і ти все зруйнуєш. Нашу операцію сплановано добре. Тож ми дотримуємося плану.

До дня нашого виходу на волю Слон став набагато стрункішим. Він із честю пройшов випробовування голодом. Я ж набрав вагу.

Ми підготувалися, спакували нечисленні манатки, вичистили сейф і знищили всі сліди нашого перебування. Залишилося тільки мовчки сидіти, нетерпляче зиркаючи на годинники.

Коли продзеленчав будильник, ми схопилися на ноги, задоволено всміхаючись. Я вимкнув будильник, а Слон відчинив двері до холодильника. Ключ повернувся у зовнішньому замку, коли ми вже захряснули за собою двері. Ми стояли й тремтіли

в максвайнівському мавзолеї харчів, допоки механік, що вступив до кімнати, робив свою роботу та виходив.

— Ти чув? — запитав я. — Він перевіряв надходження льоду в дозатор вишневої шипучки. Сміхота.

— Я волів би не обговорювати склад цієї гастрономічної трупарні. Ще не час?

— Час.

Я розчахнув двері надвір і заплющив очі від давно не баченого денного світла. Тепер швидше до фургона, поки вулиця безлюдна.

— Сюди!

Ми вислизнули назовні та зачинили за собою двері. Повітря було надзвичайно свіже, напоєне чудовими ароматами. Я відчував це, незважаючи на кухонний сморід від Максвайну.

Слон квапився до фургона, а я тим часом уставив два клини в нашу камеру кулінарних жахів — на випадок, якщо механіку заманеться вийти раніше, ніж від нього вимагалось. Нам потрібно лише п'ятнадцять хвилин.

Слон уже набив руку з моєю відмичкою, тож відімкнув замок і широко розчахнув двері кузова ще до того, як я обернувся. Потім він заліз до кузова, а я сів на місце водія та завів двигун.

Поки що все легко. Я під'їхав до водойми; там Слон, сівши на лаву, залишився наглядати за нашими манатками. А я скараскався краденого авто, просто поставивши його біля найближчої алкогольної крамниці. Зробивши це, я неквапливо прогулявся до берега, до свого компаньйона.

— Дивись, он той білий човен, — сказав я, поспіхом приклеюючи вуса та перевіряючи, чи надійно їх припасував. — Вхід із пристані повністю автоматизовано. Я заберу човен і підпливу сюди.

— Незабаром почнемо наш чудовий круїз, — мрійливо промуркотів Слон, мружачись від задоволення.

Я попростував до пристані, щоб пред'явити ідентифікаційні документи роботу-контролеру.

— Доброго ранку, — озвався робот приємним голосом. — Ви замовили катер «Щасливий квиток» із каютою. Батареї заряджено на суму дванадцять баксів. Запаси провізії...

Він уголос викладав інформацію про побутові деталі, представлену на екрані. Очевидно, сервіс для клієнтів, які не вміють читати. Однак я нічого не міг із цим удіяти. Доводилося чекати, поки він завершить. Коли нарешті робот змовк, я опустив у спеціальний отвір монети. Машина крекнула й видала квитанцію. Неквапом я зійшов на борт, вставив квитанцію та почекав, доки катер зніметься з припону. Потім я вплив на середину річки та попрямував до самотньої фігури на лавці.

Проте мій компаньйон уже був не сам. Біля нього сиділа дівчина. Я зробив на катері кілька кіл, але вона нікуди не поділася. Слон згорбився, не подаваючи мені жодних знаків, що робити далі. Я ще раз прокатався навколо, а потім, забачивши поліцейський патрульний катер, вирішив пришвартуватися біля лавки. Дівчина встала, помахала мені рукою й гукнула:

— Це ж Джиммі ді Гріз, хай йому біс! Бувають же зустрічі!

РОЗДІЛ 16

Щось останнім часом у моєму житті забагато таких ситуацій. Наближаючись до берега, я роздивлявся дівчину. Вона знає мене, тож я маю знати її. Запаморочливо гарна, збудливе декольте... Повні уста... Вона! — героїня моїх пристрасних фантазій.

— Це ти, Бес? Бес Наратін?

— Як мило, що ти мене згадав.

Я вже лаштувався вистрибнути на берег зі швартовим канатом, як вона взяла його з моїх рук і прив'язала до тумби. Через її плече я побачив, що поліцейський катер проплив повз і попрямував далі. Потім я кинув погляд на Слона, але той сидів, опустивши очі, поки вона говорила.

— Я сказала собі: Бес, чи не Джиммі це ді Гріз вибирається з пошарпаного максвайнівського фургона та приклеює собі симпатичні маленькі вусики? Чи це не той Джиммі, який тепер у нас зірка всіх новин? Якщо це він, то чому б мені не простежити за ним в ім'я добрих давніх часів? Потім дивлюсь: він розмовляє з цим приємним джентльменом, іде на пристань... Тож я вирішила почекати тут, доки ти повернешся. Вирушаєте в подорож?

— Та ні, просто на маленьку екскурсію вгору річкою й назад. Радий бачити тебе, Бес.

Це, мабуть, єдине гарне в усій цій ситуації. Дивитися на неї, маю на увазі. Підлітком я мріяв про цю дівчину. Вона закінчила середню школу якраз по тому, як я туди потрапив. На чотири роки старша за мене, справжня доросла жінка. Зараз їй, напевно, двадцять один. Вона була лідером у своєму класі, переможницею конкурсу «Королева краси року». Титул дали їй небезпідставно. Зараз, подорослішавши, вона стала ще кращою. Її голос відволік мене від приємних спогадів:

— Я не думаю, що ти сказав правду, Джиммі. Зважаючи на всі ці речі, закладаюся, що ви задумали тривалий круїз. На вашому місці я б так і вчинила.

Щось змінилося в її голосі, коли вона вимовила останні слова? Чого вона хоче? Ми не могли більше тут залишатися. Вона показала, що в неї в голові, коли стрибнула на борт, розгойдавши човен.

— Завжди знайдеться місце для ще одного, — мило проспівала вона, всідаючи на носі човна.

Я схопив наші речі та прошепотів Слонові:

— Вона мене знає. Що нам робити?

Він зітхнув:

— Ми нічого не можемо вдіяти. Доведеться взяти пасажира. Гадаю, зможемо вирішити цю проблему дорогою. Зараз немає вибору.

Його правда. Я передав йому багаж, потім, заледве здужавши розв'язати морський вузол, який вона затягла на мотузці, відштовхнув човна ногою від берега, застрибнув на борт і взяв стерно. Слон зніс наші речі вниз, поки я ввімкнув живлення та скерував човен

нижче за течією. Подалі від Біллівілля, Максвайну, поліції...

Але не від Бес. Вона розляглася на лаві переді мною, закотивши спідницю так, щоб я міг бачити в усій красі її запаморочливо довгі ноги. Я й бачив. Потім повернулася до мене й усміхнулася, немов читаючи мої думки. Я зовсім забув про те, що хотів переодягтися жінкою: уявляю, скільки кпинів почув би на свою адресу, якби зробив це зараз. Я починав сердитися.

— Добре, Бес, чому б нам не поговорити відверто? — запропонував я, насилу відриваючи погляд від її тіла та переводячи його на чисті річкові води.

— Що ти маєш на увазі?

— Припинімо ці ігри. Ти переглядала новини, ти сама казала, тож усе про мене знаєш.

— Звісно, я знаю, що ти грабуєш банки й утікаєш із в'язниць. Але це мене не дуже обходить. У мене самої проблеми із законом. Тож коли я побачила тебе, а потім цей катер, то вирішила, що у тебе мусять бути якісь гроші. Може, багато грошей. От я і вирішила скористатися шансом і подорожувати разом із тобою. Хіба не мило?

— Та не дуже. — Я намагався думати про поліцію, а не про ноги. Бес — це якась біда. — У мене справді є трохи грошей. Якщо я тобі дам, а потім висаджу на берег...

— Гроші — так, берег — ні. Я розпрощалася з ним і з Біллівіллем. Тепер хочу подивитися світ, а ти оплатиш мені дорогу.

Вона вляглася зручніше, підклавши руки під голову і з усмішкою насолоджуючись сонячними проме-

нями. Я похмуро глипнув на неї, гадаючи, що три-чотири точні удари зламали б цю лебедину шийку...

Не можна про це навіть жартувати. Проблему треба вирішити без застосування насильства. Двигун гудів, біла піна розтавала в нас на носі, Біллівілль залишився позаду, а на берегах річки з'явилися зелені поля. Слон вийшов на палубу й сів поряд зі мною. У присутності Бес ми мало про що могли говорити.

Десь із півгодини пливли мовчки, коли раптом на горизонті проступила пристань, а за нею невеликий магазин. Бес заворушилася, провела рукою по прекрасному білявому волоссі:

— Знаєте що, а я зголодніла. Закладаюся, і ви теж. Чому б нам тут не пригальмувати, я збігаю, куплю нам якоїсь їжі та пива. По-моєму, непогана ідея?

— Чудово! — погодився я. Вона йде до магазину, ми запускаємо двигун на повну потужність і зникаємо звідси.

— Я зараз не при грошах, — усміхнулася вона. — Бідна як церковна миша. Але, я певна, ви дасте мені небагато, щоб я купила нам ленч. Тисячі баксів вистачить.

Солодкий вираз пай-дівчинки не зник з її обличчя, коли вона назвала астрономічну суму. Цікаво, які в неї проблеми. Можливо, вимагання і шантаж, принаймні робить вона це професійно. Я поліз до гаманця.

— Просто чудово, — проспівала вона, хапаючи пачку. — Я недовго. І я знаю, що ти і твій приємний друг, Джиме, будете тут, коли я повернуся. Чи не бачила я в новинах і цього друга?

Я стежив за рухами її розкішного задка, поки Бес риссю бігла до магазину.

— Вона приперла нас до стіни, — похмуро витиснув Слон.

— Так, пахне смаленим. Як учинити?

— Поки що виконуватимемо її забаганки. Крім як убити цю курву, не бачу виходу. Але я не хочу нікого вбивати.

— Я теж. Однак зараз, здається, вже розумію, що таке спокуса.

— Що ти знаєш про цю Бес?

— Нічого, востаннє бачив її в школі. Каже, що в неї якісь проблеми, але я уявлення не маю, що це означає.

Він замислено кивнув:

— Коли ми її здихаємося, я подивлюся в терміналі. Якщо вона є в записах поліції, я її по стіні розмажу.

— Це нам якось допоможе?

— Не знаю. Але можна спробувати. У будь-якому разі треба максимально розумно скористатися ситуацією. Ми так добре витримали торттури максвайнівської катівні, так спритно здихалися наших переслідувачів. Доки це створіння тягне з нас гроші, ми в безпеці. Принаймні поки що. Ще ти помітив, що вона дилетант у своїй справі.

Я не знав, що відповісти, тож міг лише похмуро чекати на повернення нашої непроханої пасажирки.

Після ленчу ми продовжили подорож униз за течією. Утомившись від ранкових сонячних ванн, Бес спустилася до каюти. Слон хотів постояти за кермом, тож я показав йому систему керування судном і пояснив окремі навігаційні знаки. Ми майже не говорили один з одним. Але багато думали. Опівдні об'єкт наших дум знову піднявся на палубу.

— Який симпатичний маленький кораблик! — вигукнула Бес. — Маленька кімнатка, маленька кухонька й усе необхідне. Але тільки два ліжка. Як же нам усім спати?

— По черзі! — гаркнув я: звук її голосу вже мене дістав.

— Джиммі, ти ніколи не був джентльменом. Я гадаю, що спатиму внизу. А ти зі своїм другом і тут якось переб'єшся.

— Юна леді, як людина мого віку спатиме на палубі посеред нічного туману? — Слон заледве контролював гнів, але їй було на те начхати, бо вона лише широко всміхнулась.

— Я впевнена, ви щось вигадаете, — спокійно відповіла Бес. — А тепер чи не могли б ми зупинитися в найближчому місті? Я так поспішала в цей незабутній круїз, що забула всі свої речі. Одяг, косметику, ну, ви розумієте.

— І тобі треба трохи грошей на все це? — зіронізував я.

Вона проігнорувала шпильку й кивнула.

— Тисячі вистачить.

— Я спускаюся в каюту, — сказав Слон і не виходив, поки я не відрахував їй гроші і вона не побігла в магазин.

— Жодного вбивства, — твердо заявив Слон, знову з'являючись на палубі.

— Жодного вбивства, — погодився я. — Але це не означає, що не дозволено хоч помріяти. Що ж робити?

— Ми не можемо підняти якір і зникнути. Вона наведе на нас поліцію за лічені хвилини, а потім іще й забере винагороду. Нам треба мати це на увазі та думати

швидше, ніж здатна ця білявочка. Поїхати з нами — це її примха, зрозуміло. Вона жадібна до грошей, і ми маємо давати їх. Але рано чи пізно вона вирішить, що вже видоїла з нас усе, і здасть копам заради винагороди. Чи знайдеться в нас на борту карта?

Зараз працював цей могутній мозок. Я не питав зайвого та приніс карту так швидко, як тільки зміг. Слон водив по ній пальцем.

— Настільки я розумію, ми тут. Далі, вниз за течією, велике місто Валс Халла. Коли ми прибудемо туди?

Я глянув на шкалу та відзначив відстань з мій великий палець.

— Вдасться прибути завтра до обіду, якщо вирушимо зрання.

Він усміхнувся так широко, що очі майже заховалися у складках шкіри:

— Прекрасно, просто прекрасно. Це справді чудово!

— Що саме?

— Мій план, який я зараз збережу в таємниці, бо ще є деталі, які треба обмізкувати. Коли вона повернеться, ти маєш погоджуватися з усім, що я казатиму. Більше нічого не роби. Тепер іще одне запитання. Де спатимемо сьогодні?

— У наметі, — відповів я, киваючи на зелений луг. — Наша подружка вигребла у мене всі гроші, тож зараз мушу поповнити запаси готівки. Потім зйду на берег і куплю намети, спальні мішки — все для комфортного кемпінгу.

— Чудово! А я обміркую свої плани, поки ти повернешся.

Крім усього іншого я купив стейків і кілька пляшок вишуканого вина. Нам не завадить радикальна зміна меню. Коли сонце вже сідало за горизонт, я скерував судно до дерев на березі посеред зеленого луку. Там ми могли поставити намети. Слон, поцмокавши губами над м'ясом, заявив, що обід готуватиме він. Поки він куховарив, а Бес займалася своїми нігтями, я вбив кілки та приготував нам нічліг. Сонце стояло на горизонті оранжевою кулею, коли ми сіли їсти. Це було неперевершено. Ніхто не зронив ані слова, доки не з'їли все. Коли зник останній шматочок, Слон зітхнув, налив собі бокал вина й, п'ючи його невеликими ковтками, задоволено проказав:

— Не хочу здатися нескромним, бо йдеться про мій кулінарний витвір, але мушу визнати, що ця їжа була шедевром.

— Вона перебила присмак свинобразятини в роті, — погодився я.

— А мені не сподобалося вино. Якесь воно кисле.

Тепер у темряві проступав лише силует Бес. Без візуальної фізичної привабливості її голос, як і вимовлені нею слова, не викликали жодного захвату. Проте глибокий бас Слона прозвучав у відповідь зовсім мирно:

— Бес... могу я називати тебе Бес, чи не так? Дякую. Бес, завтра ми перебуватимемо поблизу міста Валс Халла, де я мушу зійти на берег, щоб зв'язатися зі своїм банком. Наші фонди вичерпано. Ти ж не хочеш, щоб у нас вичерпалися гроші, чи не так?

— Ні, не хочу.

— Звичайно ні. Ти ж хочеш, щоб я сходив до банку та приніс тобі сто тисяч баксів дрібними купюрами?

Я почув, як їй перехопило подих. Бес увімкнула світло над нашим табором. Вона дивилася на Слона та чи не вперше за всю подорож втратила самовладання:

— Ти жартуєш зі мною, дідусю?

— Зовсім ні, юна леді. Я просто плачу тобі за нашу безпеку. Ти знаєш окремі факти, про котрі, як це краще висловитись, не варто згадувати вголос. Я гадаю, що названа сума достатня для того, щоб ти мовчала. Ти так не вважаєш?

Вона завагалася, а потім розреготалася:

— Звісно, я так вважаю. Дайте мені тільки понюхати ті папірці, і, хтозна, може, я навіть вирішу звільнити вас, хлопці, від присутності своєї ясновельможної особи.

— Як скажеш, серденько, як скажеш.

Він більше ні словом про це не прохопився. Ми полягали спати невдовзі після розмови. Для всіх нас минулий день видався довгим і важким. Бес примостилася на катері, ми ж залізли до намету. Я поставив катер на сигналізацію, для певності, що вранці знайду його на місці. Слон уже спав. Перед тим як заснути, я усвідомив, що хоч би який був його план, ми, зрештою, матимемо ще один день свободи до того, як Бес здасть нас поліції. Обіцянка грошей забезпечить її мовчанку. Вже дрімаючи, я зрозумів, що саме так Слон і планував.

Коли ми почали рухатися вниз річкою, минула лише година після світанку. Бес з'явилася на палубі пізніше, а її невдоволення тим, що ми вирушили так рано, незабаром зникло від барвистих описів фінансових перспектив зі стома тисячами баксів. Мій компаньйон говорив про те, як вона може заробляти інвестиціями, не витрачаючи ні centa зі свого капіталу,

згадав товари загального вжитку, які незабаром вона спроможеться придбати, і загалом загіпнотизував бідолашну Бес, як удав кролика. Я не мав жодного уявлення про його план, але споглядати цю виставу для мене було суцільним задоволенням.

Ближче до полудня ми пришвартувалися у водному каналі, що розділяв Валс Халла на дві частини. До центру міста рукою подати. Слон із розчесаною бородою та підкрученими вусами виглядав дуже респектабельно.

— Це не займе багато часу, — сказав він і зійшов на берег.

Бес дивилася йому в спину, вже передчуваючи своє щастя.

— Це той самий чоловік, якого називають Слоном? — запитала вона, коли він пішов.

— Я нічого про це не знаю.

— Не треба ля-ля. Я бачила випуск новин на 3V про те, як хтось допоміг йому втекти. Маленький чоловік з вусами. То мав бути ти.

— На світі повно чоловіків з вусами.

— Ніколи не думала, що побачу тебе після школи отак.

— Я теж не очікував на таку зустріч. Тоді, у школі, я тобою здалеку захоплювався.

— Як і всі хлопці-підлітки. Ми насміхалися над вами з тим учителем, а потім з іншими...

Вона замовкла і глянула на мене. Я ж мило всміхнувся і потюпав на кухню мити посуд, який залишився після сніданку та вечері. Бес не дуже полюбляла домашні справи. Я щойно закінчив, як хтось погукав з берега:

— Гей, на кораблі! Можна зійти на борт?

Слон стояв на пристані. Виглядав він розкішно. Його новий костюм, мабуть, коштував більше за невеликий маєток.

Валізу, яку він тримав, було виготовлено зі шкіри якогось рідкісного звіра та ще й інкрустовано золотом. Бес тупилася в нього поглядом, у якому зблискувала шалена жадібність. Слон виліз на борт і по-змовницьки нам підморгнув.

— Перед тим як я покажу вам, що у валізі, краще спустімося в каюту.

Бес побігла першою. Слон притискав валізу до грудей, аж поки я не замкнув двері. Тоді він згріб усі папери зі столу на підлогу, поставив валізу в центрі, холоднокровно відімкнув замок...

Навіть я був вражений. Там лежало набагато більше за сто тисяч. Бес спершу мовчки витріщалася на гроші, а потім схопила найближчу до неї пачку баксів.

— Справжні? Вони справжні? — нервово запитала вона.

— Просто з монетного двору. Сам бачив.

Поки всю її увагу прикували гроші, він обернувся до мене:

— А зараз, Джиме, будь ласкавий, зроби мені послугу. Знайди якусь мотузку. Я впевнений, ти знаєш, що саме найкраще згодиться. І ще одне, я хочу, щоб ти зв'язав це дівчисько в абсолютній тиші.

Я очікував на щось подібне, Бес — ні. Вона тількино розтулила рота, щоб якось прокоментувати слова Слона, коли я схопив її за гарненьку шийку та сильно натиснув якраз за вухами.

РОЗДІЛ 17

Із превеликим задоволенням я розірвав одне з простирадел і зв'язав витончені зап'ястки та щиколотки. Бес опритомніла саме тоді, коли я вставляв їй до рота кляп. Вона спробувала кричати, проте крик перейшов у приглушене хрипіння.

— Вона може дихати? — запитав Слон.

— Може, не переймайся. Подивися на лють в очах, на те, як сердито здіймаються її неперевершені груди... Вона вільно дихає через ніздрі. А зараз, можливо, розповіси мені, що й до чого?

— Звісно. Тільки на палубі, якщо ти не проти.

Слон почекав, доки за нами зачиняться двері. А перед тим, як заговорити, вдоволено потер руки.

— Наші проблеми скінчилися, мій хлопчику. Я дізнався про це ще тієї миті, як глянув на карту. У цьому прекрасному місті є дві речі, що переконали мене. По-перше, тут філіал банку Галактик Траст, у якому я маю рахунок. Немаленький, як бачиш. А по-друге, тут працює космодром.

Я міркував над його словами кілька секунд, поки мій неповороткий мозок множив два на два. Мені так перехопило подих, що я заледве зміг витиснути:

— Ти маєш на увазі... Ми... Ми покинемо Біт О'Хевен?

Слон кивнув і широко всміхнувся:

— Правильно. Щось клімат на цій планеті став для нас надто спекотний. А коли наша подружка нас лишить, здаватиметься ще спекотнішим. Але до того часу ми вже струсимо пил Біт О'Хевен із черевиків, перебуваючи за багато світлових років звідси. Ти ж казав, що хочеш подорожувати?

— Звісно, але ж там контроль, перевірки, поліція й усяке інше...

— Так, але митників та еміграційний контроль можна обійти. Треба лише знати як. Я знаю. І перед тим, як зважитись на цей рішучий крок, перевірів, який корабель тут стоятиме. Шкода, що не мав змоги попередити, але я впевнений, твої неперевершені рефлексії допоможуть усвідомити всі переваги цього рішення. Коли я йшов звідси, ще не уявляв, що план удасться перетворити на реальну операцію за день. Я хотів лише взяти гроші та зв'язати дівчину, а вже потім пошукати шляхів утечі в космос. Утім, доля на нашому боці. Тут якраз вантажне судно з Венії, воно вирушає завтра рано-вранці. Це чудово!

— Я впевнений, що це чудово. Проте був би ще певнішим, якби знав чому.

— Джиме, бачу в твоїй освіті значні прогалини. Я думав, усім, хто закінчував школу, відомо про за-
проданство венійців. Своїм менталітетом вони доводять Лігу до сказу. Невиправні. Девіз Венії — «La regloj ciam sansiligas». Це можна вільно перекласти, як «Правила створено для того, щоб їх порушувати».

Іншими словами, закон понад усе, але хабарі понад законом. Я не сказав би, що це планета кримінальників, швидше пристосуванців.

— Звучить непогано, — погодився я. — Що ти вже зробив?

— Ще нічого, але переконаний, що можливістю втечі на космічному кораблі треба скористатися.

— Так, звісно.

Я не поділяв його ентузіазму. План сирий, забагато ставок на удачу. Проте вибору особливо не було.

— А як учинити з дівчиною?

— Надішлемо поліції електронного листа, який надійде, коли ми відлетимо. Вкажемо в ньому місце її перебування.

— Думаю, краще відвезти її подальше від залюднених місць. Далі за течією облаштовано автоматизовану пристань. Можна прив'язати човен до одного із зовнішніх причалів.

— Чудове рішення. Поясни мені, де тебе шукати. Я зараз піду на космічний корабель зробити певні приготування. Зустрінемося на пристані після завершення роботи о двадцять третій годині.

— Добре.

Велетенська постать Слона зникла в сутінках, а я, завівши двигун, повільно розвернувся в каналі.

Я прибув до пристані вже із сутінками. Через світло ліхтарів канал добре проглядався. Більшість човнів прив'язано та замкнено, що якраз і треба. Я пришвартувався на віддалі від інших. Потім спустився в каюту, ввімкнув світло та зустрівся поглядом із чарівними

очами Бес, які зараз променилися люттю. Зачинивши двері, сів на ліжко навпроти.

— Хочу поговорити з тобою. Обіцяй не кричати, якщо заберу кляп, Ми далеко від міста, тож у будь-якому разі ніхто не почує. Згода?

Вона неохоче кивнула. Я вийняв кляп і саме вчасно прибрав руку: ці прекрасні гострі зубки націлилися прокусити мені долоню.

— Я вб'ю тебе, падлюко, на шматки поріжу...

— Досить! — гаркнув я. — Зараз можливість усе це зробити маю я, а не ти, тож краще замовкни.

Бес затихла. Може, усвідомила, в якому становищі опинилася; тепер у її очах було більше страху, ніж люті. Я не хотів лякати беззахисну дівчину, але вона сама почала всі ці розмови про вбивство. Так чи так, вона готова слухати.

— Тобі незручно. Лежи тихо, я тебе розв'язу.

Бес почекала, поки я звільню її зап'ястки, а коли нахилився, щоб розв'язати її щиколотки, спробувала подряпати мені обличчя. Я очікував на такі вибрики, тож знову притис її до ліжка.

— Поводься розумно. Я можу ще раз тебе зв'язати й заткнути кляпом рота. Не забувай, ти сама на це напросилася.

— Ти злочинець, крадій, викрадач людей... Чекай, незабаром поліція тебе схопить.

— А ти шантажистка. Називаймо речі своїми іменами. Ось як усе станеться. Ми залишимо тебе тут, на цьому човні, і, коли будемо вже далеко звідси, тебе знайде поліція. Я впевнений, ти розповіси їм

чудову історію. Тут проходять експresi і є шосе. Ти ніколи нас не побачиш, поліція також, — фантазував я. Невинна дезінформація ніколи не завадить.

— Я хочу пити.

— Я щось тобі принесу.

Звісно, тільки-но я обернувся до неї спиною, вона накинулася на мене. Потім повторила спробу видряпати мені очі, але я її відштовхнув. Я розумів почуття Бес, мені навіть було її трохи шкода.

Після цього час тягнувся дуже повільно. Бес не говорила нічого, що мені хотілось би почути, а я не казав нічого, що воліла би почути вона. Година минала за годиною, поки човен не здригнувся під чийсь важкими кроками. Я метнувся до своєї поло-
нянки, але вона встигла крикнути ще до того, як я змусив її замовкнути. Дверна ручка сіпнулася і почала повертатися.

— Хто там? — гукнув я, лаштуючись до боротьби.

— Свої, свої, — пролунав знайомий голос.

Я відчинив двері, відчуваючи неймовірне полегшення.

— Вона може мене чути? — запитав він, вказуючи на нерухому фігуру на ліжку.

— Можливо. Давай я знову її зв'яжу, й піднімемося на палубу.

Доки я зачиняв двері, Слон пішов уперед. Аж раптом нічне небо вибухнуло іскрами й через горизонт простяглася дуга яскравого світла.

— Хороша прикмета, — зазначив Слон. — Справжній космічний корабель. Усе готово. Часу небагато, тож я пропоную хапати речі та вирушати в дорогу.

— Транспорт?

— Я орендував машину.

— Її можуть простежити?

— Сподіваюсь, на це у них стане хисту. Залишу її біля залізничної станції. Я придбав квитки для нас обох.

— Я говорив нашій подружці про залізницю.

— Бачиш, ми гарна команда. Тепер, думаю, мені треба лише ненароком впустити квитки, поки ми пакуватимемося, та ще й так, щоб вона їх помітила.

Ми зібралися дуже швидко. Саме задоволення дивитися, як блакитні залізничні квитки на мить випали на простирадло. Квитки спланували з кишені Слона, коли обидві його руки були зайняті. Майстер! Замикаючи двері, я не зміг стриматися і послав Бес повітряний цілунок, отримавши у відповідь лютий погляд і приглушене гарчання, звісно ж, цілком заслужені. Проте в нещасної дівчинки досі було кілька тисяч баксів з наших грошей, тож жаліти її не випадало.

Ми вийшли з машини на залізничній станції, де дочекалися слушної нагоди непомітно вислизнути, щоб продовжити шлях до космодрому. До цієї миті ми мали стільки клопоту, що я усвідомив, куди збираюся податися, лише побачивши перед собою вогні космічного корабля.

Я покидаю нашу планету! Одна річ дивитися космічні опери, і зовсім інша — самому вирушити в космос. Я відчув, як по спині побігли мурахи. Нове життя обіцяє бути дуже цікавим!

— Сюди, за стійку! — наказав Слон. — Наша людина зараз прийде!

Худий чоловік у космічному скафандрі вже намірювався заходити, але зупинився, побачивши Слона.

— *Vi estas malfrua!* — сердито пробурчав він.

— *V ere-sed me havas la monon,* — відповів Слон, простягаючи йому велетенську пачку готівки.

Гроші перейшли з рук до рук, і після недовгої розмови за першою пачкою Слон дав другу. Задовольнивши свою жадібність, службовець провів нас до службового фургона, і ми залізли досередини. Двері зачинилися — навколо запанувала темрява.

Яка пригода! Невидимі транспортні засоби минали нас, долинали дивний стукіт і шипіння, немов поряд проповзала гігантська змія. Незабаром ми спинилися, і наш провідник розчахнув задні дверцята фургона. Я вистрибнув першим і опинився за кілька кроків від трапу до чогось, що могло бути лише однією-єдиною річчю — побитим корпусом космічного корабля. Біля трапу стояв охоронець і дивився просто на мене.

От і кінець нашій пригоді! Шкода! Вона ж іще навіть не почалася. Що мені робити? Утікати? Але я не міг покинути Слона. Тим часом, поки я стояв, прораховуючи можливі варіанти, мій напарник рушив уперед і наблизився до охоронця...

...І передав йому пачку банкнот. Охоронець іще рахував прибутки, а ми вже поспішали за провідником угору по трапу, намагаючись не розгубити дорогою речі.

— *Eniru, rapide!* — наказав космонавт, відчиняючи двері до каюти.

Ми ступили в темряву. Двері за нами зачинилися.

— Нарешті, — зітхнув із полегшенням Слон, обмачуючи стіну в пошуках вимикача.

Спалахнуло світло. Ми — посеред малесенької каюти. У ній лише два ліжка та ще менша, досить обшарпана ванна.

— Дім, милий дім, — проспівав Слон, задоволено всміхаючись і оглядаючись. — Ми залишимося тут на два дні. Порозкладаймо наші манатки подалі з очей, бо капітан погрожуватиме повернути нас на Біт О'Хевен і сума хабаря зросте у кілька разів. Я впевнений, що ми можемо цього уникнути.

— Я щось не зовсім розумію. Хіба ти вже не дав хабара?

— Тільки перші внески. Ніхто ніколи не ділиться хабарами — перше правило цього делікатного мистецтва. Космонавту ми заплатили за те, що він провів нас на борт тоді, коли на чатах стояв милий хлопець, який згодився взяти свою частку. Забудьмо про це. Про нашу присутність на кораблі невідомо офіцерам і найважливіше — капітанові, якому доведеться заплатити найбільше. От побачиш.

— Я починаю розуміти. Хабарництво — справді точна наука.

— Авжеж.

— Добре, що ти говориш їхньою мовою та можеш із ними домовитися.

Слон здивовано звів брови й підсунувся ближче.

— Ти що, не розумів нас? — запитав він.

— Я не вивчав іноземні мови в школі.

— Іноземні! — Він здавався шокованим. — З якого ж ти свинобразячого села?! Це не іноземна мова,

мій любий хлопчику. Це міжгалактична мова есперанто, яку всі цивілізовані люди вивчають змалечку та послуговуються нею, як рідною. Твоя освіта на диво неповна. Втім, це легко виправити. До нашого наступного приземлення ти розмовлятимеш есперанто, як рідною мовою. Для початку: всі дієслова теперішнього часу незалежно від особи мають закінчення -as. Простіше не буває.

Слон замовк, бо хтось торкав двері каюти. Він приклав палець до вуст і вказав на прилеглу ванну кімнату. Я метнувся туди й увімкнув там світло. Слон квапливо приєднався до мене, ставши поруч. Я вимкнув світло, а він зачинив двері до ванної якраз тоді, коли відчинили двері з коридору.

Було чутно, як хтось, насвистуючи, ходить кімнатою. Звичайна перевірка, нічого не виявлено, зараз непроханий гість піде геть. Але двері ванної розчахнулися і яскраве світло залило кімнату. Перед офіцером із золотавими погонами постала дивна картина: Слон у малесенькому душі та я на унітазі. Він неприємно посміхнувся:

— Мені здалося, під палубою щось відбувається. Нелегали...

Офіцер витягнув невеликий пістолет:

— Зараз ви двоє сходите на землю, і я викликаю місцеву поліцію.

РОЗДІЛ 18

Я нахилився вперед, переніс вагу на ноги, напружив м'язи, готовий атакувати тієї миті, коли мій компаньйон відверне увагу офіцера. Мені не дуже хотілося йти з голими руками на зброю, але ще менше я волів знову загриміти за ґрати. Проте Слон, очевидно, був готовий до такого вторгнення. Він застережливо підняв руку:

— Не гарячкуватимемо, Джиме, заспокойся, дозволяю мені поспілкуватися з цим добродієм.

Його рука повільно пірнула глибоко в кишеню й дістала звідти невелику пачку банкнот.

— Це аванс за невелику послугу, — сказав він, передаючи гроші нашому гостеві, який ухопився за них обома руками.

Пістолет зник так само швидко, як і з'явився. Офіцер перераховував гроші, поки Слон говорив:

— Послуга полягає в тому, щоб ви не знаходили нас іще два дні. Вам буде заплачено таку саму суму завтра та післязавтра, коли ви нарешті знайдете нас і доповісте капітану.

Гроші зникли, знову з'явився пістолет, хоч я й не бачив, коли це сталося.

— Я так не думаю, — заперечив він. — Я думаю, що заберу всі гроші, які у вас при собі й у валізах. І доповім про вас капітану просто зараз.

— Це не дуже розумно, — незворушно відповів Слон. — Я викладу капітанові, скільки ти взяв, і він забере у тебе все. Крім того, я розповім, хто з космонавтів іще брав хабарі, і капітан відбере гроші й у них. І ти станеш не дуже популярним на кораблі. Тобі б цього хотілося?

— Може, в чомусь ти й маєш рацію, — завагався той, знову прибравши зброю. — Якби ж трохи підвищити плату...

— Десять відсотків, більше не дам, — твердо мовив Слон і передав офіцерові певну суму. — Побачимося завтра. Будь ласка, зачиніть за собою двері.

— Звичайно, приємної подорожі.

Після того як офіцер пішов, я зіліз із унітаза, підступив до свого наставника й потис йому руку:

— Вітаю, сер! Прекрасна демонстрація мистецтва, про яке я заледве здогадувався.

— Дякую, мій любий хлопчику. Проте ніколи не завадить знати основні правила. Офіцер не мав наміру витурити нас із корабля. Він просто блефував, піднімав ціну, я погодився, і на тому ми зійшлися. Він знав, що не може вимагати більше, тому що мені треба ще викласти велику суму капітанові. Невисловленою, але погодженою є моя обіцянка мовчання про хабар для нього. Все за правилами.

Слова Слона перервав гучний гудок у коридорі ззовні. Над дверима швидко заблимали червоні вогні.

— Щось не так? — закричав я.

— Усе прекрасно. Ми вже відлітаємо. Пропоную пристебнутися на ліжках, тому що ці старі драндулети страшенно трясє. Ще кілька хвилин — і ми змахнемо пил Біт О'Хевен із наших черевиків. Напевно, назавжди. В'язниця, всі ці жахи, їжа...

Усе гучніший рев заглушив його слова. Ліжко затрусило. Я почувався так, немов на груди навалили важкого каміння. Це, мабуть, від прискорення. Усе, як у фільмах, але набагато захопливіше. Ось воно! Летимо! Які задоволення та пригоди чекають на нас попереду?

Що ж, до задоволень, очевидно, ще далеченько. Матрац піді мною був настільки тонкий, що нещасна спина відчула всі приємності перепаду сили тяжіння. Потім ми кілька разів входили в невагомість і виходили з неї — доки на кораблі не відрегулювали штучну силу тяжіння. Чи майже відрегулювали. Здавалося, їхня сила тяжіння працювала трохи з переборами. Мій шлунок відреагував відповідно. Я без кінця гикав, тож протягом наступних днів не дуже сумував за їжею. Принаймні ми мали воду з крана, яку доводилося пити попри її залізний присмак. Ми далі давали хабарі офіцеру. Я більшість часу проводив у ліжку та, щоб відволіктися від незручностей подорожі, сконцентрувався на уроках есперанто. За два дні силу тяжіння зрештою відрегулювали, і мій апетит повернувся. Я вже не міг дочекатися, коли нас знайдуть. Іще трохи хабарів — і нарешті їжа.

— Нелегали! — дуже натурально схопився за серце наш знайомий офіцер. Уся ця вистава призначалася для дівчини з екіпажу, яка його супроводжувала. —

Це жахливо! Ви двоє, вставайте і йдіть за мною! Капітан Гарс має про це знати!

Дуже переконливо, псувало загальне враження лише те, що актор хоч і скрушно зітхав, але, шойно дівчина відвернулася, похапцем ухопив гроші. Сама глядачка відверто нудьгувала й, очевидно, мала якусь частку з цієї хабарної справи. Ми вийшли в коридор, піднялися на три металеві сходові майданчики вище до капітанського містка. Наша поява шокувала капітана. Очевидно, він один на кораблі ще не знав про нас.

— Чорт забирай, звідки вони взялися?

— У порожній каюті на палубі С.

— Ти мусив перевірити всі каюти.

— Я перевіряв, капітане, за годину до відбуття. Записи про це є в журналі. Потім я перебував на містку з вами. Вони, мабуть, потрапили на борт після перевірки.

— Кому ви давали хабарі? — запитав капітан Гарс, буравлячи нас досвідченим оком старого космічного вовка.

— Нікому, капітане, — щиросердно відповів Слон. — Я знаю ці старі космічні кораблі як свої п'ять пальців. Ми непомітно прослизнули повз охоронця біля трапу й просто заховалися в каюті. Це все.

— Я не вірю жодному слову. Кажіть, кому давали хабарі, бо я вас по стіні розмажу.

— Шановний капітане, ваші чесні космонавти не беруть хабарів, — правив своє Слон, незважаючи на іронічну посмішку капітана. — Я можу довести це, адже всі мої статки zostалися неторканими в кишені.

— Вийдіть геть, — наказав капітан присутнім у кімнаті контролю. — Я побуду на вахті. Мені треба розпитати цих двох докладніше.

Під його суворим поглядом офіцер і члени команди з кам'яними обличчями вийшли. Коли ми залишилися самі, капітан зачинив двері та розвернувся до нас.

— Давайте, що там у вас, — наказав він.

Слон передав йому велетенську пачку грошей, капітан погортав її та похитав головою:

— Цього не досить.

— Звичайно, — погодився Слон. — Це ж аванс. Решта після висадки на якійсь приємній планеті з недбалими прикордонниками.

— Іч, чого вам! У мене немає бажання нажити проблем із владою за транспортування нелегалів. Набагато простіше забрати гроші й здати вас куди треба. Я так і зроблю.

Такі погрози Слона не особливо налякали. Він похитав головою:

— Це неможливо. Остаточний розрахунок за чеком на двісті тисяч банку «Міжгалактичний кредит». Цей чек недійсний, допоки я не підтверджу його своїм другим підписом. Ти можеш різати мене на шматки, але я не підпишу його, поки не стоятиму на твердій землі.

Капітан знизав плечима й обернувся до контрольної панелі, вдаючи, немов щось там коригує, а потім знову став обличчям до нас.

— Треба ще заплатити за їжу, — спокійно мовив. — Компанія не оплачує мої рахунки.

— Згода. Дайте нам ваш рахунок.

Усе начебто закінчилося, але Слон пошепки попередив мене, коли ми знову опинилися в коридорі:

— Нашу каюту, без сумніву, обшукали. Хотіли знайти гроші. Усі гроші на мені. Тримайся поблизу, щоб раптом нічого не сталося. Той офіцер, як на мене, міг би стати професійним злодієм. А зараз нам час трохи попоїсти, чи не так? Тепер ми платимо, тож можемо завершити наш вимушений піст невеликою трапезою.

Мій шлунок голосно пробурчав згоду, і ми попрямували на камбуз. На судні не чекали пасажирів, тож товстий неголений кок готував лише веніанські селянські страви. Можливо, для самих веніанців це й смакота, але нам треба було ще до неї звикнути. Ви пробували водночас затуляти носа і їсти? Я не питав кока, що ми їмо, бо боявся відповіді. Слон скрушно зітхнув і почав копирсатися виделкою у своїй порції.

— Я забув про Венію одну річ, — сумно сказав він. — Жахлива їжа. Очевидно, спрацювала вибіркова пам'ять. Хто захоче згадувати такі страхи?

Я нічого не відповів, бо якраз пив теплу воду з чашки, щоб перебити гидкий присмак у роті.

— Щось є й хороше. Хоч вода тут не така огидна, як із-під крана у нашій каюті, — нарешті витиснув я.

Слон знову зітхнув:

— Ти щойно пив каву.

Навряд чи можна назвати нашу подорож приємною. Ми обоє схудли, адже часто простішим здавалося відмовитися від їжі, ніж змусити себе її ковтнути. Я продовжував своє навчання, занурюючись у тонкощі розкрадання, хабарництва, подвійної та потрійної

бухгалтерії. Все це обговорювали на есперанто, тож невдовзі я добре вивчив цю мову. Під час першого приземлення ми залишилися на борту, а корабель заповнили прикордонники та митники.

— Не тут, — мовив капітан, вдивляючись в обриси планети на екрані. — Багатії. Вони не люблять чужинців. А от наступна планета у цій системі якраз для вас. Сільськогосподарська, малонаселена, рада приймати іммігрантів, там навіть митниці немає.

— Як її називають? — запитав Слон.

— Амфісбіонія.

— Ніколи не чув про таку.

— Можливо, тих населених планет більше ніж тридцять тисяч.

— Правда, але все-таки.

Слон здавався стурбованим, і я не міг зрозуміти чому. Якщо нам не сподобається планета, ми можемо просто зібрати достатньо грошей, щоб покинути її. Але його інстинкти били на сполох. Нарешті Слон підкупив начальника господарчої служби, щоб скористатися бортовим комп'ютером. Коли ми копірсалися у своїх обідніх стравах, він озвучив результати:

— Наша справа починає смердіти гірше за цю їжу.

Почути таке від Слона справді страшно.

— Мені не вдалося знайти записів про планету за назвою Амфісбіонія в галактичному довіднику. А цей довідник автоматично оновлюється, щойно корабель знаходить населену планету та під'єднується до її системи комунікації. Крім того, наш наступний пункт призначення закодовано, доступ тільки в капітана.

— Що ми можемо вдіяти?

— Нічого, поки не приземлимося. Тоді й зрозуміємо, що він задумав.

— Чи не міг би ти підкупити когось із офіцерів?

— Я вже це зробив. Як би інакше я дізнався, що лише капітан знає, куди ми прямуємо? І, звичайно, він мені не скаже, доки я не підпишу чек. Брудний прийом. Сам так колись чинив.

Я намагався розрадити Слона, але без особливого успіху. Мабуть, ця огидна їжа нагонила на нього тугу. Добре буде приземлитися на цій планеті, хоч би якою вона виявилася. Спритний крадій спроможний забезпечити собі пристойне життя будь-де. І ще одне: їжа там, напевно, краща за ту бовтанину, якою доводиться харчуватися зараз.

Ми лежали на своїх ліжках, поки корабель приземлився і спалахнуло зелене світло. Капітан сам стежив за приладами. Він щось мимрив собі під ніс, поки автоматичний аналізатор повітря завершував тестування; зовнішній люк не відчинявся, доки дослідження не завершено з прийнятними результатами. Нарешті прилад пікнув і видав коротке повідомлення, яке задовольнило капітана. Велетенський люк повільно відчинився, впустивши струмінь теплого їдкого повітря. Ми обережно понюхали це повітря, намагаючись оцінити.

— Сюди, — сказав капітан Гарс.

Слон радісно всміхнувся.

Капітан показував шлях, а ми йшли за ним, тягнучи валізи. Була ніч, яскраво світили зірки, якісь невидимі створіння кричали у темряві з невеличкого гаю неподалік. Світло падало лише з відчиненого люка корабля.

— От і все, — підсумував капітан, зупинившись наприкінці трапу.

Слон похитав головою, тицяючи в металеву поверхню:

— Ми досі на кораблі. Я хотів би стояти на землі.

Після перемовин вони узгодили обрати для розрахунку нейтральну територію, з одного боку, достатньо близьку до трапа, а з іншого — віддалену достатньо, щоб хтось міг спробувати затягнути нас назад. Слон дістав чек, узяв стилограф капітана й нарешті підписав його. Капітан — підозріливий далі нікуди! — довго порівнював підпис зверху із тим, що знизу. Поки ми збирали манаття, він швидко відступив до трапа, а потім раптово гукнув у пільму:

— Тепер вони ваші!

Щойно трап піднявся, могутнє світло від прожекторів виринуло з темряви, засліпивши очі. До нас бігли якісь озброєні чоловіки, а ми стовбичили, зовсім розгубившись.

— Я знав, що щось не так, — мовив Слон.

Він опустил валізи та похмуро спостерігав, як до нас наближалися ті люди.

РОЗДІЛ 19

Колоритна постать чоловіка у червоному проступила з пільми. Він зупинився навпроти, підкручуючи великі елегантні вуса. Немов персонаж з історичного бойовика, цей добродій носив на боці меч.

— Я забираю все, що ви маєте. Все! Швидко!

Два чоловіки у формі метнулися до нас, очевидно, щоб перевірити, чи зрозуміли ми сказане. Вони мали дивні рушниці з велетенськими стволами та дерев'яними прикладами. Позаду почулося шарудіння трапа, що піднімався, забираючи любого капітана Гарса, який усе ще стримів на останній сходинці. Я нахилився, вдаючи, що хочу підняти валізи, повернувся, стрибнув і зловив капітана.

Гучний постріл — щось просвистіло біля моєї голови та вліпилося в обшивку корабля. Капітан вилаявся, замахуючись на мене кулаком. Нічого кращого він не вигадав би й навмисне. Я відступив убік, схопив його за руку і вивернув йому за спину. Капітан заскільки від болю — приємно слухати.

— Відпусти його, — пролунав чийсь голос.

Я глянув за плече капітана, що тремтіло, як у пропасниці, і побачив Слона, розпластаного на землі

й з ногою того червоношатоного військового на грудях. Як виявилось, меч у цього добродія не лише для кра-си: лезо зараз притискалося до горла мого побратима.

Відчуваю, паршивий видасться день. Вільною рукою я злегка надавив капітанову шию перед тим, як відпустити його.

Він ковзнув униз і непритомною головою бемкнувся об сталеві сходи з милим моєму серцю звуком. Я відійшов від нього, а Слон нетвердо звівся на ноги, обтрусив із себе пил і повернувся до нашого викрадача:

— Даруйте, сер, можу я смиренно запитати вас про назву планети, на якій ми зараз стоїмо?

— Спіовенте, — прогарчав чолов'яга у відповідь.

— Дякую. А тепер, з вашого дозволу, я допоможу моєму другові капітану Гарсові встати на ноги, щоб попросити в нього вибачення за нечемну поведінку мого юного друга.

Ніхто не зупинив Слона, коли він наблизився до капітана, який щойно почав опритомнювати. Капітан знепритомнів знову: Слон добряче зацідив йому в мордяку.

— Я не мстива людина, — промовив мій наставник, дістаючи гаманця та передаючи його офіцеру. — Але цього разу мені захотілося виявити свої почуття до того, як повернутися до нормального, мирного стану. Ви, звісно, розумієте, чому я так учинив?

— На вашому місці я вчинив би так само, — зауважив офіцер, підраховуючи гроші. — Але ігри завершено. Навіть не намагайтеся заговорювати до мене, бо ви трупи.

Він відвернувся від нас, тим часом із темряви з'явився інший чоловік із двома парами чорних металевих кайданів у руках. Слон стояв сумирно, не протестуючи, поки той чоловік припасовував кайдани на його щиколотках. Я не знав, що то за штуки, але мені вони не сподобались. Загнуздати мене буде не так просто.

Утім, виявилось, що і я достатньо поступливий. Коли мені в спину вперлося дуло рушниці, я особливо не протестував проти прилаштування тих штукенцій на мої ноги. Той, хто начепив їх, щоб пильно подивився мені в очі, підійшов так близько, що його смердюче дихання досягало мого обличчя. Чоловік був потворним і від природи, а зморщений шрам через усю пику не додавав краси. Він сильно тицьнув пальцем мені в груди й озвався:

— Я Тарс Тукас, слуга всесильного повелителя Капо Доссії. Але ніколи не називай мене на ім'я; для тебе я господар.

Я радо погодився не називати його на ім'я й уже вимовив інше, більш підхоже, на мою думку, слово, коли він натиснув кнопку на металевій коробці, яка висіла у нього за поясом.

Наступний мій спогад: я на землі, намагаюся розігнати червоний туман болю з-перед очей. Перше, що побачив: Слон поряд зі мною здригається в конвульсіях. Я допоміг йому підвестися. Тарсу Тукасу не треба було так чинити, зважаючи на вік мого побратима. Цей негідник шкірився своїми шрамами, коли я обернувся до нього.

— Хто я? — запитав він.

Я поборов спокусу заради Слона.

— Господар.

— Не забувай про це й не намагайся втекти. У нас по всій країні нейронні ретранслятори. Якщо я ввімкну це надовго, твої нерви припинять працювати. Назавжди. Зрозумів?

— Зрозумів, господарю.

— Віддавай сюди все, що маєш.

Я віддав. Гроші, документи, монети, ключі, годинник, свої роботи. Він обшукав мене та, здавалося, залишився задоволений.

— А тепер ворущися!

Тропічний світанок настав швидко. Не оглядаючись, ми квапились за нашим новим господарем. Слону було складно йти, тож я підтримував його. Тарс Тукас підвів нас до пошарпаного дерев'яного воза неподалік. Ми вмостилися на ньому. Сиділи на дощаних сидіннях і спостерігали, як із вантажного люка космічного корабля спускають якісь ящики.

— Вправно ти гепнув капітана, — сказав я. — Очевидно, ти знаєш про цю планету щось, чого не знаю я. Як її називають?

— Спіовенте, — виплюнув Слон, немов найбруднішу лайку. — Камінь на шиї Ліги. Капітан продав нас у рабство. До того ж він контрабандист. Торгівлю з цим смердючим світом повністю заборонено. Особливо торгівлю зброєю, яка, я впевнений, у всіх оцих ящиках. Спіовенте!

У його повідомленні не знайшлося нічого нового. Тут кепсько, це я знав і з власного досвіду.

— Розкажи трохи детальніше.

— Я втягнув тебе в це, Джиме. Моя провина, що ми тут опинилися. Проте капітан Гарс заплатить. Навіть якщо нам не вдасться втекти звідси, ми помстимося йому. Якось ми поінформуємо Лігу про його злочини...

Оце «якось» засмутило Слона ще більше, і він сидів, безнадійно звисивши голову на руки. Я мовчав, чекаючи, що він от-от заговорить, як у давні добрі часи. Нарешті він випростався, і в мінливому світлі я побачив жадання помсти в його очах.

— Nil carborundum, Джиме. Не дозволяй негідникам зламати тебе. Ми потрапили якраз за адресою, щоб засвоїти цей урок. Спіовенте вперше вийшла на контакт з Лігою десять років тому. Планета перебувала в ізоляції від часу Катастрофи, і впродовж тисяч років тут ставало дедалі гірше. Це місце, де злочинці виявляють себе не з кращого боку, бо вони саме перебувають при владі. Божевільня, яку захопили навіжені. Тут верховенство анархії, а не закону. Ні, не так, на Спіовенте анархія виглядає, як пікнік бойскаутів. Я докладно вивчав систему управління цієї планети, коли розробляв власну філософію. Тут вийшло на поверхню все найгірше в людині, все, що домінувало у стародавні часи. Це неприйнятно з будь-якого боку. Втім, Ліга не може вдіяти нічого, крім безпосереднього вторгнення. Але вторгнення суперечить принципам Ліги. Сила Ліги тут обертається її слабкістю. Жодна планета

чи планети не можуть атакувати іншу планету. А якщо все-таки атакують, то підлягають нещадному знищенню: війну сьогодні визнано поза законом. Ліга спроможна лише допомагати нещодавно відкритим планетам порадами і якимись речами. Ходять чутки, що тут є організація Ліги під прикриттям, яка працює на підрив цього суспільства зсередини. Проте, звичайно, Ліга ніколи цього не визнає публічно. Тож у нас проблеми, великі проблеми. Спіовенте — це криве дзеркало цивілізованого світу. Тут немає законів — винятково сила. Банди злочинців, яких очолюють Капо, як отой чоловік із мечем у дивакуватому костюмі, Капо Доссія, один із них. Кожен Капо контролює територію, яку може втримати. Його прислужники живуть із грабунку місцевих селян або з воєнної здобичі. На найнижчому щаблі цієї кримінальної соціальної драбини перебувають раби, тобто ми.

Слон вказав на наші кайдани, що викликали больовий шок, і засмучено стих. Я теж мовчав.

— А якщо поглянути на це з іншого боку? — зронив я, щоб розігнати відчай, який уже огортав нас.

— З якого іншого боку?

Я й сам не знав, але пристрасно правив далі:

— З кращого боку. Так, завжди знайдеться гарний бік справи. Наприклад, ми зараз далеко від Біт О'Хевен і наших проблем із поліцією. Це новий старт.

— Старт із дна помийної ями? Рабами?

— Правильно! Тому шлях тільки вгору!

Слон слабко всміхнувся на цей жарт, тож я поквапився продовжити:

— Наприклад, вони нас обшукали та забрали все. Все, крім цього. Я досі маю в черевикові невеликий сувенір із в'язниці. Ось!

Я дістав відмичку, й усмішка мого побратима поширшала.

— І вона працює. Дивись.

Я зняв свої больові кайдани й начепив їх знову.

— Тож ми втечемо, щойно будемо готові.

Тепер його кислу міну змінила широка посмішка. Він нахилився до мене й торкнувся мого плеча у пориві дружніх почуттів.

— Ти маєш рацію. Спершу ми будемо слухняними рабами. Вивчимо структуру цього суспільства, його ланки, виявимо, чи можливо переходити з однієї ланки до іншої, які джерела багатства тут наявні та як їх здобути. Щойно я з'ясую, де в цьому світі є приховані ходи, ми знову станемо щурами. Не сталевими, боюсь, а живими — пухнастими й зубатими.

— Щур — це завжди прекрасно. Ми повертаємось!

Нам довелося посунутися, бо на віз полетів перший із ящиків. Від удару віз затріщав і застогнав. Коли завантажили останній ящик, робітники залізли й самі. Я радів із поганої видимості: мені не хотілося розглядати цих бідолах зблизька. Троє нечесаних, брудних, неголених чоловіків, одягнених у лахміття (вони не мились уже давно, мій ніс одразу ж дав знати про це). Потім застрибнув четвертий чолов'яга, ще більший і ще огидніший за інших, хоч і в трохи кращому одязі. Він наблизився до нас, і я на додачу відчув його огидний сморід.

— Ви знаєте, хто я? Я погонич. Це моя ланка, і ви коритиметесь всьому, що я скажу. Перше, що я кажу: ти, старий, знімай куртку. На мені вона виглядати-ме краще.

— Дякую за пропозицію, — відповів Слон найсо-лодшим голосом. — Але я, мабуть, відмовлюся.

Я знав, що він робить, і сподівався з честю виконати свою місію. Тут бракувало місця для розвороту, а цей бик удвічі важчий за мене. У мене є один удар, не більше, і цей удар має бути точним.

Наш погонич заревів від люті й кинувся до нас через ящики. Налякані раби відразу ж забралися йому з дороги. Я сидів збоку, тож він не звернув на мене уваги. Прекрасно. Погонич уже майже дістався Слона, коли я гепнув його в шию складеними докупи кулаками. Цього вистачило; він непритомним упав на ящики. Я обернувся до рабів, які дивилися на нас широко розплющеними очима.

— У вас новий погонич, — повідомив я присутніх, і вони швидко закивали на знак згоди. Я тицьнув пальцем у найближчого з них: — Як до мене звертатись?

— Погонич, — одразу ж відповів він. — Тільки не ставай спиною до того здоровила, коли він очуняє.

— Ви допоможете мені?

Раб виширив чорні поламані зуби:

— Битися ми не будемо, але попереджуватимемо тебе про напад, якщо ти не лупцюватимеш нас, як він.

— Ніхто вас не битиме. Допоможете?

Усі закивали, погоджуючись.

— Добре. Тоді перше завдання — викинути вашого колишнього погонича з воза. Я не хочу бачити його, коли він отямиться.

Мої нові підлеглі виконали наказ із неабияким ентузіазмом, додавши навіть кілька копняків із власної ініціативи.

— Дякую за допомогу, Джеймсе, — сказав Слон. — Я подумав, тобі однаково доведеться рано чи пізно битися з ним, тож краще зробити це раніше, поки я відверну його увагу. Завдяки тобі ми вже більше не звичайні раби. От і почалося наше сходження соціальною драбиною цього суспільства. Хай йому біс, а це ще що таке?

Я глянув туди, куди він вказував, — і мої очі теж полізли на лоба. Зрозуміло одне: це машина. Із деренчанням і брязкотом, випускаючи дим, вона повільно рухалася до нас. Водій зупинив її перед нашим возом, потім під'єднав його до своєї пекельної машинерії. Поштовх — і ми повільно рушили.

— Дивись уважно, Джиме, — сказав Слон. — Ти бачиш механізм часу зародження техніки, давно забутий і втрачений. Ця машина працює на пару, хай йому грець. Знаєш, а мені починає тут подобатись.

Я не був зачарований доісторичними машинами, як мій компаньйон. Я думав про побитого погонича та про те, що станеться, коли він знову прийде по мою душу. Треба якомога швидше вивчати правила цієї планети. Я наблизився до інших рабів, але ще до того, як нам удалося поспілкуватися, ми проторхтіли по мосту та в'їхали через ворота у високу

кам'яну фортецю. Водій нашої парової колісниць зупинився й гукнув:

— Вивантажуйте це.

На своїй новій посаді погонича я пробував керувати творчим процесом, але мало чим допоміг. Коли ми вивантажили останній ящик, один із рабів покликав мене:

— Він біля воріт позад тебе!

Я швидко обернувся. Екс-погонич уже стояв там, подряпаний, закривавлений, із червою, перекошеною від люті пикою.

Він заревів і попер на мене.

РОЗДІЛ 20

Перше, що я вчинив, це кинувся від нападника, який біг просто за мною, — втікати. Так я робив не через страх, хоча, присягаюся, боятися було чого, а тому що потребував місця для правильного розвороту. Щойно ми відбігли від воза, я повернувся й поставив йому підніжку. Він із усього розгону гепнувся на купу перегною.

Це викликало ажіотаж серед глядачів; поки він зводився на ноги, я швидко озирнувся навколо. Тут зішлись озброєна охорона, ще раби і той самий тип у червоному, який обібрав нас, — Капо Доссія. У моїй голові почала зароджуватися ідея, проте до того, як вона остаточно сформувалася, мені довелося ворушитися, щоб урятувати своє життя.

Цей хлопець швидко засвоїв урок. Він більше не кидався на мене, як божевільний. Натомість почав повільно підкрадатися, розкинувши руки та розчепішивши пальці. Якби я раптом потрапив у його дружні обійми, то вже не вибрався б звідти живим. Я повільно позадкував, обличчям до Капо Доссії, потім швидко ступив уперед. Схопивши одну з розкинутих рук нападника, я різко смикнув його та водночас сам при-

гнувся долу. Моєї ваги виявилося достатньо, щоб він перелетів через мене й знову беркицьнувся на землю.

Я швидко випростався, маючи в голові готовий план. Показовий виступ.

— Це права рука, — гучно оголосив я.

Екс-погонич зашпортнувся під час атаки, тож я скористався шансом і прокоментував свій наступний удар.

— Праве коліно.

Я заїхав йому під колінну чашечку. Це вдалося зробити дуже боляче, бо, падаючи, він скрикнув. Цього разу хлоп звівся на ноги вже повільніше, але ненависть іще палала в його очах. Він не мав наміру зупинитися аж до непритомності. Це навіть на краще для демонстрації моєї майстерності.

— Ліва рука!

Я схопив його ліву руку, вивернув її за спину та міцно притиснув. Він був іще сильним і не полишав надії перемогти, намагаючись учепитися в мене правою рукою, поставити підніжку. Я його випередив.

— Ліва нога! — промовив я і спрямував дужий удар ззаду в його литку.

Він упав іще раз. Я відступив назад і подивився на Капо Доссію. Очевидно, мені вдалося привернути увагу його смердючої величності.

— Чи можеш ти вбивати так само вправно, як танцювати? — запитав Доссія.

— Можу, проте волю так не чинити.

Я стояв спиною до супротивника. Він підвівся, хитаючись із боку в бік. Я непомітно стежив за ним боковим зором.

— Я волію просто вибити з цього нахаби свідомість. Так я виграю бій, однак залишу вам раба.

Руки головоріза схопили мене за шию, й він переможно загарчав. Я розумів, що граюся з вогнем. Але для аудиторії треба показати гарну виставу. Тож, не дивлячись на нього, я вдарив назад зігнутою рукою так, що мій лікоть заїхав у його живіт трохи нижче від грудної клітки, на одному рівні з ліктями. Це місце зосередження всіх нервів, яке ще називають сонячним сплетінням. Його руки ослабли, і я ступив трохи назад, почувши, як важке тіло лобуряки впало на землю. Він знепритомнів.

Капо Доссія підізвав мене ближче й заговорив:

— Це новий для нас стиль боротьби, прибульцю. Ми тут робимо ставки на бійців, які молотять один одного, поки кров не полетіть рікою й один із них уже не зможе битися.

— Такі бої жорстокі й марнотратні. Треба знати, куди бити, як бити. Це справжня майстерність.

— Але твоя майстерність безсила проти зброї, — виголосив Капо Доссія, наполовину виймаючи з піхов меч.

Не слід забувати про обережність, бо він посіче мене на капусту тільки заради того, щоб побачити мої дії.

— З голими руками не підеш проти такого майстра, як ви. — Я впевнений, що цей боягуз умів застосовувати меч лише для того, щоб відрізати шматок смаженини за столом, однак лестощі ніколи не завадять. — Але проти менш досвідченого бійця з мечем чи кинджалом моє бойове мистецтво спрацює.

Він засвоїв нову інформацію, а тоді підкликав найближчого охоронця:

— Гей ти, ану спробуй штрикнути цього нахабу ножем.

Це вже не лізло ні в які ворота, але, настільки я зрозумів, тепер уникнути бійки вже не вдасться. Охоронець усміхнувся, сяюче лезо кинджала зблиснуло переді мною, він наблизився. Я всміхнувся у відповідь. Мій суперник підняв кинджал над головою з наміром зарубати мене. Досвідчений боєць тримав би зброю перед собою. Я дозволив йому підійти, непорушно вичікуючи на атаку.

Стандартний захист. Крок, прийняти удар на передпліччя. Схопити руків'я кинджала, вивернути й крутнути. Діяти блискавично. Ніж полетів в один бік, нападник — в інший. Треба швидше завершувати виставу, доки проти мене не виступили з пістолетами чи що там іще стукне в голову їхньому головному. Я підійшов ближче до Капо Доссії й тихо заговорив:

— Це чужопланетні секрети бою, невідомі тут, на Спіовенте. Я не хотів би їх показувати. Впевнений, ви б не бажали, щоб раби навчилися таких небезпечних прийомів. Дайте мені показати все, вам цікаве, без оцього обідраного натовпу. Я можу навчити цим прийомам ваших охоронців. Гадаю, багато хто прагне вас убити. Думайте передусім про власну безпеку.

Хоч моя балаканина до болю нагадувала лекцію з безпеки дорожнього руху, він очевидно знаходив у ній якийсь сенс. Однак мені не вдалося остаточно його переконати.

— Я не люблю нічого нового. Краще вже, як є.

Справді краще: він нагорі, а решта в кайданах унизу. Я швидко затараторив:

— Те, що я роблю, не нове, але давнє, як саме людство. Секрети передавали від покоління до покоління. А зараз вони можуть стати вашими. Зміни не за горами, ви ж відчуваєте це, а знання — сила. Коли інші прийдуть забрати те, чим ви володієте, будь-яка зброя згодиться для перемоги.

Я плів якісь нісенітниці, сподіваючись, що для нього вони звучать переконливо. З того, що мені розповів Слон про цю помийну яму, знав, що найдієвіший засіб захисту тут — параноя. Мої слова хоча б змусять його подумати. Утім, це здалося непосильним для цього вузького лоба завданням. Капо Доссія раптом розвернувся на підборах і пішов собі.

Ввічливість, як і мило, — невідома на цій планеті річ. Жодних тобі «побачимось потім» чи «я подумаю про це». Спливло ще кілька секунд, перш ніж я усвідомив, що в мене більше немає аудиторії. Роззброєний охоронець сердито зиркав на мене, потираючи руку, але кинджал сховав. Я розмовляв із самим Капо Доссія, тож тепер мав у його очах якийсь статус; він не зможе прирізати мене без причини. А от експогонич зможе. Він сидів напівпритомний і, коли я наблизився, спантеличено глипнув на мене. Я намагався виглядати дуже грізно, коли заговорив:

— Уже двічі ти нападаєш на мене. Третнього разу не буде. А якщо це знову станеться, ти помреш.

В очах мого поверженого суперника, сповнених ненависті, тепер з'явився страх. Я відступив назад,

а він зіщулився. Добре. Втім, не варто надто часто повертатися до екс-погонича спиною. Цього разу я все ж повернувся та попростував геть.

Він поплентався за мною, приєднавшись до групи рабів. Здавалося, чолов'яга змирився з поразкою, а решта звикли до нового боса. На нього кілька разів косо глянули, але ніхто не застосовував силу. Як на мене, просто чудово. Одна річ працювати в гімнастичній залі, а інша — давати раду недоноскам, які справді намагаються вбити. Слон саяв, вітаючи мене:

— Прекрасно, Джиме. Поздоровляю!

— Прекрасно, але я так утомився. Що далі?

— Мені вдалося дізнатися, що наша маленька група зараз не на чергуванні, так би мовити. Вони відпрацювали вночі.

— Тоді на черзі відпочинок і якась їжа. Веди мене.

Це важко було назвати їжею. Єдине гарне, що можна про неї сказати: вона здавалася не такою огидною, як венійська мішанина на борту космічного корабля. Величезний і дивовижно брудний казан кипів позаду будинку. Шеф-кухар, якщо можливо величати так цього неохайного індивіда, бруднішого, ніж сам казан, розмішував його вміст дерев'яною ложкою. Раби брали дерев'яні миски з вологої купи на столі поблизу. В них кухар клав їжу. Перейматися тим, що зламалася або десь загубилася ложка чи виделка, не вартувало, тому що останніх просто не було. Усі навколо їли руками, тож я вчинив так само. Страва виявилася овочевим пюре, майже без смаку, але ситним. Слон сів на землю коло мене спиною до стіни,

повільно споживаючи свою порцію. Я впорався перший і не надто жадав іще.

— Чи довго ми залишатимемося рабами? — запитав я.

— До того часу, поки я вивчу, як тут усе організовано. Ти провів усе життя на одній планеті, тож свіdomo чи несвідомo сприймаєш усе навколо так, як це влаштовано в нас. А різниця між нашим і цим світами величезна. Культура — винахід людства, як комп'ютер чи виделка. Хоча бачу й різницю. Якщо ми покращуємо свої комп'ютери чи столове начиння, то носіям цієї «культури» зміни не до вподоби. Вони свято вірять, що залишаються носіями єдино правильного способу життя, а все інше — помилка.

— Звучить по-дурному.

— Так воно і є. Але поки ти знаєш це, а вони ні, ти спроможний порушувати правила чи дотримуватись їх із власної вигоди. Саме зараз я досліджую тутешні правила.

— Спробуй не затягувати з цим.

— Я обіцяю, бо сам не почуваюся комфортно. Хочу виявити в цій культурі можливість вертикального сходження та її організованість. Якщо можливості вертикального сходження немає, нам доведеться її створити.

— Ти мене заплутав. Що вертикальне?

— Можливість вертикального сходження. Візьмемо, наприклад, цих рабів і охорону. Чи може раб стати охоронцем? Якщо може, то це і є можливість вертикального сходження. Якщо ні, то йдеться про розшароване суспільство, в якому логічно сподіватися тільки на горизонтальне сходження.

— Це як стати головним рабом і керувати всіма рабами?

Він кивнув.

— Ти правильно зрозумів, Джиме. Ми припинимо бути рабами, щойно шляхом моїх спостережень з'ясуємо можливість це зробити. Проте передусім нам потрібен відпочинок. Бачиш, інші вже сплять у соломі на задньому дворі цього жажливого будинку. Я пропоную приєднатися до них.

— Згода...

— Гей, ти, ану йди сюди!

Тарс Тукас. І звісно, він вказував на мене. Маю передчуття, що день видасться дуже довгим.

Ну що ж, хоч, може, побачу кращий інтер'єр. Ми перетнули двір, арену мого сумнівного тріумфу, і зішли вгору дуже високими сходам. Там чатував озброєний охоронець, а ще двоє розвалилися на дерев'яних лавах. Трохи більша розкіш, ніж солома для рабів. Плетені килими на підлозі, крісла, столи, кілька поганих портретів на стіні, на кількох із яких Капо Доссія навіть схожий на себе. Мене квапливо завели до великої кімнати з вікнами, крізь які проступав пейзаж за мурами фортеці. Я зміг побачити лише поля й дерева. Тут сидів Капо Доссія з невеликою компанією чоловіків. Усі пили з металевих кубків. Гарно вбрані. Звісно, якщо різнокольорові шкіряні штани, розхристані сорочки й довгі мечі складають ваше уявлення про стиль. Капо Доссія кивнув на мене:

— Ти, йди сюди, дай нам на тебе подивитися.

Інші обернулися і з цікавістю розглядали мене, немов якусу дресировану мавпу.

— І це він переміг іншого раба, навіть не застосовуючи кулаки? — сказав один із них. — Такий слабкий і кволий, якийсь недоносок.

Є моменти, коли варто розтуляти рот лише для того, щоб покласти в нього їжу. Це, напевно, один із них. Але я так утомився й уже наситився досхочу цими вибриками. Десь мене перемкнуло:

— Не такий слабкий, кволий і огидний, як ти, вишкребку.

Це його ще й як зачепило. Він завив від гніву, почервонів, як буряк, вихопив меч і кинувся на мене. Часу на розмірковування було мало, а щоб діяти — ще менше. Один із денді стояв близько до мене, тримаючи в руці металевий кубок. Я видер у нього кубок, обернувся й вихлюпнув його вміст в обличчя нападникові.

Більша частина рідини пролетіла повз, але досить багато потрапило на одяг. Це розлютило його ще більше. Він рубонув мене мечем, але я прийняв удар на кубок і відвів його. Надавив краями кубка на його пальці, потім схопив і вивернув руку з мечем. Мій супротивник мило заскімлив, і меч покотився підлогу. Впустивши меч, він надзвичайно вдало розвернувся — якраз для фінального стусана під зад. Аж раптом хтось із його побратимів поставив мені підніжку, і я гепнувся на підлогу.

РОЗДІЛ 21

Вони вважали це надзвичайно кумедним: їхній регіт гримів мені у вухах. Коли я спробував дотягнутися до меча, один із них відкинув його подалі. Кепські мої справи. Я ж не можу битися з ними всіма. Треба вибиратися звідси.

Надто пізно. Двоє притисли мене до підлоги, а третій ударив збоку. Не давши підвестися, колишній супротивник уперся в мене колінами, розмахуючи своїм потворним кинджалом.

— Хто це, в біса, такий? — репетував він диким голосом, тримаючи кинджал небезпечно близько до мого горла.

— Це прибулець із іншої планети, — відповів Капо Доссія. — Його викинули з космічного корабля.

— Він чогось вартий?

— Я не знаю, — сказав Капо Доссія, розгублено дивлячись на мене згори вниз. — Можливо. Але мені не подобаються оті його мудровані інопланетні штучки. Вони нетутешні. Мабуть, приріж його, та й по всьому.

Я не рухався протягом цієї цікавої для мене розмови, чекаючи на її завершення. Тепер треба втікати.

Нападник скрикнув, коли я викрутив (сподіваюся, зламав) його руку й вихопив кинджал із ослаблених пальців. Тримуючись за цього чолов'ягу, я скочив на ноги та жбурнув його в натовп товаришів. Вони метнулися до мене, але відступили, коли я махнув кинджалом по колу. Треба ворухитись, утікати, доки вони не дістали власної зброї. Тікати заради порятунку.

Єдиний відомий мені шлях — униз сходами. Там я наштотхнувся на Тарса Тукаса й залишив його лежати непритомним.

Рев і люті вигуки лунали мені навздогін, але я не гаяв часу навіть на те, щоб озирнутися, де зараз мої переслідувачі. Мерщій униз, через три сходинки воднораз, повз охорону на вході. Вони лише почали зводитися на ноги, коли я налетів на них, і ми всі покотилися на землю. Під час падіння мені вдалося зацідити одному з них колінами по підборіддю та схопити його рушницю за приклад. Інший спробував навести на мене зброю, але я вгатив йому у вухо захопленою рушницею.

Від тупання, що наближалось, я вискочив у двері просто на здивованого охоронця. Він вихопив меч, але ще до того, як устиг ним скористатися, упав непритомний. Я викинув кинджал, замінивши його на більш годящий меч охоронця, й побіг. Ворота, через які ми заїхали сюди, просто попереду. Широко розчинені.

Але там купа озброєної охорони, що вже тримає мене на мушках своїх рушниць. Постріли прогрімилі, коли я наближався до будинку для рабів. Не знаю, куди летіли ті кулі, але я, живий і неушкоджений, сховався за рогом.

Що ми маємо: один меч, одна рушниця, один дуже втомлений Джиммі ді Гріз. Який, проте, не збирався ні зупинятися, ні навіть сповільнюватися. Попереду зовнішня стіна з риштуванням і драбинами довкола; там щось лагодили муляри. Я гарчав, розмахував зброєю, робітники, забачивши мене, чкурнули хто куди. Я злетів драбиною так швидко, як тільки міг. Кулі дзенькали об стіну зусібіч від мене, кришився бетон.

Я вибрався на вершечок стіни, перевів подих і вперше зважився поглянути, що відбувається позаду.

Просто над моєю головою свистіли кулі. Капо Доссія і його почет вирядили мені навздогін охорону, а самі, згуртувавшись, сипали прокльонами та розмахували зброєю. Дуже страшно. Я пригнувся, бо вони знову стріляли.

Інші охоронці лізли вверх драбиною акурат сюди. Це дещо обмежувало мені шляхи для відступу. Я подивився з іншого боку стіни, там хлюпала коричнева вода. Хоч якийсь вихід!

«Джиме, навчися тримати язика за зубами», — сказав я собі, а по тому набрав повні легені повітря та стрибнув.

Я по саму шию зав'яз у багнюці, яка зіпсувала мій чемпіонський стрибок. Із великими зусиллями, виштомлюючи з багна то одну ногу, то другу, вдалося дістатися далекого берега. Моїх переслідувачів іще не було видно, але вони, напевно, мали от-от з'явитися. Ворущися, Джиме! Я виповз на порослий травою берег, досі волочучи за собою трофейну зброю, потім подався до сховку під гіллям дерев. Досі ніде навіть натяку на озброєних переслідувачів. Я не міг повірити своїй удачі.

Поки не впав навznak, волаючи від болю, що огорнув тіло. Жахливий біль блокував зір, слух, усі відчуття.

Коли він усux, я витер сльози з очей. Больові кайдани. Я зовсім забув про них. Тарс Тукас, напевно, очуняв і добувся до контрольної кнопки. Що він там говорив? Якщо довго її тиснути, відмовляють усі нерви й людина помирає. Я схопився за черевик, щоб витягнути сховану там відмичку, аж тут біль повернувся.

Коли він відступив, я відчував таку слабкість, що не вдавалося навіть ворухити пальцями. Намагаючись відімкнути замок, зрозумів, що ці почвари — садисти, не інакше, проте мені треба дякувати за це Богу. Якби вони один раз увімкнули кнопку й довго тримали її, я б помер. Але хтось (очевидно, Капо Доссія) хотів примусити мене страждати, усвідомлюючи, що загибель неминуча. Відмичка вже стриміла в замку, як мене знову накрив біль. Коли він припинився, я безсило розпростерся на боці, а відмичка випала з моїх паралізованих пальців.

Але мої пальці мають працювати. Ще один сеанс такої терапії стане для мене останнім. Я лежатиму в цьому лісі, доки не помру. Пальці затремтіли й почали робити свою справу. Відмичка прослизнула в малесенький отвір, слабко ворухнулася...

Спливло ще багато часу, перш ніж червоний туман розсіявся з-перед моїх очей, а біль у тілі зменшився. Я не міг рухатися, почувався, немов паралізований. Кліпав очима, щоб крізь сльози нарешті знову бачити.

Найпрекрасніша картина у світі — больові кайдани, що валяються відімкненими в торішньому листі.

Лиш абсолютна впевненість катів у тому, що диявольська машина неодмінно мене вб'є, врятувала моє життя. Переслідувачі не дуже квапилися; я чув, як вони базікали, просуваючись між деревами у моєму напрямку.

— ...Десь тут. Чому вони не залишили його живим?

— Зоставити живим такого бійця й управного стрільця? Це неможливо. Капо Доссія хоче, щоб його тіло висіло у дворі, поки не згниє. Ніколи не бачив його таким лютим.

Життя потроху поверталось в моє паралізоване тіло. Я проповз звіриною стежкою та заховався під розлогим кущем, піднявши за собою прим'яту траву. Саме вчасно.

— Дивись, отут він вийшов із води. Прямував цією стежкою.

Важкі кроки наблизилися й минули мене. Я стиснув зброю та зробив єдино можливу у такій ситуації річ — тихо лежав і чекав, допоки до мене повернеться сила.

Це була, мушу зазначити, найпаскудніша мить мого життя. Сам, без підтримки, змучений болем, виснажений, спраглий, переслідуваний озброєними людьми, що прагнуть мене вбити... Але список іще не повний. До всього переліку нещасть не вистачало, щоб пішов дощ.

І він пішов.

Є якийсь мінімум і максимум почуттів, досягаючи якого вже неможливо рухатися далі. Коли ти дуже любиш когось, неможливо любити його ще більше. Принаймні я так думаю. Ніколи не мав особистого досвіду щодо цього. Але в мене багатий досвід

із потраплянь у вовчі ями, де я, власне, зараз і перебуваю. Вже глибше впасти просто неможливо, як неможливо більше боятися і сумувати. Доц зробив це. Я захихотів, затуливши собі рота, щоб не зареготати вголос. Сміх згас, зате з'явилася лють. Так не можна чинити зі сталевим щуром! А то він іще заіржавіє.

Стримавши стогін, поворушив ногами. Досі боляче, але лють уже перемагає неміч. Я схопив рушницю, встромив меч у землю та змусив себе звестися на ноги, хапаючись вільною рукою за гілля дерева. Взявся за меч, став рівно. Хитався. Але не падав. Стояв так, аж поки не зміг іти, з кожним кроком віддаляючись від посіпак Капо Доссії.

Ліс був великий, тож я простував стежиною досить довго. Мої переслідувачі, напевно, залишилися далеко позаду. Коли ліс почав рідшати й нарешті закінчився, я присів під деревом, щоб перевести подих і добре роздивитися зоране поле попереду. Час мені знайти людське житло. Там, де є поле, мають бути й селяни. Їх, мабуть, неважко знайти. Коли сили повернулися, я почав скрадатися узліссям, готовий знову заховатися в гущавині, щойно побачу озброєну людину. На щастя, селянська хата уздрілася мені першою. Хижа низько вгрузла в землю, була вкрита соломною, без вікон, принаймні з одного боку. Але з димаря леготів тоненький струмінь диму. Топити піч у такому спекотному кліматі не було потреби, тож це, очевидно, вогонь для приготування їжі. Їжа.

Лише від згадки про їжу мій бідолашний шлунок забурчав і почав жалітися. Треба попоїсти й утамувати спрагу. А де це краще зробити, ніж на віддаленій

фермі? Запитання містило в собі відповідь. Ріллею я добувся будинку ззаду й повільно наблизився до входу. Нікого. Але із прочинених дверей долинали голоси, сміх і запах їжі. Ура! Повільно пройшовши через коридорчик, я ступив у вхідні двері.

— Гей народ! Дивіться, хто прийшов до вас на обід!

Навколо дерев'яного, погано обструганого столу сиділо з півдюжини. Молоді й старі, товсті й худорляві. Усі здивовано тупилися в мене. Навіть дитина припинила плакати і, як дорослі, витріщилася на нежданого гостя. Мовчанку порушив сивий дід. Він так квапливо зірвався на ноги, що трьохногий стільчик під ним гепнувся на підлогу.

— Вітаю, ваша милість. — Кланяючись, він потягнув себе за чуприну, очевидно, щоб показати, який радіє моєму несподіваному візитові. — Чим ми можемо вам допомогти, шановний пане?

— Якби ви дали мені трохи їжі...

— Проходьте! Сідайте! Обідатимемо! У нас скромна трапеза, але ми з радістю поділимося з вами. Ось, будь ласка! — Він підняв свій стілець і вказав мені на нього.

Решта похапцем відійшли від столу, щоб не турбувати мене. Можливо, вони були проникливими знавцями людської породи і з першого погляду визначили, який я шляхетний хлопець, або просто помітили меч і рушницю. Дерев'яну тарілку з казана, що висів над вогнем, наповнили стравою й передали мені. Тут життєві стандарти були вищими, ніж у бараку для рабів, тож мені видали ще й дерев'яну ложку. Я застосував її з превеликим задоволенням. Страва була овочевим рагу, в якому траплялися шматочки м'яса;

все свіже, щойно з грядки, тому смакувало неперевершено. Холодна вода у глиняній чашці — чого ще я міг бажати? Поки я їв, фермери про щось перешіптувалися у дальньому кінці кімнати. Я сумнівався, що вони планують напасти на мене. Але про всяк випадок наглядав за ними краєм ока, а руку тримав поблизу руків'я меча, якого виклав на столі.

Коли я закінчив трапезувати й голосно відригнув — вони схвально зашуміли на цю похвалу їхньої кулінарної майстерності, — старий виокремився з групи та вийшов наперед. Він підштовхував перед себе засоромленого юнака, на вигляд не старшого за мене.

— Шановний пане, чи можу я з вами поговорити?

Я кивнув на знак згоди і знову відригнув. Він усміхнувся, додавши:

— Ви робите честь нашій їжі. Зрозуміло, що ви людина дотепна, розумна і вродлива, ще й доблесний воїн, тож дозвольте мені поставити вам одне запитання.

Я знову кивнув, лестощі відчиняють усі двері.

— Це мій третій син Дренг. Він дужий і витривалий, хороший робітник. Але в нас маленьке господарство, треба годувати багато ротів і ще й віддавати половину всього, що ми виробляємо, нашому улюбленому Капо Доссії як плату за наш захист.

Він похилив голову, розповідаючи, але в його голосі мені вчулися покора й ненависть. Я зрозумів, що єдиний, від кого Капо Доссія мав би їх захищати, це сам Капо Доссія. Старий тим часом випхав Дренга наперед і стиснув його біцепс.

— Як камінь, сер. Дренг дуже сильний. Він завжди хотів бути найманцем, як ви. Людиною війни, озброє-

ною та захищеною, пропонувати свої послуги шляхті за гроші. Це почесне покликання дало б йому змогу приносити додому, у свою родину, хоч кілька гроутів.

— Але я не набираю солдатів до війська...

— Звичайно, сер! Якби він пішов списоносцем до Капо Доссії, то не мав би ні грошей, ні слави, лише швидку смерть.

— Правда, правда, — погодився я, хоч уперше в житті про таке чув.

Я вивчав життя на Спіовенте. Нову інформацію навряд чи можна назвати приємною. Я випив іще води, хотів витиснути із себе відрижку, щоб порадувати кухаря, але не зміг. Старий вів далі:

— Кожен воїн, як ви, повинен мати зброєносця. Ми обдивилися все навколо, але ви сам. Чи дозволите запитати, де ваш зброєносець?

— Убитий у битві, — з ходу збрехав я.

Старигань спантеличено глянув на мене, і я зрозумів, що зброєносці не беруть участі в битвах.

— Під час несподіваного нападу ворогів на наш табір.

Це вже краще: дід співчутливо закивав на мої вигадки.

— Звісно, я вбив того негідника, який зарізав бідного Смеллі. Війна, вона така. Брудна справа.

Уся моя аудиторія щось співчутливо залопотіла, тож я не впоров надто великої дурниці. Я звернувся до Дренга:

— Іди сюди, Дренгу, я хочу поговорити з тобою. Скільки тобі років?

Він зиркнув на мене з-під кучми довгого волосся та поквапився відповісти:

— Буде чотири наступного Свята Дощового Черв'яка.

Мені не хотілося заглиблюватися в подробиці про свято з такою огидною назвою. Дренг — величенький хлопчина як на свій вік. Чи на цій планеті дуже довгий рік. Я кивнув і продовжив:

— Хороший вік для зброєносця. А тепер скажи мені, чи знаєш ти, в чому полягають твої обов'язки?

Безперечно, він знав про ці обов'язки краще за мене, бо я не знав про них узагалі. Дренг закивав і з ентузіазмом почав відповідати на моє запитання:

— Я знаю, сер, я знаю. Старий Кветчі був колись солдатом і розповідав мені про це багато разів. Чистити меч і рушницю, діставати їжу з вогню, наливати воду у пляшку, давити вошей каменюкою...

— Прекрасно, я бачу, тобі все відомо. Пропустимо останню огидну деталь. В обмін на це ти сподіваєшся, що я навчу тебе воювати.

Дренг кивнув. Усі в кімнаті припинили, поки я обдумував своє рішення:

— Добре, я беру тебе.

Вигук радості сягнув солом'яної стелі, а старий батько дістав пляшку з, очевидно, самогоном. Здавалося, мої справи вже трохи кращі. Хай і зовсім трішки, але все-таки кращі.

РОЗДІЛ 22

З нагоди святкування нової посади Дренга вирішили сьогодні не працювати. Самогон був кепський на смак, але міцний. Я вирішив скористатися цією його властивістю. Випив достатньо, щоб затамувати біль, однак не зловживав: не хотів звалитися на підлогу, як усі решта. Я почекав, поки старий татуньо дійде до потрібної кондиції, і почав його розпитувати.

— Я прийшов здалеку й погано тямлю в місцевих звичаях, але чув, що тутешній правитель Капо Доссія — жорстокий тиран.

— Жорстокий! — прогарчав він і сплюнув на підлогу на підтвердження своїх слів. — Та отруйні скорпіони втікають за його появи. Усім добре відомо, що він поглядом спроможний убити немовля.

Мабуть, так воно й було, але я більше не слухав ці нісенітниці. Очевидно, вдалий час для розпитувань уже минув, тепер із п'яного стариганя не витягнеш жодної корисної інформації. Я роззирнувся в пошуках Дренга й угледів, як він хлище бормотуху з великого кухля. Я видер у свого зброєносця випивку й трусив ним доти, доки не спромігся трохи опам'ятати його.

— Ходімо. Ми вирушаємо. Зараз.

— Вирушаємо?.. — Він часто закліпав, намагаючись сфокусувати на мені погляд, проте це погано вдавалося.

— Ми йдемо у похід.

— А, похід. Я візьму свою ковдру. — Він зупинився, похитуючись, а потім знову глипнув на мене. — А де ваша ковдра? Я її понесу.

— Забрали вороги. Вони забрали все, крім меча та рушниць, які я не випущу з рук, поки серце б'ється у мене в грудях.

— Поки серце б'ється в грудях... Гарно сказано. Добре, я прихоплю ковдру й вам.

Дренг попрямував кудись углиб кімнати й невдовзі повернувся з двома пуховими ковдрами. Його дії супроводжувалися вигуками протесту всієї родини та скаргами жінок на зимову холоднечу. Навіть звичайні речі діставалися селянам нелегко. Треба дістати для Дренга хоч кілька гроутів.

Мій зброєносець виструнчився переді мною з ковдрами, перекинутими через плечі, шкіряною сумкою та зі страшним ножем у дерев'яних піхвах за поясом. Я вийшов надвір, щоб уникнути традиційної сльозливої сцени прощання. Дренг з'явився незабаром, виглядаючи вже тверезішим, і став, похитуючись, біля мене.

— Ведіть, пане.

— Ти покажеш мені дорогу. Я хочу навідати маєток Капо Доссії.

— Ні! Невже ви воюватимете в його війську?

— Це остання річ, яку я будь-коли зроблю. Насправді я волів би воювати проти нього. Він полонив мого друга. Я хочу передати своєму другові невелике повідомлення.

— Небезпечно навіть наближатися до його фортеці!

— Звісно, але я безстрашний. І мені справді треба подати звістку другові. Покажи, будь ласкавий, шлях через ліс. Наразі я не хочу бачити ні самого Капо Доссію, ні його людей.

Зрозуміло, що і Дренг не мав особливого бажання з ними зустрічатися. Він зовсім протверезів, поки вів мене потайними стежками на той бік лісу. Я обережно визирнув на дорогу, що вела до підйомного мосту та входу до фортеці.

— Якщо ми підступимося ближче, вони нас помітять, — прошепотів мій зброєносець.

Я підвів голову вгору, подивився на сонце в zenіті й кивнув, погоджуючись.

— Добре, це був важкий день. Ми відлежимося тут, у лісі, й вирушимо вранці.

— Не треба, це смерть. — Його зуби, попри спекотний полудень, цокотіли.

Дренг поквапився завести нас глибше в ліс, на галлявину, вкриту травою, зі струмком через неї. Він дістав із сумки глиняну чашку, набрав води та подав мені. Я випив і раптом усвідомив, що мати зброєносця не так уже й кепсько. Покінчивши з господарськими клопотами, Дренг розстелив на землі ковдри і швидко заснув. Я сів спиною до дерева і скористався нагодою спокійно роздивитися поцуплену рушницю.

Блискуча й нова, така річ ніяк не пасувала до цієї жебрацької планети. Звісно, її скинули з венійського корабля. Слон говорив, що, напевно, вони займаються контрабандою зброї. І один екземпляр контрабандної зброї я саме тримав у руках. Варто розглянути її уважніше.

Жодного ідентифікаційного або серійного номера чи якихось інших знаків із вказівкою місця виготовлення. І зрозуміло чому. Навіть якщо одна з таких рушниць потрапить до агентів Ліги, довести, з якої планети вона сюди потрапила, буде неможливо. Рушниця невелика за розмірами, щось середнє між гвинтівкою та пістолетом. Як почесний член Стрілецького клубу Перлі Гейтс, я трохи знався на стрілецькій зброї. Хоч я досить влучно стріляю та не раз брав призи на змаганнях, але ніколи не бачив нічого такого. Зазирнемо в дуло. 30-й калібр, незвично для гладкодульної зброї. Знайшлися також жорсткий приціл, пусковий гачок із запобіжником і ще один важіль на стволі. Я повернув його — рушниця переломилася навпіл, і жменя набоїв розсипалася по землі. Я вивчив один зблизька і, здається, зрозумів, як працює рушниця.

Усе продумано. Жодних канавок і пазів, тому не треба перейматися чистотою ствола. Барабана немає, зате в кулі є плавник, щоб летіти прямо, нікуди не звертаючи. І — ха-ха! — зробити акуратну дірочку в тому, в кого влучить. Жодних гільз — теж плюс. Не треба морочитися з використанням залізяччям. Я глипнув у патронник. Усе раціонально та зрозуміло навіть дурневі: поклади патрони до спеціального отвору, ще

один патрон — до патронника, закрій і зашипни. Невеликий фотоелемент для заряджання батареї. Коли натискаєш на курок, спеціальний екран нагрівається й від нього загорається заряд. Виштовхує кулю розширений газ, частина якого йде на виштовхування наступного набою у ствол. Надійно, просто в користуванні, дешево. І смертельно.

Пригнічений і втомлений, я поклав рушницю поряд, підсунув меч поближче до руки, вмостився на ковдрі й заснув.

До світанку ми виспались і зголодніли. Дренг приніс мені води й дав щось схоже на висушену шкіру. Він узяв і собі трохи, почав старанно жувати. Сніданок у ліжку — чудово! Я спробував відкусити шматок і мало не зламав зуба. Воно не тільки виглядало як шматок висушеної шкіри, а й смакувало так само.

До того часу, як опустили підйомний міст, ми лежали в гайку на пагорбі навпроти, так близько, як тільки змогли підібратися. У найближчому сховку, який вдалося знайти, тому що, зі зрозумілих причин, усі дерева та чагарники біля воріт зрубували. Не настільки близькому до воріт, як хотілось мені, проте занадто близькому для Дренга: я відчував, як він тремтить від страху поруч мене. Першим із воріт з'явився невеликий загін озброєних чоловіків у супроводі чотирьох рабів, які тягли віз.

— Що відбувається? — запитав я.

— Ідуть збирати данину, відбирати свою частину врожаю.

— Ми зараз бачимо тих, хто виходить з воріт, а ваші фермери можуть якось потрапити досередини?

— Боже збав!

— А як щодо торгівлі провіантом?

— Вони забирають у нас усе, що забажають.

— А дрова?

— Вони беруть усе, що їм потрібно.

«Отака мила одностороння економіка», — саркастично подумав я. Але треба щось вигадати, не можу ж я залишити Слона рабом у цьому жахливому місці. Мої міркування обірвала метушня поблизу воріт. Поки я спускався з небес на землю, якась фігура відокремилася від гурту біля мосту, звалила охоронця й кинулась навтьоки.

Слон!

Слон біг швидко. Проте охорона дихала йому в потилицю.

— Бери це та прикрий мене! — гукнув я, вкладаючи руків'я меча в руку Дренга.

Охоронці не бачили мене, поки я не почав стріляти.

Далі все відбувалося дуже швидко. Охорона сповільнилася, хтось навіть упав на землю, прикривши голову руками. Слон біг. Один із переслідувачів майже наздогнав його, намагаючись дістати довгим списом. Він ударив Слона у спину й звалив на землю. Поки біг, я вистрелив іще раз. Наблизившись, перестрибнув через Слона й ударив списоносця прикладом рушниці.

— Вгору на пагорб! — гукнув я, з жахом спостерігаючи, як Слон, залитий зі спини кров'ю, силкується звестися на ноги.

Я вистрелив іще двічі, потім повернувся, щоб допомогти йому. І побачив, що Дренг тримає меча, але ще досі стовбичить на вершині пагорба.

— Ану мерщій спускайся й допоможи йому або, присягаюся, я сам тебе вб'ю! — закричав я, розвертаючись і знову стріляючи.

Я нікого не поранив, але повкладав їх на землю. Слон підвівся, а Дренг, згадавши, що таке чоловіча гідність, чи просто злякавшись моєї погрози, поклався на допомогу. Постріли свистіли повз нас, тож мені довелося відстрілюватися.

Ми досягли вершини похилого пагорба та сховалися за його гребенем під захистом дерев. Ми з Дренгом майже несли велике тіло Слона, який спотикався й хитався.

Я на мить озирнувся, щоб подивитися, що з його спиною. Невеликий поріз, нічого серйозного. Наші переслідувачі не з'являлися тим часом, як ми продерлися крізь чагарники та досягли лісу.

— Дренгу, виведи нас звідси. Не дай їм нас зловити!

Нас не зловили (сільський хлопчина, Дренг провів у цих лісах усе своє юне життя, тож знав тут кожну стежину), хоч це виявилось нелегко. Ми заледве вишкребалися на високий, укритий травою пагорб з кількома мізерними кущиками на ньому. Дренг розсунув кущі, і ми побачили вхід до невеликої печери.

— Яюсь я загнав сюди хутрового звіра. Ніхто більше не знає про це місце.

Вхід був низьким, тож довелося попідлізати, поки ми проштовхали крізь нього огрядного Слона. Усередині печера розширювалася, і ставало місця, щоб сидіти, проте не зводиться на рівні ноги, — стеля була занизькою. Я взяв ковдру, розстелив її та поклав Слона на бік. Він стогнав. Його обличчя вкривали бруд

і синці. Бідолаха, перепало ж йому. Втім, він подивився на мене й усміхнувся:

— Дякую, хлопчику мій. Я знав, що ти будеш там.

— Ти знав? Я сам цього не знав.

— Це дрібниці. Швидше, будь ласка... — Він корчився та стогнав, його тіло підкидало в повітрі від нестерпного болю. Кайдани! Я зовсім забув про них. Зараз вони приймали безперервний сигнал, певну смерть.

Але поспішиш — людей насмішиш. Я погамував занепокоєння, повільно зняв правий черевик, дістав зі сховку відмичку. Нахилився, вставив її — і замок кайданів піддався. Доки відкидав цю штуку геть, біль пронизав мої руки, паралізуючи їх. Слон знепритомнів, важко дихав. Я нічого не міг удіяти, крім сидіти й чекати.

— Ваш меч, — сказав Дренг, передаючи його мені.

— Візьми його на якийсь час, якщо гадаєш із ним упоратись.

Дренг опустив очі й затремтів:

— Я хочу бути бійцем, але я боягуз. Я не міг зрушити з місця, щоб допомогти вам.

— Але зрештою ти зміг. Пам'ятай це. Немає жодної живої душі, яка б нічого не боялася. Тільки смілива людина може відчувати страх і подолати його.

— Чудова думка, юначе, — пролунав глибокий голос. — Саме її вам слід завжди пам'ятати.

Слон опритомнів і слабо всміхався.

— Я говорив, Джиме, перед тим як вони ввімкнули свою маленьку машинку, що знав, що ти з'явишся тут сьогодні вранці. Ти втік, і я знав: побратим не

залишить мене в тому клятому місці. У фортеці зчинився страшний переполох і біганина по тому, як ти втік. Метушилися, поки зачинили ворота на ніч. Зрозуміло, що прокрастися у фортецю вночі неможливо. Проте на світанку ворота відчинять, тож я не сумнівався, що ти будеш близько, намагатимешся знайти спосіб мене врятувати. Проста логіка. Щоб спростити завдання, я вийшов тобі назустріч.

— Дуже просто! Та тебе мало не вбили!

— Але ж не вбили. А тепер ми обидва у безпеці, далеко від них. Плюс, я бачу: тобі вдалося знайти нам союзника. Хороша робота, як на один день. Тепер важливе запитання. Що робитимемо далі?

Справді, що?

РОЗДІЛ 23

— Що ми робитимемо далі, по-моєму, зрозуміло, — сказав я. — Ми сидітимемо тут доти, доки нас припинять шукати. А вони незабаром припинять, бо мертвий раб для них нічого не вартий.

— Але я прекрасно почуваюся...

— Ти забуваєш про те, що больові кайдани вбивають, якщо ввімкнути їх надовго. Як тільки шлях звільниться, ми підемо до найближчого помешкання та промиємо твою рану.

— Там багато крові, але це не більше, ніж подряпина.

— А якщо інфекція, зараження крові... У будь-якому разі спершу ми маємо подбати про твою рану.

Я обернувся до Дренга:

— Чи живуть тут поблизу знайомі тобі фермери?

— Ні, але просто біля пагорба, за всохлим деревом будинок вдови Апфельтрі.

— Чудово. Показуй дорогу та не базікай. — Тепер обернувся до Слона. — Ми перев'яжемо твою рану, що тоді?

— Після цього, Джиме, ми підемо до армії. Тепер ти найманець, тож туди тобі пряма дорога. Армії зазвичай

дислокуються у фортецях, а там мусить бути кімнатка за сімома замками, де зберігають усі гроути. Поки ти проходитимеш муштру, я все розвідаю. Для того щоб утілити наш шляхетний задум, я маю на прикметі одну конкретну армію. Ту, що під проводом Капо Дімонте.

— Тільки не Капо Дімонте! — заволав Дренг, хапаючи себе за волосся з обох боків. — Він саме зло, їсть дітей на сніданок кожного дня, у нього всі меблі обтягнуто людською шкірою, п'є з черепа своєї першої дружини.

— Досить, — grimнув Слон, і Дренг умовк. — Зрозуміло, що в нього погана репутація тут, у землях Капо Доссії. Це тому, що він заклятий ворог Капо Доссії та періодично виступає проти нього війною. Я впевнений, що він не гірший і не кращий за будь-якого іншого капо. Проте йому притаманна одна незаперечна чеснота. Він ворог нашого ворога.

— Отже, він наш друг. Я заборгував Доссії й не дочекаюся слушної нагоди, щоб той борг повернути.

— Не треба носитися зі своїми образами, Джиме. Це може погано позначитися на твоїй кар'єрі, яка полягає в тому, щоб вигрібати гроші, а не гаяти час на помсту.

Я кивнув, погоджуючись:

— Звісно. Але, поки ти плануєш пограбування, я дозволю собі насолодитися невеликою помстою.

Було помітно, що Слон не схвалює моїх емоцій, але я не міг зберігати такий олімпійський спокій, як він. Можливо, це хиба юності. Я змінив тему розмови.

— А що після того, як ми вичистимо скарбницю?

— Дізнаємося, як місцеві контактують з інопланетянами. Хоч із тими ж веніанцями. За допомогою інопланетян ми покинемо цей смердючий світ. Для цього нам доведеться стати релігійними.

Він хихикнув, споглядаючи моє здивування.

— Як і ти, хлопчику мій, я вірю в науку та гуманізм і не потребую допомоги вищих сил. Але тут, на Спіо-венте, всі технології зосереджено в руках ордену за назвою Чорні Ченці.

— Ні, не наближайтесь до тих монстрів, — заволав Дренг; він тільки й знав, що критикувати наші плани. — Їм відомо, як робити людей божевільними. Саме з їхніх майстерень походять усі страшні неприродні штуки: машини, які кричать і виють або говорять з неба, кайдани болю... Тримайтесь від них подалі, пане, я благаю вас!

— Усе, що розповів твій друг, правда, — сказав Слон. — Звісно, якщо очистити це від страху невігластва. З певних причин, які зараз уже не важливі, всі технології цього світу було зосереджено в руках ордену Чорних Ченців. Я не маю уявлення, яку релігію вони сповідують, якщо взагалі сповідують якусь, але це саме вони постачають і ремонтують усі машини, які ми досі тут бачили. Це дає їм певний захист. Якщо якийсь капо нападе на них, інші захищатимуть Чорних Ченців для певності: постачання досягнень наукового прогресу триватиме. Саме до них ми маємо звернутися по допомогу.

— Отже план у нас такий: вступити до армії, вкрасти так багато гроутів, як тільки можливо, налагодити

контакт із контрабандистами та придбати у них квиток у людський світ.

Дренг зітхав і пускав слину після кожного довгого слова. Було зрозуміло, що він мало второпав з нашої розмови. Дренг же у нас — людина дії, думати — для нього надто тяжка робота. Він нечутно вийшов на розвідку й так само тихо повернувся. Навкруги нікого, шлях вільний. Слону вже вдавалося йти самому, ми лише трохи допомагали йому. Добре, що будинок удови неподалік. Незважаючи на всі запевнення Дренга, вона затремтіла від страху, щойно побачила нас на порозі своєї халупи.

— Рушниці, мечі... Вбивство, смерть... Мені кінець.

Однак попри скарги, які сипалися з беззубого рота, вона виконувала всі мої прохання. Вдова поставила горщик води на вогонь. Я відірвав від ковдри шматок тканини, добряче його прокип'ятив, потім промив ним рану Слона. Рана виглядала неширокою, але достатньо глибокою. Потім ми переконали вдову поділитися з нами запасами самогону. Слон скривився, проте не скрикнув, коли я залив горілкою відкриту рану. Залишалося сподіватися, що там достатньо алкоголю, щоб він подіяв як антисептик. Решту провареної ковдри я використав як бинт. Це все, що я міг зробити.

— Чудово, Джиме, — сказав Слон, обережно надягаючи свою подерту куртку. — Роки в бойскаутах не змарновано. Тепер подякуймо нашій добрій вдові й підемо, оскільки зрозуміло, що наша присутність її вельми засмучує.

Ми покинули хижу вдови та попрямували відкритою, побитою колесами дорогою, з кожним кроком віддаляючись від жахів фортеці Капо Доссії. Дренг умів добувати харчі: він рвав фрукти з дерев, видирав їстівні корені на полях, які ми проминали, інколи навіть не соромлячись присутності їхніх законних власників. Побачивши мою зброю, селяни реагували лише тим, що торкалися своїх чуприн. Спіовенте — справді огидний світ: тут поважають лише силу. Вперше в житті я усвідомив переваги того нудного світу, де народився.

Ополудні ми побачили вдалині стіни фортеці. Це місце було трохи вишуканішим за варварську розкіш Доссії, чи, може, так просто здавалося здаля: фортеця стояла на острові посеред озера. Дамба та підйомний міст сполучали її з землею. Дренг тремтів від страху й дуже зрадив, коли я наказав йому бути зі Слоном і не ходити на мою першу співбесіду. Я пройшов камінну дамбу військовим кроком і ступив на міст. Двоє охоронців дивилися на мене з неприхованою підозрою.

— Доброго ранку, братики! — привітно загукав до них я — рушниця на плечі, меч у руках, живіт втягнутий, груди колесом. — Чи це фортеця Капо Дімонте, відомого на весь світ силою своєї руки та добрим норовом?

— Хто питає?

— Я питаю. Солдат дужий і при зброї, який хоче служити шляхетному панові.

— Що ж, це твій вибір, брате, — промовив один із охоронців, не приховуючи щирого співчуття. —

Заходь у ворота, через двір, треті двері справа, запитаєш Сіра Сранка.

Він підступив ближче та прошепотів:

— За три гроути я дам тобі пораду.

— Згода.

— То плати.

— Не можу. Зостався без копійки.

— Напевно, так і є, раз ідеш на таку службу. Добре, тоді п'ять через п'ять днів.

Я погодився.

— Він запропонує дуже мало, але не погоджуйся на менше, ніж два гроути на день.

— Дякую. Я в боргу не залишуся.

Я проминув ворота, знайшов потрібні двері. Вони стояли відчиненими, у залитій світлом кімнаті сидів огрядний лисий чоловік і щось видирав із якихось паперів. Він підвів голову, коли моя тінь упала на його стіл.

— Ану вали звідси! — зарепетував він так, що слина бризнула фонтаном на сонці. — Я ж сказав вам усім: жодних гроутів до наступного ранку після закінчення контракту.

— Я ще не на службі, та й, мабуть, не стану, раз ви так розмовляєте зі своїми солдатами.

— Вибач, добрий подорожній, сонце в очі, не розгледів. Заходь, заходь. Записатися? Звичайно. Рушниця, меч... Амуніція є?

— Щось є.

— Чудово.

Його руки хруснули, коли він потер їх одна об одну.

— Їжа для тебе та твого зброєносця й один гроут на день.

— Два гроути та поміняти всю амуніцію.

Він насупився, знизав плечима, нашкрябав щось на папері й підсунув мені:

— Контракт на один рік, тоді й переглянемо зарплату. Не можеш читати та писати — став хрестик унизу.

— Я добре вмю читати й бачу, що ви написали чотири роки замість одного. З вашого дозволу я виправлю помилку, а потім підпишу.

Я з легкою душею підписав контракт іменем судді Ніксона, напевно знаючи, що вшиюся звідси задовго до його закінчення.

— Я заберу свого зброєносця та старенького батька.

— Без їжі для бідних родичів! — щедро прогарчав лисий. — Будеш ділитися своєю пайкою.

— Згода, — всміхнувся я. — Ви, пане, сама доброта.

Я вийшов за ворота та помахав своїм товаришам.

— Ти мій боржник, — не забув нагадати охоронець.

— Я заплачу, коли цей скупердяй заплатить мені.

Він промимрив собі під ніс:

— Ти вважатимеш його скупим, поки не зустрінеш Капо Дімонте. Я б не потикався на цю службу, якби не здобич.

Мої друзі повільно наближалися. Дренгові, попри всю неохоту, доводилося майже нести Слона на руках.

— Здобич? Коли буде?

— Після бою. Ми завтра вирушаємо.

— Проти Капо Доссії?

— Ні, не так пощастило. Кажуть, у того негідника повно коштовностей і золотих гроутів. Добре було б

запустити руки в його скарбницю. Але не цього разу. Все, що відомо, — прямуватимемо на схід. Це буде несподівана атака на когось, може, навіть із союзників. Тож командування не бажає, щоб солдати патякали зайве. Гарна думка! Заскочити їх із опущеним мостом — це виграти півбитви.

Я розмірковував над такою воєнною хитрістю, поки вів свою маленьку команду у вказаному напрямку. Навряд чи солдатські казарми мали шанс потрапити до туристичної брошури, але порівняно з бараками рабів виглядали краще. Дерев'яні ліжка із солом'яними матрацами для вояків, трохи соломи біля ліжок для зброєносців. Треба подбати про місце для Слона, а в цьому, я переконаний, найкраще зарадить тут хабар. Ми сиділи на ліжку, доки Дренг пішов шукати кухню.

— Як спина? — запитав я.

— Болить, але вже не так турбує. Я трохи відпочину й огляну місцевість.

— Уранці матимеш достатньо часу. В тебе ще довгі кілька днів.

— Згода. А ось і твій зброєносець із їжею.

Дренг приніс гаряче овочеве рагу зі шматками м'яса якоїсь безіменної птахи. Про те, що це саме птаха, вдалося здогадатися з пір'я, яке траплялося на м'ясі. Ми розділили рагу на три однакові порції та з'їли його з вовчим апетитом. Свіже повітря і тривала прогулянка таки змусили нас зголодніти. Ще Дренг приніс порцію кислого вина, але ні я, ні Слон не змогли його пити. Дренг вихлистав усе вмить, калачиком згорнувся під ліжком і захропів.

— Я піду роздивлюся навколо, — сказав я. — Відпочинь, поки я повернуся.

Мої наміри порушив різкий звук горна. Я обернувся, щоб глянути на горе-музиканта, і помітив його у дверях. Горніст озвався знову. Я вмить налаштувався схопити нездару за горло, якщо він іще раз спробує катувати нас своєю музикою. Втім, горніст відступив убік і вклонився. Худа фігура у блакитному вбранні зайняла місце горніста у дверях. Усі солдати схилили голови, вітаючи свого пана. Я вчинив так само. Капо Дімонте власною персоною.

Капо Дімонте був такий худий, що, здавалося, його живіт прилип до спини. У нього, мабуть, якісь проблеми з циркуляцією крові, бо я не бачив людей, що мали б від природи таку блакитну шкіру. Маленькі червоні очі визирали з глибоких блакитних очниць, він хапався за нижню щелепу синіми пальцями. Капо Дімонте підозріло роззирнувся навколо, а потім заговорив; хоч і виглядав хирляком, голос у нього виявився глибокий і сильний:

— Солдати, в мене для вас хороші новини. Готуйтеся до нічного походу. Марш-кидок, мусимо добутися Пінетті Вудс до світанку. Йдуть лише солдати, без зайвої поклажі. Ваші зброєносці залишаться тут і приглянуть за вашим добром. Відлежуйтеся вдень, бо виступимо завтра в сутінках. Зустрінемо вночі союзників і об'єднаємося, щоб атакувати ворога на світанку.

— Одне запитання, Капо, — встав один чоловік. Весь порубаний і в шрамах, він, мабуть, бачив багато битв на своєму віку. — Проти кого йдемо?

— Вам скажуть перед атакою. Ми хочемо виграти битву, напавши несподівано.

Звідусіль залунали незадоволені вигуки, а ветеран заговорив знову:

— Наші вороги — таємниці. Відкрий хоч, хто наші союзники.

Капо Дімонте це запитання не сподобалося. Він почував підборіддя, схопив руків'я меча, поки всі чекали на відповідь. Але, вочевидь, він дуже потребував нашої допомоги, тож урешті заговорив:

— Вам буде втішно дізнатися, що наші союзники мають велику силу. У них є також машина, щоб пробивати найтовстіші стіни. За їхньої допомоги ми можемо зберегти та захистити нашу армію. Нам пощастило воювати на одному боці з ними...

Капо Дімонте стиснув уста, мов не бажаючи продовжувати, але знав, що мусить.

— Наша перемога гарантована, бо наші союзники — не хто інші, як орден Чорних Ченців.

Після цієї репліки запала гнітюча тиша. Напевно, всі почувалися спантеличеними. Потім розляглися люті вигуки. Я зрозумів, що ніхто не вважає цю новину доброю.

РОЗДІЛ 24

Щойно Капо Дімонте виголосив це, як вийшов і двері за ним зачинили. У гаморі обурення, що лунав звідусіль, найголоснішим криком вирізнявся один чоловік. Пошрамований ветеран. Він виліз на стіл і вимагав тиші:

— Усі тут знають мене, старого Таскера. Я рубав голови, коли більшість із вас гидила в пелюшки. Тож я говоритиму, а ви слухатимете. А потім, коли закінчу, може, дам і вам слово. Щось комусь не подобається?

Таскер показав велетенський кулак, провівши ним по колу, щоб усі бачили, і скорчив страшну гримасу. Почулося кілька обурених вигуків, але не досить гучних, щоб їх можна було сприйняти за незгоду.

— Добре. Тоді слухайте. Я вже давно знаю цих смердючих педерастів у чорних каптурах і не довіряю їм. Вони дбають лише про власний зиск. Якщо ці хитродупі ченці хочуть стати нашими союзниками, то лише тому, що попереду важка битва й вони воліють бачити мертвими нас, ніж братися за брудну роботу. Мені це не до вподоби.

— Мені теж, — озвався інший солдат. — Але чи є в нас вибір?

— Вибору в нас немає! — прогарчав Таскер. — От що я збираюся сказати. Я думаю, що нас схопили за горло.

Він дістав меч і простягнув його до товаришів:

— Зброя, яку ми маємо, нові рушніці — все від Чорних Ченців. Без їхньої допомоги в нас не знайдеться, чим воювати. А якщо так, то в нас не буде роботи й доведеться або голодувати, або повертатися на ферми. Це не для мене. І краще, якщо ви зтямте мої слова. Тому що ми разом. Битимемося разом, або не битиметься ніхто. А якщо ми вже вирішимо битися, а хтось із вас спробує сачкувати, мій меч одразу проштрикне його печінку. Отак!

Таскер потрусив перед солдатами гострим лезом, на яке ті дивилися мовчки й мов загіпнотизовані.

— Переконливі аргументи, — прошепотів Слон, — залізна логіка. Шкода, що такий талант змарновано в цьому болоті. У тебе і твоїх товаришів не залишилося іншого вибору, крім погодитися.

Слон знову мав слушність. Солдати ще погаласували й посперечалися, проте зрештою погодилися із запропонованим планом. Вони воюватимуть на боці Чорних Ченців. Ніхто у цій казармі, в тому числі і я, не зрадив такий перспективі. Суперечки могли тривати до півночі, але я дуже втопився й волів використати час до походу на те, щоб виспатися. Слон вийшов на розвідку, а я загорнувся в ковдру та поринув у неспокійний сон.

Мене розбудила команда «Підйом!». Здавалося, я почувався ще більш утомленим, ніж до того, як лягав. Нікого особливо не надихала перспектива нічного

марш-кидка, як і нашої воєнної кампанії загалом, тож мене оточували похмурі погляди та брудна лайка. Траплялися навіть справді влучні висловлення, ніколи не чуті мною до цього, тож я вирішив їх запам'ятати, щоб уживати надалі й собі. Я підійшов до примітивного умивальника та бризнув в обличчя холодною водою. Допомогло. Коли повернувся, Слон сидів на ліжку. Він встав мені назустріч і простягнув до мене велику долоню.

— Ти маєш берегти себе, Джиме. Це жорстокий, смертельно небезпечний світ. Усі тут проти тебе.

— Саме таким життям я волюю жити, тож не хвилюйся.

— Але я хвилююся... — Слон скрушно зітхнув. — Я не вірю у віщунів, астрологів, не вірю в читання майбутнього з долоні й усе таке інше, тому ти зрозумієш, наскільки огидна мені самому та чорна депресія, в яку зараз поринає моя душа. Я не бачу в майбутньому нічого, крім темряви й порожнечі. Ми побули компаньйонами так мало, я не хочу, щоб це обривалося... Перепрошую, вибач мені, але на мене немов насувається небезпека та відчай, якому не зарадити і якого не оминуть...

— У тебе для цього є досить багато причин! — вигукнув я, намагаючись надати голосу якомога більшого оптимізму. — Тебе відірвали від спокійного життя почесного пенсіонера-хакера, ув'язнили, звільнили, потім утеча, переховування, дієта, знову втеча, підкуп, обман, продаж у рабство, тебе, нарешті, поранили — і ти ще дивуєшся, що в тебе депресія?

Він слабо всміхнувся і знову взяв мою руку:

— Ти маєш рацію, Джиме. Токсини в крові — депресія в мозку. Бережи свої тили та повертайся живим. Поки ти будеш у поході, я дізнаюся, як звільнити нашого капо від зайвих гроутів.

Уперше відтоді, як ми зустрілися, Слон виглядав на свій вік. Виходячи, я побачив, як утомлено він опустився на ліжко. Він, напевне, почуватиметься краще, коли я повернуся. Дренг носитиме йому їжу та доглядатиме його. Зараз я маю сконцентруватися на тому, щоб самому залишитися живим і повернутися сюди.

Похід видався тяжким і невеселим. Удень спекотно, вночі не краще. Ми зламали стрій, сходили потім, відганяли надокучливих комах, від яких уночі хоч вішайся. Я збив ноги на вибоїстій дорозі, заліпив ніздрі пилом. Попереду брязкало й шипіло. Одна з парових машин тягнула вагон Капо Дімонте, щоб він міг подорожувати відносно комфортно. Із ним їхали і його офіцери, тож разом вони пиячили й загалом не відмовляли собі у розвагах. Ми йшли. Солдатам від втоми не ставало сили навіть лаятись.

Нарешті ми, втомлені й незадоволені, дійшли до гаю Пінетта Вудс. Я зробив те, що й більшість інших: повалився на ложе з пахучої хвої під деревами і полегшено застогнав. Неймовірно, проте старі вояки на чолі з Таскером іще спромоглися перед сном пиячити. Я заплющив очі, знову застогнав і поринув у глибокий сон.

Ми залишалися в тому гаю весь день і раділи нагоді перепочити. Близько полудня з воза неохоче передали нашу денну пайку — теплу брудну воду і якісь

каменюки, щоб розмочувати в ній, тут це називали сухарями. Після так званого обіду мені вдалося ще трохи поспати, поки нас знову не вишикували для продовження нічного походу. Кілька годин по тому ми добулися перехрестя та звернули праворуч. Почулися ремствування, очевидно, від тих, хто добре знав цю місцину.

— Що вони кажуть? — запитав я чоловіка, який мовчки крокував біля мене.

— Наш супротивник — Капо Діноблі. Більше нікому. У цій місцині більше немає фортець, до яких можна дістатися за два дні.

— Тобі щось про нього відомо?

Він щось пробурчав і замовк. Заговорив інший солдат.

— Я служив у нього колись давно. Вже тоді він був старим педерастом, а зараз, мабуть, зовсім дід. Не кращий і не гірший за інших капо.

Ми позмовкали, заледве волочачи ноги в тумані втоми. Чорт, мають знайтися й цікавіші способи заробляти собі на життя. Це моя перша й остання військова кампанія. Щойно повернуся, ми зі Слоном обчистимо скарбницю й заберемо всі гроути, які тільки вдасться забрати. Солодкі мрії. Я майже врізався в чоловіка попереду та загальмував саме вчасно. Ми зупинилися у місці, де дорога ховалася в лісі. У тіні дерев миготіли якісь темні силуети. Я намагався роздивитися, хто то, коли один із офіцерів повернувся до нас.

— Мені потрібні добровольці, — прошепотів він. — Ти, ти, ти й ти.

Він торкнувся моєї руки, тож довелося стати добровольцем. Нас було осіб із двадцять. Ми вишикувалися в лінію й подалися через ліс. Хмари розійшлися, і світла від зірок вистачало, щоб побачити велетенську штуковину на колесах чи щось таке. Я чув свист пари. Поряд проступила темна постать, яка зупинила нас.

— Слухайте, я скажу, що ви маєте робити, — прошепотів чоловік.

У цей час металеві дверцята на машині біля нас прочинилися. У непевному мерехтливому світлі я помітив, як у топку кладуть дрова. Я зміг також краще роздивитися того, хто говорив, — чоловіка, вбраного в чорний балахон, капюшон якого затуляв обличчя. Він вказав на машину:

— Її треба дуже тихо провезти крізь ліс. Я всаджу ножа під ребра будь-кому, хто надумає шуміти. Дорогу проклали ще вдень, тож їхати нею буде просто. Візьміть оці мотузки й робіть так, як вам наказано.

Інша постать у чорному плащі роздала нам мотузки та вишикувала. Після того як нам свистом дали сигнал починати, ми потягнули.

Ця величезна штука легко котилася по землі, тож ми взяли швидкий темп. Свистом нас повідомили, щоб ми зупинилися на узліссі. Довелося кинути мотузки і штовхати цю штуку туди, куди потрібно нашим командирам. Вони ще свистіли, а ми вирівнювали діапазон. Я міркував, що ж тут відбувається. Про нас на якийсь час забули, тож я втік, визирнув із-за чагарника й роздивився навколо.

Дуже цікаво. Пшеничне поле тягнулося вниз пологим схилом аж до фортеці, темні башти якої ви-

різнялися у світлі зірок. Навколо фортеці щось блищало, очевидно, рів із водою для захисту в разі нападу.

Я стояв там доти, доки небо не почало сіріти перед світанком, а потім обернувся, щоб побачити те, що ми так завзято штовхали вночі. Обриси цієї штуки вже вимальовувалися в темряві, хоч досі не вдавалося скласти уявлення, що воно, в біса, таке. Вогонь і пара (тепер я добре розгледів білу цівку пари над машиною). На даху прилаштовано якийсь загадковий пристрій. Один із ченців налаштовував його. Пара почала вириватися голосніше, а велика ємність — опускатися, поки не опинилася на землі. Я наблизився подивитися на цю велику металеву чашку, тож мене задіяли в роботі — перенести величезний камінь. Двоє з нас відкотили камінчик з купи таких самих каменюк поблизу, проте знадобилося четверо, щоб завантажити його в металеву чашу. Загадка змінювала загадку. Я приєднався до інших саме тоді, коли підійшов Капо Дімонте разом із високим чоловіком у чорному плащі.

— Ця штука працюватиме, брате Фарвел? — запитав Дімонте. — Я нічого не розумію в таких пристроях.

— Але я розумію, капо, побачиш. Коли підвісний міст опуститься, моя машина зруйнує його.

— Справді?! Ці стіни високі, тож ми втратимо багато людей, якщо доведеться штурмувати фортецю без можливості увійти у ворота.

Брат Фарвел обернувся і дав короткий наказ людям, які налаштовували машину. В піч додали більше дров, шипіння посилювалося. Сонце вже зійшло. Перед нами розкинулося безлюдне поле, мирний краєвид.

А за нами в лісі ховалася армія, військові машини. Зрозуміло, що битва почнеться, шойно опустять міст. Надійшов наказ лягти, щоб нас ніхто не помітив. Уже настав ранок, сонце стояло над горизонтом, але нічого не відбувалося. Я присів біля машини, близько від оператора на контролі.

— Він не опускається, — стурбовано шепотів брат Фарвел. — Уже час, міст завжди опускається о цій годині. Щось не так!

— Може, вони знають, що ми тут? — запитав Капо Дімонте.

— *Так!* — неймовірно гучний голос пролунав десь із дерев над нами. — *Ми знаємо, що ви тут. Ваша атака приречена, як і всі ви! Вам смерть!*

РОЗДІЛ 25

Несподіваний грім цього голосу посеред лісової тиші нажахав усіх. З переляку я підскочив. Не лише я. Чернець, який керував машиною, перепудився ще більше. Він автоматично натиснув пусковий важіль, і паровий двигун заревів. Довга рука на машині зверху випросталась у повітрі, описала гігантську дугу й ударила по прихованому важелеві. Машина загуділа й затрусилась.

Механічна рука повернулась у вихідне положення, а камінь, який ми завантажили, злетів високо у повітря. Я метнувся вперед, щоб побачити, як він гепнувся у воду якраз біля піднятого підвісного мосту. Влучний постріл, він, напевно, зруйнував би міст, якби його опустили.

Зчинилася метушня. Брат Фарвел відштовхнув ченця, який контролював машину, і тепер лупцював його, голосячи з люті. Солдати повихоплювали мечі та бігали з ними туди й сюди, а хтось навіть стріляв у дерева. Капо Дімонте намагався навести лад, але ніхто його не слухав. Я притулився до дерева, підготувавши рушницю на випадок раптової атаки.

Проте ніхто на нас не нападав. Знову озвався голос:

— *Повертайтеся. Ідіть туди, звідки прийшли, або ми вас знищимо. Я звертаюся до тебе, Капо Дімонте. Ти припускаєшся великої помилки. Чорні Ченці тебе використовують. Ти загинеш ні за цапову душу. Повертайся до своєї фортеці. Тут на тебе чекає лише смерть.*

— Он воно! Я його бачу! — зарепетував брат Фарвел, вказуючи на щось у кронах дерев. Він обернувся, помітив мене поруч, міцно схопив мене за руку й знову тицьнув у верхів'я дерев: — Он! На тій гілці диявольський пристрій. Ану, зруйнуй його!

Чому ні? Зараз я міг його розгледіти, навіть зрозумів, що це. Гучномовець чи щось таке. Рушниця вистрелила й боляче віддала мені в плече. Я вистрелив іще раз, розправившись із гучномовцем так, що шматочки пластику полетіли вниз.

— Бачите, це просто машина! — заволав брат Фарвел, утоптуючи рештки гучномовця в землю. — Атакуйте, хай ваші люди піднімаються в атаку! Моя машина смерті підтримає вас! Ми проб'ємо стіни!

У капо не залишалося вибору. Він пожував губи, а потім підкликав горніста. Прозвучали три ноти, які підхопили інші горністи в нашому тилу й на обох флангах. Коли з-за дерев з'явилися перші ряди солдатів, він підняв меч і наказав прямувати за ним. Я неохоче рушив уперед.

Навряд чи наш наступ можна назвати блискавичною атакою. Як на мене, це більше скидалося на неквапливу прогулянку. Ми перетнули поле, потім зупинилися почекати, доки металльні машини займуть свої позиції. Їх доправили до місця паровими машинами та відкрили вогонь. Камені шугали над нашими

головами й або відбивалися від товстої стіни фортеці, як горох, або зникали всередині.

— Уперед! — кричав капо, розмахуючи мечем.

Аж тут відкрили вогонь у відповідь.

Зі стін фортеці злетіли срібні кулі, досягнули нас і попадали на землю.

Ударилися об землю й розбилися. Одна куля впала неподалік мене, і я помітив, що в ній вбудовано контейнер, наповнений якоюсь рідиною. Ця рідина випаровувалася, щойно вступала у контакт із повітрям. Отрута! Я кинувся подалі від неї, намагаючись не дихати. Проте кулі валялися повсюдно, повітря просякло газом. Я біг, задихаючись, тож мусив вдихнути, не міг нічого із собою вдіяти.

Щойно повітря проникло в легені, на мене навалилася темрява.

Я відчував, що лежу на боці, але більше нічого не усвідомлював — моє єство заповонив головний біль. Щойно я намагався хоч якось повернути голову, вогняні обручі стискали скроні. Коли спробував розплющити одне око, червоне світло вдарило в мозок крізь очне яблуко. Цей головний біль зайняв би перше місце серед головних болів усіх часів і народів. Інші головні болі, які я знав у своєму недовгому житті, блідли порівняно з ним, немов були, так би мовити, навчальними головними болями, а не справжніми. Хтось поряд застогнав, і ми (і я, й інші солдати) співчутливо застогнали у відповідь.

Помалу біль відступив настільки, що я зміг розплющити одне око, а потім друге. Наді мною розки-

нулося блакитне, без жодної хмарини небо, вітер шелестів пшеницею, в якій я простягся. Я непевно звівся на лікоть і глянув на повержену армію.

Поле вкривали безпомічні тіла. Дехто з моїх побратимів сидів, тримаючись за голови, а двоє чи троє найсильніших — чи найдурніших, — хитаючись, зводилися на ноги. Неподалік мене лежали уламки сріблястої кулі, які тепер, коли газ випарувався, виглядали досить безневинно. Голова гула, проте я на це не зважав. Ми живі. Газ нікого не вбив; очевидно, він призначався для того, щоб нейтралізувати нас. Потужна штука. Я подивився на свою тінь, не ризикуючи підняти очі на сонце, і побачив, що тінь скоротилася. Незабаром полудень. Ми проспали чотири години.

Тоді чому ми не мертві? Чому люди Капо Діноблі не вийшли з фортеці й просто не поперерізали нам горлянки? Або чому вони принаймні не забрали нашу зброю? Моя рушниця досі біля мене, досі заряджена. Самі таємниці. Я підвівся, вже у процесі пошкодувавши про таке нерозумне рішення, бо моя голова загугала ще більше; у цей час неподалік почувся несамовитий крик. Я зміг сісти й роззирнутися навколо.

Цікаво. Репетував і лаявся брат Фарвел, навіть рвав волосся на голові. Це мене здивувало найбільше. Я ніколи ще такого не бачив. Погойдуючись, звівся на ноги, щоб роздивитися, чому він так засмутився. Що ж, можу його зрозуміти.

Він стояв біля однієї зі своїх металевих машин, яка замість нести смерть, очевидно, померла сама. Здавалося, вона вибухнула, перетворившись на мішанину заліза та різних металів. Довгу руку розпилено на

три частини, навіть колеса відкручено від основи. Зараз вона стала просто купою непотребу. Брат Фарвел усе ще бігав, хрипко вигукував, вирване волосся віялося за вітром позаду нього.

Інші ченці теж лементували, а брат Фарвел кинувся вбік і наблизився до Капо Дімонте, який щойно став на рівні.

— Треба знищити їх! — загарчав Фарвел так, що капо довелося прикрити вуха долонями. — Те, над чим я працював упродовж років, розтрито, зламано. Усі мої металні машини, усі тарани на парових двигунах. Це зробив він, Капо Діноблі. Збирай людей, атакуй фортецю, він має поплатитися за свій злочин.

Капо повернувся подивитися на фортецю. Вона виглядала так само, як і на світанку, спокійно та неприступно, з піднятим досі мостом, наче того, що сталося вдень, взагалі не було. Дімонте поглянув на брата Фарвела й холодно промовив:

— Ні, я не поведу своїх людей проти тих стін. Це самогубство, а про самогубство ми не домовлялися. Це ваша авантюра, не моя. Я погодився допомогти взяти фортецю. Якби ви пробили вхід вашими машинами, я б пішов в атаку. Така була домовленість.

— Ти не можеш відмовитися від свого слова.

— Я й не відмовляюся. Проломіть стіну, і я атакуватиму. Ти обіцяв, що зробиш це, тож роби.

Брат Фарвел почервонів, підняв кулаки й кинувся вперед. Капо залишився на місці, але витягнув меч і виставив його перед себе.

— Бачиш оце? — виголосив він. — Я досі озброєний, мої люди досі озброєні. Це повідомлення. Проте

я прекрасно розумію, що люди Діноблі могли забрати нашу зброю й перерізати нам горлянки, поки ми валялися непритомні. Втім, вони так не вчинили. Вони не хочуть зі мною воювати. Я теж не воюватиму з ними. Хочете битися — бийтеся самі.

Носком черевики він штовхнув горніста, який лежав біля нього:

— Грай на відступ.

Ми були щасливі залишити Чорних Ченців у тому полі розглядати уламки їхніх машин і планів. Звістка про відступ швидко поширилася серед солдатів, і гримаси болю змінилися усмішками, а головний біль — полегшенням. Не буде битви — не буде втрат. Чорні Ченці заварили кашу, хай самі тепер її жеруть. Я посміхався особливо широко, бо мав гарну новину для Слона.

Тепер я знав, як нам покинути Спіовенте.

Я добре тямив, що сталося напередодні. Рух наших військ у півтімі помітили за допомогою якихось високотехнологічних пристроїв, не інакше. Приховані спостерігачі, напевно, бачили і прокладену в лісі дорогу для металевих машин. Вони зрозуміли суть операції. Гучномовець прилаштували на дереві й активували за допомогою радіо. Газ, яким нас нейтралізували, — складна сполука, розроблена з високою точністю. Все це поза межами можливого для Богом забутого світу Спіовенте. Напрошується логічний висновок.

У фортеці Капо Діноблі перебувають інопланетяни. Вони там захопили владу й чимось займалися. Своєю діяльністю вони роздратували Чорних Ченців

настільки, що ті запланували атаку на фортецю. Проте атака зазнала нищівної поразки. Добре. Ще один ворог мого ворога. Ченці були джерелом нечисленних технологій, наявних на цій планеті. Технології, які, настільки я знав, повністю монополізовані військовими. Я напружив пам'ять, щоб пригадати довгу лекцію Слона з геополітики й економіки. Розв'язання наших проблем ось-ось мало зринуть в моєму мозку, коли в лісі пролунала стрілянина.

Я разом із усіма подався вперед, щоб роздивитися знесиленого гінця, розпростертого на траві. Капо Дімонте стояв до нього спиною, потрясаючи кулаками в небо:

— Це удар у спину — атака на фортецю, поки я в поході. Хто здатен на таку підлість?! Цей сучий син Доссія, ось хто! Ми виступаємо зараз. Марш-кидок! Назад! Додому!

Похід, який мені ніколи не хотілося б згадувати. Ми відпочивали лише тоді, коли виснаження валило з ніг. Пили якусь воду, зводилися на ноги й ішли далі. Потреби нас бити чи спонукати не було, бо всі розуміли: треба поспішати. Родина капо, його багатство — усе залишилось у фортеці під охороною лише невеликого загону. Кожен із нас був зацікавлений повернутися якнайшвидше так само, як і наш командир, тому що наше вбоге майно теж зберігалось там: зброєносці охороняли наші бідні пожитки. Дренг, якого я заледве знав, але вже почувався відповідальним за його життя. І Слон. Якщо фортецю візьмуть, що з ним станеться? Нічого, він старий чоловік, не-загрозливий, зовсім не ворог їм.

Я розумів, що це не так. Одначе, переконуючи себе, намагався трохи заспокоїтися. Слон — раб, який утік. Відомо, яка доля таких рабів на Спіовенте. Ще води, трохи їжі вдень, потім похід усю ніч. На світанку я помітив, що наше військо розтягнулося на багато кілометрів. Я, молодий, здоровий і стурбований, опинився попереду. Тепер міг зупинитися і трохи перепочити, перевести подих. Попереду на дорозі я вгледів двох чоловіків, які вискочили з кущів і зникли за пагорбом.

— Он там! — вигукнув я. — Вартові! Нас побачили!

Капо вистрибнув зі свого вагона й побіг у мій бік.

— Двоє чоловіків. Ховалися тут. Вони помчали до фортеці.

Дімонте скреготів зубами від безсилої люті:

— Ми не можемо наздогнати їх у нашому теперішньому стані. Досію попередять, він устигне втекти.

Капо глянув на своє розпорошене військо й підкликав офіцерів.

— Ти, Баркусе, зоставайся тут, почекаєш, доки підтягнуться всі, підготуєш рапорт. Я беру всіх дужих чоловіків. Хай скористаються моєю машиною. Ми прямуємо вперед!

Я виліз на дах, щойно машина рушила вперед. Солдати, схопившись за неї, бігли поряд. Парова машина шкварчала і швидко пихкала паром, поки ми вишкрібалися на пагорб і спускалися зі схилу. Звідти вже було видно фортечні башти, з яких валив дим. Коли ми оминали наступний вигин пагорба, зустрілися з групою людей, які відступали, розмахуючи зброєю і стріляючи.

Ми не сповільнилися. Паровий двигун відчайдушно верещав, ми ревли у відповідь, лють штовхала нас уперед. Але ворог утік. Нам лишилося споглядати, як війська запасу приєдналися до решти нападників і всі разом відплили озером на веслових човнах. Дорога через греблю порожня. За нею проступали зламані ворота, над якими курів дим. Я був біля капо, коли ми посунули вперед. Довгі дошки лежали на місці зламаного мосту, сам міст, напівпіднятий, висів на ланцюгах. У пробоїнах з'явився солдат, хитаючись, він підняв меч, вітаючи нас салютом.

— Ми відбили їх, капо, — сказав він і вийшов до нас понівеченим мостом. — Вони зламали ворота й увірвалися у двір, але ми стримували їх біля башти. Вони лаштувалися підпалити зовнішні двері до того, як утекти.

— Як леді Дімонте, діти?

— З ними все гаразд. Скарбниця також неторкана.

Проте солдатські казарми — позаду внутрішнього двору, не в башті. Я метнувся туди на чолі тих, хто теж це усвідомив, переліз через зруйновані ворота. Там побачив багато трупів. Неозброєні зброєносці, зарубані під час нападу. Оборонці виходили з башти, серед них повільно йшов і Дренг. Його одяг просяк кров'ю, кров укривала й сокиру в руці, але його самого, здається, не поранили. Я зазирнув йому в очі та прочитав там глибокий сум. Дренгу не довелося нічого казати, я й так усе осягнув. Утім, він усе-таки вимовив ті слова:

— Мені шкода. Я не міг їх зупинити. Він мертвий, наш старий. Мертвий.

РОЗДІЛ 26

Слон лежав на ліжку із заплющеними очима. Наче спав. Але він уже ніколи не прокинеться, ніколи. Дренг загорнув його в мою ковдру до підборіддя, розчесав волосся й умив обличчя.

— Я не міг перенести його під час атаки, — розповідав Дренг. — Він був такий важкий і хворий. Його рана на спині виглядала жахливо: чорна, шкіра навколо гаряча. Старий наказав мені залишити його, бо він помре в будь-якому разі. Говорив, як не вони, то якась «фекція» доконає його. Але вони не мали його чіпати, неозброєного...

Мій друг, мій учитель, убитий цими тварюками. Він вартував більше, ніж половина населення цієї гнилої планети. Дренг поклав руку мені на плече, але я скинув її, сердито відвернувшись. Тоді Дренг дістав невеликий пакунок.

— Я вкрав шматок паперу, — промовив він. — Старий хотів написати вам, тож я вкрав для нього.

Що тут скажеш. Я розгорнув пакунок, і на підлогу випав макет дерев'яного ключа. Я підняв його, а потім глянув на папір. План фортеці зі стрілкою-вказівником на кімнату, з обережності названу «Кімната

слави». Біля плану дрібним, але зрозумілим почерком накидано повідомлення.

Я не дуже добре почуваюся, тож, боюся, не зможу сказати тобі це особисто. Зроби металеву копію ключа, відімкни скарбницю. Удачі, Джиме. Приємно було з тобою познайомитися. Будь хорошим щуром.

Під словами підпис. Я прочитав ім'я, перечитав його ще раз. Не Слон, жодного псевдоніма з тих, які він використовував протягом життя. Мій учитель залишив мені найціннішу спадщину — своє справжнє ім'я. Тепер я єдина людина у Всесвіті, яка знатиме його справжнє ім'я!

Я вийшов із казарми й сів на сонці, несподівано відчувши нелюдську втому. Дренг приніс мені чашку води. Я навіть не уявляв, наскільки хочу пити; випив усе та попросив іще.

Це кінець. Слон відчував наближення темряви, проте непокоївся щодо мене. Думав про мене, коли його смерть уже стояла на порозі.

Що тепер? Що робити зараз?

Утома, біль втрати, каяття — все навалилося на мене. Навіть не усвідомлюючи, що відбувається, я завалився на бік і заснув на тому сонці. Коли прокинувся, вже минув полудень. Дренг, згорнувши свою ковдру й поклавши її мені під голову, сидів коло мене.

Говорити не було про що. Ми поклали тіло Слона на невеликий возик і попрямували дамбою на берег. Багато людей навколо робили те саме. Біля дороги був невисокий пагорб із зеленою травою й деревами

навколо, з якого відкривався гарний краєвид на воду й фортецю. Ми поховали Слона там, добре втрамбували ґрунт і не залишили жодної позначки. Тільки не в цьому варварському світі. Ці дикуни взяли його тіло, але більше їм нічого не взяти. Я поставлю йому пам'ятник за кілька світлових років звідси. Вчиню так, коли настане слущна мить.

— А зараз, Дренгу, ми подбаємо про Капо Доссію та його головорізів. Мій добрий друг не схвалював помсти, я теж. Тож ми назвемо це просто справедливою. Вбивці мають відповідати за свої злочини. Але як нам це зробити?

— Я допоможу, пане, бо тепер умію битися. Спершу я злякався, а потім розлютився й кілька разів махнув сокирою. Я готовий стати воїном, як ви.

Я похитав головою. Зараз бачив усе по-іншому.

— Війна — погана робота для фермера з майбутнім. Але ти завжди мусиш пам'ятати, що боявся і переміг свій страх. Така наука тобі знадобиться й надалі в житті. Джим ді Гріз сплачує свої борги — тож ти повернешся на ферму. Скільки гроутів коштує ферма?

Дренг здивовано глипнув на мене та напружив пам'ять.

— Я ніколи не купував ферми.

— Оце якраз не викликало в мене жодних сумнівів. Утім, повинен же знати когось, хто купував.

— Старий Квенчі після війни заплатив вдові Рослаїр двісті дванадцять гроутів за те, щоб розділити з нею ферму.

— Чудово. З урахуванням інфляції п'ятисот гроутів мусить вистачити. Залишайся зі мною, хлопче,

і незабаром матимеш власну ферму. А тепер зганяй на кухню по їжу, поки я спланую перший пункт операції.

Це як уявна гра в шахи. Я вже бачив перші ходи, розробив стратегію... Якщо все розрахувати правильно, середина гри та її завершення будуть за мною. Я зробив перший хід.

Капо Дімонте з червоними очима сидів на троні такий же знесилений і спустошений, як і всі ми. Плешка вина звисала з його руки. Я проштовхався між офіцерів і поплескав капо по руці.

— Іди геть, солдате. Ти отримаєш свою частку. Ти добре сьогодні попрацював, я все бачив. Але зараз вийди, ми розробляємо план...

— Саме тому я втік від Капо Доссії. Повідомити тебе, як його здолати. Я служив у нього та знаю його секрети.

— Говори.

— Тільки наодинці. Спровадь інших.

Дімонте подумав хвилину, а потім махнув рукою. Офіцери вийшли, незадоволено буркочучи, а він сьорбнув вина, поки двері зачинялися.

— Що ти знаєш? Викладай швидко, в мене надто поганий настрій, щоб слухати пустопорожні теревені.

— Я знаю те, що й усі. Хотів сказати тобі наодинці, щоб ти не зациклювався на Доссії — поки що. Ти нападеш на нього, я впевнений. Для гарантованого успіху я маю намір завербувати Капо Діноблі та скористатися його секретами. Чи не буде атака успішнішою, якщо ми нападємо та пройдемо мур, коли вони спатимуть?

— Діноблі відомо не більше, ніж мені. Він на ладан дихає, за рік-два віріже дуба. Тож не брешти мені.

— Я знаю про це, — переконливо брехав я. — Але ті, хто переховується у його фортеці, ті, хто змусив Чорних Ченців іти проти себе війною, тобі допоможуть.

Дімонте випростався. В його очах зблиснула іскра бувалого авантюриста:

— Тож іди до них. Пообіцяй їм поділитися здобиччю. Ти отримаєш свою частину, якщо зможеш умовити їх. До кінця цього місяця я смажитиму голову Капо Доссії над багаттям, а тіло розриватиму розжареними шипами...

Він правив далі в тому ж дусі, що мені вже було нецікаво. Перший пішак відкрив партію. Тепер я мав сконцентруватися на важливіших фігурах. Я вклонився, покинувши Дімонте буркотіти на троні свої прокльони й обливати все довкола вином із пляшки, яку тримав непевними пальцями. У цих людей справді жахливий норів.

Дренг спакував наші нечисленні манатки, і ми вирушили в дорогу. Я вів просто до фортеці, а потім звернув до струмка неподалік. Я вказав на трав'янистий берег.

— Ми перебудемо тут до ранку. Мені треба обмірковувати плани, а нам відпочити. Я хочу мати ясну голову, коли постукаю у двері старого Діноблі.

Після нічного відпочинку мозок працював просто чудово, й усе стало на свої місця.

— Дренг, — сказав я. — Це справа для однієї людини. Я не знаю, як мене приймуть, тож, можливо, буду надто зайнятий, щоб подбати про тебе. Йди назад у фортецю та чекай на мене там.

Насправді дверей, щоб у них стукати, не знайшлося, лише два величезні й озброєні до зубів лобуряки стовбичили при вході. Я перетнув поле, проминув купи залізяччя від чернечих машин, подекуди вже вкриті іржею, перейшов дамбу і підступив до охорони.

— Маю важливу інформацію для вашого головного.

— Розвертайся та геть звідси! — гаркнув вищий охоронець, наставляючи на мене рушницю. — Капо Діноблі нікого не приймає.

— Мені не до капо, — відповів я, заглядаючи через його плече у двір. Там саме проходив чоловік, вбраний у якесь лахміття. Втім, під подертими холошами його штанів я запримітив відблиск модних черевиків. — Бажаю капо доброго здоров'я, — голосно продовжив я. — Тож, сподіваюся, він відвідав гарного геронтолоджиста й регулярно приймає свої синапсилстимси.

Охоронець витріщився на мене, нічого не второпавши. Проте мої слова було адресовано не йому. Чоловік посеред подвір'я, на якого я дивився, раптово зупинився. Потім повільно обернувся. Я побачив проникливі блакитні очі на видовженому обличчі. Він наблизився до нас, заговорив із охоронцем, пильно вивчаючи мене поглядом.

— Що тут таке?

— Нічого, ваша честь. Просто спроваджую цього хлопця туди, звідки він прибув.

— Впусти, треба його розпитати.

Охоронець підняв рушницю, і я врочисто ступив через ворота до фортеці. Коли ми віддалилися на достатню відстань, щоб охоронець нас не чув, тип у лах-

мітті оглянув мене з ніг до голови зі щирим зацікавленням.

— Давай за мною, — сказав він. — Хочу поговорити з тобою наодинці.

Він не зронив і слова до того, як ми зайшли до кімнати й за нами зачинилися двері.

— Хто ти такий? — запитав він.

— Знаєте, саме збирався запитати те саме. Чи знає Ліга, що ви тут робите?

— Звісно, знає. Це цілком законно...

Він зрозумів, що виказав себе, й усміхнувся:

— Це лише доводить, що ти інопланетянин. Ніхто тут не здатен думати так швидко чи знати те, що знаєш ти. Ось, сідай сюди і розкажи, хто ти такий. Потому я вирішу, що можу розповісти тобі про нашу роботу.

— Принаймні щиро, — відповів я, вмошуючись у крісло та кладучи рушницю біля себе. — Моє ім'я Джим. Я був космонавтом на венійському космічному кораблі, до того як у мене виникла невелика суперечка з капітаном і він викинув мене на цій планеті. Це все.

Мій співбесідник дістав блокнот і почав щось записувати.

— Твоє ім'я Джим. Прізвище...

Я змовчав. Він насупився:

— Добре, зробімо по-іншому. Ім'я твого капітана.

— Гадаю, що мені краще зберегти цю інформацію на опісля. Наприклад, на опісля того, як ви відкриєте мені, хто такий ви.

Він поклав блокнот і знову сів у крісло:

— Так не піде. Не знаючи, хто ти, я не можу нічого тобі розказати. Ти з Венії. А з якого міста? Назви столицю вашої планети. Ім'я вашого планетного консула...

— Давненько вже бував удома, забув. Що вдієш...

— Брехня. Ти такий самий венієць, як і я. До того як я знатиму більше...

— Що конкретно ви хочете знати? Я належу до світу Ліги, а не до цього задрипанська. Я дивлюся 3D, харчуюся у мережі Максвайн, відомій у всьому Всесвіті, сорок два білльйони прибутків. Я вивчав молекулярну електроніку та маю чорний пояс із дзюдо. Це вас задовольняє?

— Можливо. Але ти сказав, що тебе скинули з венійського корабля, а це не може бути правдою. Всі контакти зі Спіовенте незаконні.

— Цей контакт теж був незаконний. Корабель привіз контрабанду. Рушниці, як оця, що в мене.

Він очевидно нашорошив вуха, зачувши таку інформацію, і знову схопив блокнот.

— Ім'я капітана...

Я мовчки похитав головою.

— Ви дізнаєтесь його, тільки якщо допоможете мені вибратися з цієї планети. Для вас це неважко, бо, як уже говорив раніше, ви під протекторатом Ліги. Тож укладімо невеличку угоду. Ви мені квиток, я заплачу за нього срібними гроутами, які маю чи незабаром матиму, що в принципі те саме. Також ви сприятимете мені у вирішенні окремих місцевих питань. Тоді я повідомлю вам ім'я капітана.

Йому це не сподобалось. Він замислився, як зіскочити з гачка, але нічого не вигадав.

— Поки ви обмірковуєте мою пропозицію, — продовжив я, — чи не могли б розповісти, хто ви такий і що тут робите?

— Ти повинен пообіцяти, що не розголошуватимеш нашу таємницю місцевим. Наша присутність на цій планеті добре відома поза її межами, але на Спіовенте заради успішного завершення справи ми мусимо працювати під прикриттям.

— Охоче обіцяю, обіцяю, мене з місцевими нічого не пов'язує.

Він схрестив пальці та відкинувся у кріслі, немовби розпочинаючи лекцію. Здається, щодо лекції я вгадав, бо саме на це вказували його перші слова.

— Я професор Лустінг із Елленбогенського університету, де працюю на кафедрі прикладної соціоекономіки. Я декан факультету і, мушу сказати без зайвої скромності, його засновник. Соціоекономіка — нова наука, вона розвивається, зрозуміла річ, на теоретичній базі соціології, економіки...

Я швидко закліпав очима, проганяючи дрімоту, і зробив над собою зусилля, щоб слухати далі. Саме вчителі, чимось схожі на професора Лустінга, були головною причиною моїх утеч зі школи.

— ...роки листування та наполегливої праці наблизили реалізацію нашої заповітної мети — практичного втілення теоретичних розробок. Найскладніше було мати справу з бюрократами, тому що Ліга офіційно провадить політику невтручання у внутрішні справи планет. Нарешті їх удалося переконати, і під суворим контролем нас скерували для експериментального проекту сюди, на Спіовенте. Щодо цього ще

жартували: гірше тут уже точно не буде, тож чому б не спробувати. Ми наразі генеруємо технологічну базу планети, яка має самостійно розвиватися далі, коли ми поїдемо...

— Що саме ви хочете зробити? — запитав я.

Лустінг ошелешено глянув на мене:

— Я ж оце щойно розповідав.

— Ви викладали теорію, професоре.

— Якщо ти так хочеш знати, то ми маємо намір, послуговуючись термінологією дилетантів, змінити структуру цього суспільства. Ми прагнемо вивести цю планету із темряви, скеровуючи та, якщо знадобиться, підганяючи її жителів до кращого життя. Після Розселення Спіовенте впала в огидні форми феодалізму. Чи, правильніше висловитись, варлордизму. Звичайно, феодальне суспільство змінюється дуже повільно. Воно підтримує загальну політику влади, поки розрізнені групи протестують і намагаються самі дбати про себе.

— Щось я не бачив, щоб хтось тут про себе дбав чи надто протестував.

— Правильно, тому ці місцеві барони мусять зникнути.

— Я допоможу застрелити кількох.

— Насильство — не наш шлях. Крім того, це заборонено законами Ліги. Наша мета — зробити владу незалежною від капо. Для досягнення такої мети треба збільшувати клас професіоналів. Якщо нам це вдасться, підвищиться грошовий обмін і бартеру настане кінець. Таким чином наповняться державні фонди, уряд зможе ввести податки, щоб забезпечувати

суспільні потреби. Наступний очевидний крок — формування судової системи. А це, своєю чергою, підштовхне розвиток комунікації, централізації та формування спільних ідей...

Усе звучало просто прекрасно, крім, звичайно, того, що я сам був не в захваті від податків чи судової системи. Проте навіть податки краще, ніж капо.

— У теорії гарно, — сказав я. — Але як ви досягнете цього на практиці?

— Ми пропонуємо кращі послуги за нижчими цінами. Саме тому Чорні Ченці намагалися нас атакувати. Вони вірять у Бога так само, як мій капелюх. Ідеться про монополію на ринку технологій. Ми порушили цю монополію, їм це не сподобалось.

— Чудово. Гарний план, я бажаю вам успіху й усього такого. Але мені самому треба дещо зробити, перед тим як покинути цю клоаку. Якраз щоб зламати монополію, хочу купити у вас трохи сонного газу.

— Це неможливо. Ми ніяк не можемо тобі допомогти. Ти залишишся тут. Я наказав охороні не випускати тебе. Тебе утримуватимуть, поки прибуде корабель Ліги. Ти знаєш про нашу операцію забагато, щоб гуляти на свободі.

РОЗДІЛ 27

Ще до того, як ця неприйнятна інформація досягла мого мозку, тіло інстинктивно підскочило до столу. Лустінг мав би пам'ятати про чорний пояс. Мої пальці вгрузли у його шию, і він знепритомнів. Голова професора ще не досягла столу, як я рвонув до дверей. І саме вчасно. Щойно замкнув двері, дверна ручка почала повертатися.

«Тепер, Джиме, ворухися, — порадив я собі, — поки вони не здійняли тривогу. Але спершу треба поглянути, що корисного є в нашого дволикого академіка».

У столі, напханому файлами, паперами, книгами, не знайшлося нічого, що могло б мені зараз знадобитися. Все зі столу я повикидав на підлогу. Тим часом у двері вже загупали. Часу обмаль. Тепер професор. Я розстебнув його плащ і обнишпорив кишені. Нічого цікавого, хіба що в'язка ключів. Я переклав її до своєї кишені — ключі могли прислужитися під час пограбування, — схопив рушницю й метнувся до вікна саме тієї миті, коли двері затремтіли від удару чимось важким. Двір вистеляла бруківка, що з другого поверху здавалася дуже непривітною. Якщо стрибну, то напевно зламаю ноги. Я озирнувся навкруги

й відчув величезну вдячність до недбалих спіовентських каменярів. Між цеглинами зовнішньої стіни — великі прогалини. Двері розкололися від удару, коли я, встромивши рушницю за пояс, виліз у вікно й почав поволі спускатися.

Це вдалося мені досить легко. На останніх метрах я стрибнув, крутнувши плечима, і рушниця боляче вдарила по хребту. Я поправив зброю й поквапився завернути за ріг будівлі, поки ніхто не зауважив мене з вікон. Я вільний!

Вільний? На секунду мене затопила глибока зневіра. Вільний у ворожій фортеці, де всі проти мене. Еге ж, справжня свобода.

Так, вільний! Я гордовито зіціпив зуби, розправив плечі та зі сміливою бравадою продовжив свій шлях. Я вільний, як може бути вільним лише Сталевий Щур! Просто шукай, Джиме, дивись навколо. Може, десь вдасться застосувати ключі з твоєї кишені.

Я ніколи не давав собі поганих порад. Я пройшов арку і ступив на інше велике подвір'я. Тут повсюдно швендяли озброєні люди, які, проте, не звертали на мене жодної уваги. Зрозуміло, що так не могло тривати довго. Зчиниться тривога — і вони мене шукатимуть. Я, туплячись просто перед себе, попрямував до масивної будівлі в дальньому кутку подвір'я. Там у стіні проглядалися одні великі ворота й одні маленькі, припасовані біля великих. Коли наблизився, помітив на обох сучасні замки. Дуже інформативно. Мене зацікавило, що ж воно таке цінне за цими воротами, що заради нього жертвують навіть конспірацією. Тепер треба дібрати правильний ключ.

Намагаючись виглядати так, наче я тутешній, зупинився біля менших дверей, перебираючи ключі. У в'язці їх знайшлося із двадцять. Замок Болгер. Я відразу помітив це своїм натренованим оком, тож шукав на ключах знайому діамантову наліпку.

— Гей, а ти що тут робиш? — звернувся до мене здоровенний лобуряка, брудний, неголений, із червоними очима. За поясом у нього стримів довгий кинджал, за який він тримався рукою.

— Відчиняю двері, чи ж не зрозуміло, — відповів я з олімпійським спокоєм. — Тебе прислали на допомогу? На, потримай оце!

Я тицьнув йому свою рушницю. Такий хід гарантував мені ще кілька секунд. Поки він роздивлявся зброю, я мав час устроїти ключ у замок. Ключ не повертався.

— Ніхто мене не прислав, — заперечив здоровило, витріщившись на зброю, яка добряче його дезорієнтувала. Не міг же я дати йому свою рушницю, якщо чиню тут щось протизаконне? Чи міг? У буквальному сенсі було видно, як думки туго ворухаться в його дурній голові.

Я обірвав цей політ фантазії:

— Якщо ти вже тут, то, може, допоможеш мені...

О, наступний ключ підійшов, гарненько прокрутившись у замку. Двері розчахнулися, а я розвернувся, вдаривши пильного недоумка пальцями куди слід і зловивши рушницю, поки він падав на землю.

— Гей, ти, зупинись!

Я проігнорував грубий наказ, не мав навіть найменшого бажання бачити, хто його вимовив. Тож

прослизнув у двері і з гуркотом захряснув їх за собою. Всередині обернувся навколо, обдивився все, і мене накрило відчаєм. Жодної надії на порятунок. Величезне приміщення слабо освітлювалося щілиною високо в стіні. Гараж для парових машин. П'ять машин стояли, вишикувані в рівну лінію.

Я уявив собі втечу на одній із них. Справді неймовірно. Я знав їх у дії. Спершу треба розвести вогонь, заштовхати досередини дрова, випустити пар. Зазвичай усі ці маніпуляції займали не менше ніж годину. Навіть за умови, що мені вдалося б здійснити все це без перешкод, потім іще треба відчинити ворота та почалапати назустріч свободі зі швидкістю схарапудженої черепахи. Ніяк!

Чи, може, якось? Коли очі звикли до темряви, я зрозумів, що це не зовсім ті парові машини, з якими стикався до цього, — з дерев'яними колесами та залізними шинами. Принаймні шини тут гумові! Новітні технології? Чи це інопланетні технології, замасковані під прадавній мотлох? Я квапливо підбіг до найближчої з них і видерся на сидіння водія. Знайома контрольна панель, невидима зовні, ще й м'яке водійське сидіння. Оце так!

Запхавши рушницю під сидіння, умостився в ньому. Поряд висів ремінь безпеки. Обачність не завадить, але зараз не до цього.

Я відштовхнув ремінь убік і нахилився вперед, щоб ознайомитися із системою управління. Запалювання, коробка передач, спідометр, іще якісь незрозумілі циферблати й важелі. Несамовите гримання у двері переконало мене, що детальне вивчення варто

відкласти на потім. Я потягнувся й завів мотор. Нічого не сталося.

Чи, точніше, сталося щось несподіване. Мотор не завівся, проте просто у вуха заговорив жіночий голос:

— *Ви хочете рушити на цьому авто, не пристебнувши пасок безпеки.*

— Пасок безпеки, дякую.

Я пристебнувся, спробував завести машину ще раз.

— *Мотор заведеться тільки тоді, як коробка передач стоятиме в нейтральній позиції.*

Калатання в двері посилилося. Я вилаявся та зрушив важіль, намагаючись знайти у непевному світлі правильну позицію. Двері тріснули й піддалися. Я знову спробував завести мотор. Іще раз голос:

— *Не намагайтеся їхати з увімкненим ручним гальмом.*

Я вилаявся ще голосніше, тим часом маленькі двері впали на підлогу, а навколо мене рухалися поршні, звідусіль бризкала пара. Хтось щось гукнув, і люди від дверей кинулися до мене. Машина здригнулася й незграбно рушила вперед. Таки рушила! Вкрита залізними пластинами для маскуванню, вона, напевно, була дуже важка. Вихід знайшовся сам собою. Я натиснув на газ, крутнув кермо та скерував неповоротку машину просто на великі ворота.

Цього не описати словами. Пара шипіла та бризкала, коли я газував, удар у ворота виявився настільки потужним, що приголомшив мене. Проте мій вірний кінь навіть не сповільнився. Дерево з тріском піддалося, й у хмарі трісок і пилюки я постав надворі. Швидким оком роздивився пішоходів, що наближались до мене, і заледве встиг пригнути голову, щоб

не врізатися в дошку при вході. Вона дряпонула дах, трохи повисіла на ньому та відпала геть. Я саяв як нова копійка.

Справді чудова картина: солдати, які розбігаються навсібіч, шукаючи сховку від оскаженілої машини. Я розвернув свою кралю по колу у пошуках виходу. Куля з брязкотом вліпилася у броньовану поверхню й відскочила від неї. Ворота попереду. Я витиснув педаль газу до кінця, знайшов шнур для свистка. Пар верещала й біла в усі боки — я набирав швидкість.

Саме вчасно. Хтось не втратив голову у цій метушні й намагався підняти міст. Двоє чоловіків схопилися за ручку незграбної лебідки та крутили її, як божевільні; ланцюги загриміли, натягуючись. Я скерував машину в центр воріт, верещав свисток, кулі відбивалися від броні з обох боків. Я пригнувся, тримаючи педаль газу втопленою в підлогу. У мене є лиш один шанс.

Міст підіймався, повільно, але неухильно, відрізаючи мені шлях до втечі. Ось він переді мною, піднятий на десять, двадцять, тридцять градусів. Я не збирався чекати далі.

Коли машина опинилася на mostі, мене підкинуло так, що я майже вилетів із сидіння. Врятував пасок безпеки. Дякую, голосе. Передні колеса здиралися мостом вище і вище, поки ніс машини не піднявся у повітря. Якщо машина проїде далі, то міст трохи опуститься під її вагою.

Це шанс, який не можна змарнувати. Мотор заревів, моя крихітка стала дибки, почулося пронизливе бряжчання та клацання.

Потім усе покотилося шкереберть. Ланцюги, на яких висів міст, обірвалися під вагою машини. Та дзьобнула носом, ми полетіли вниз, від удару я майже знепритомнів.

Але мої ноги досі трималися на педалях, колеса оберталися. Машина рвонула вперед, через воду. Я вивернув кермо, вирівняв машину та вискочив із мосту на дорогу. За пагорб, вигином, на повній швидкості, поки не звалився в кювет. Тепер я в безпеці, далеко від них.

«Джиме, — порадив я собі, полегшено зітхнувши. — Більше ніколи без крайньої потреби так не роби».

Я озирнувся назад. Поки що мене не переслідували. Але незабаром будуть, якщо не пішки, то на своїх фальшивих парових машинах. Я знову поставив ноги на педалі та стулив рота, щоб зуби не торохтіли від того, як машина підстрибує на вибоїнах.

На спуску з високого пагорба я сповільнився. Через погану дорогу та свою вагу машина навіть на максимальній швидкості повзла, як черепаха. Я використав хвилини відносного спокою, щоб перевірити заряд, — батареї повні. Дуже приємно, бо в мене, на жаль, не знайдеться можливості їх підзарядити. Крізь стукіт і грюкіт я розчув тоненький свист і швидко кинув погляд через плече. Вони! Дві машини на хвості!

Наздогнати мене вони не могли: бездоріжжям ці штуки заледве рухалися, раз по раз загрузаючи в грязюці. Проте до фортеці Дімонте пролягала одна-єдина дорога. Я рухався нею, тож схоже, що вони переслідуватимуть мене аж туди.

Відтак, якщо привести їх до фортеці, вони знатимуть, хто поцупив їхню таратайку, та прийдуть по неї з газо-

вими бомбами. Недобре. Я озирнувся й побачив, що вони хоч трохи мене й нагнали, але знову сповільнилися на спуску з пагорба. Я перескочив гребінь, машина пришвидшилася, нестерпний звук теж став гучніший. Гадаю, цю машину придумано для особливо жорстоких катувань. На горизонті проступило перехрестя, селяни кинулися з дороги врозтіч; поворот наліво — до Капо Дімонте. Я звернув направо. Цієї дороги я не знав зовсім, тож прямував нею, схрестивши пальці, щоб не виявити попереду неприємних сюрпризів.

Треба щось вигадати. І швидко. Навіть якщо я триматиму дистанцію, з часом сядуть батареї й мене пиймають. Думай, Джиме, воруши мізками.

Мій шанс відірватися з'явився за наступним поворотом. Розбита сільська дорога збігала полем униз до струмка. Потім, як і всі гарні ідеї, ця вималювалася в моїй голові до найменших деталей.

Відкинувши всі сумніви, я крутнув кермо і виїхав на луг. Просувався повільно й обережно, поки не відчув, що колеса машини вгрузли у м'яку багнюку. Якщо я зараз застрягну, це кінець. Принаймні кінець мого володіння цим тарантасом, який би хотілося поки що зберегти. Продовжуй, Джиме, але обережно.

На найнижчій швидкості, на задній передачі, я рухався вперед доти, доки передні колеса не опинилися у струмку. Вони потонули у бруді, щойно я зупинився. Потім обережно позадкував. Озираючись через плече, намагався їхати назад точно своїми слідами. Задкував полем аж до твердої дороги. Вивернувши передачу, дозволив собі швидкий погляд на свою роботу. Прекрасно! Сліди вели просто до води й у воду.

На дорозі, не так далеко позаду мене почувся свист. Я тиснув на газ, поки не оминув пагорб, і сховався між деревами. Став, заглушив мотор, розстебнув пасок безпеки, вистрибнув із машини.

Тепер найнебезпечніша частина операції. Треба переконати їх звернути на стежку. Якщо вони не повірять, шансів утекти майже не залишиться. Проте ризик виправданий.

На ходу я зняв куртку, вивернув її, накинув на плечі, закачав рукави, нахилився та підкотив штани. Не дуже гарне маскування, проте іншого виходу немає. Сподіваюся, що водії не розгледіли мене, можливо, взагалі не бачили. Я зупинився якраз біля колії, яку щойно проклали, і мав ще достатньо часу, щоб вимазати обличчя багнюкою, поки перша псевдопарова машина вигулькнула з-за повороту. Вони пригальмували, коли я ступив на дорогу, махнув у напрямку струмка й загукав:

— Вони поїхали туди!

Водій і чоловік із рушницею озирнулися й уздріли сліди в полі. Машина сповільнилася й стала.

— Водій повернув направо до води та поїхав далі полем. Ваш приятель?

Мить істини. Здавалося, секунди тягнулися вічно. Друга машина наблизилась і пригальмувала поряд. Що, як вони мене розпитуватимуть чи хоча б придивлятимуться до мене уважніше? Мені хотілося розвернутися й утекти, але тоді я зазнав би поразки.

— За ним! — гукнув хтось, а водій ухопився за кермо та звернув у поле.

Я зачаївся поміж деревами та зацікавлено спостерігав за подальшими подіями. Чудово! Я пишався

собою, не соромлячись це визнавати. Коли художник створює шедевр, він же не применшує важливості події фальшивою скромністю.

У своєму жанрі це і є справжній шедевр. Перша машина прогриміла полем, підстрибуючи і буксуючи, залетіла у воду, здійнявши фонтан бризок. Машина рухалася так швидко, що її задні колеса загрузли, щойно опинились у воді. Вона повільно потопала в багнюці. Багно повністю обліпило колеса, і вони знерухомились.

Після цього довелося вислухати чимало лементу й лайки. Врешті хтось дуже розумний допетрав дістати мотузку та з'єднати дві машини. Прекрасно. Друга машина крутила колесами та місила багно доти, доки теж надійно в ньому не застрягла. Я заплодував і повернувся до своєї машини.

Не треба було цього робити, знаю. Але трапляються випадки, коли я просто не можу відмовити собі у маленькій виставі. Я сів у машину, пристебнувся, обережно розвернувся. Потім натиснув максималку вниз дорогою. Минаючи своїх безнадійно загрузлих у багнюці переслідувачів, я щосили натиснув на свисток. Він заволав так голосно, що всі озирнулися в мій бік. Я привітно махав їм і усміхався, поки дерева вздовж шляху заступили це чудове видовище.

РОЗДІЛ 28

Парад переможця. Я голосно сміявся й наспівував від утіхи. Коли вгамував перші радощі, у своїй уявній шаховій партії переставив ферзя, визначивши подальші дії. Булькання пари і бряжання машинерії відволікали, тож я уважно вивчив панель приладів у пошуках важеля вимикання цих спецефектів. Звуки просто записано на плівку. Я з полегшенням їх вимкнув і спокійно прямував до фортеці Капо Дімонте, насолоджуючись тишею. Перевалило за полудень, як прибув на місце та склав план.

Коли проминув останній поворот дорогою до фортеці, довелося знову ввімкнути музику. Машина повільно пливла вперед, тож охоронці спромоглися добре її розгледіти. Вони підняли вже підлатаний міст і з підозрою витріщалися на мене біля воріт.

— Не стріляйте! Я друг! — гукав я. — Солдат вашої армії, наблизений до Капо Дімонте. Повідомте його, впевнений, він захоче глянути на свою нову парову машину.

Капо Дімонте і справді хотів. Щойно міст опустили, він перебіг по ньому й спантеличено вирячився на мене.

— Де ти це дістав? — запитав.

— Украв. Залазь на борт, покажу тобі дещо цікаве.

— Де сонний газ? — запитав він, сідаючи в машину.

— Я вирішив, що з газом забагато мороки. Із цією машинкою можна прокрутити кращий план. Це незвичайна парова машина, як ти, гадаю, вже помітив. Нова, поліпшена модель із окремими цікавими функціями...

— Ти ідіот! Про що ти патякаєш? — Капо Дімонте сіпав меча туди й сюди у піхвах, немов намагаючись викресати іскру.

— Я зараз продемонструю, пане. Бо всім відомо, що краще один раз глянути, ніж сім разів почути. Пропоную сісти тут і закрутити цей ремінь навколо себе так, як я. Демонстрація вразить, гарантую.

Якщо досі мені не вдалося вразити Дімонте, то зацікавити вийшло напевно. Він пристебнувся, і я повільно, з бульканнями та брязкотом повіз нас назад через дамбу. Тоді зупинив машину й обернувся до нього.

— Що скажеш про швидкість?

— Ти маєш на увазі, чи швидко вона рухається? Прекрасний тягач, рухається набагато швидше за мій.

— Ти ще нічого не бачив, капо. Передусім подивися на це.

Я вимкнув звук і пару, і він кивнув із розумінням:

— Ти вимкнув вогонь, тепер вона не рухатиметься.

— Якраз навпаки. Я просто вимкнув звук, тож ніхто не почує наближення нашої кралі. Машина може їхати та зараз поїде. Після того як ти відповіси мені на одне запитання. Якби така машина належала

твоєму ворогові та з'явилася тут, чи встигли б твої солдати підняти міст до того, як вона його перетне?

Він насмішкувато пирхнув:

— Чи ти не дурень — ставити такі запитання? До того як машина подолає шлях звідси до мосту, його можливо підняти, й не один раз.

— Справді? Тоді тримайся та споглядай, на що здатна ця крихітка.

Я натиснув педаль газу, і машина рвонула вперед в ідеальній тиші. Лише негучне дзижчання мотора, шурхіт шин кам'яною дорогою. Швидше, швидше, повз ворота, що промайнули повз нас із неймовірною швидкістю. Охоронці, які стояли на чатах, устигли тільки кинутися навтьоки, коли ми кулею залетіли на грубі дошки щойно відремонтованого мосту та проторхтіли повз них.

Машина здригнулася й зупинилася на внутрішньому подвір'ї фортеці. Капо сидів поруч із вибалушеними очима, важко дихаючи, а потім спробував дістати меч.

— Зрадник! Твоя спроба мене вбити не вдалася...

— Капо, послухай, це ж просто демонстрація того, як я проведу тебе й твоїх людей крізь ворота фортеці Капо Доссії, як відчиню ворота на подвір'я фортеці твого ворога, де ти зможеш убивати, грабувати, різати, калічити, руйнувати...

Така перспектива зацікавила Дімонте. Меч знов опинився у піхвах, зіниці маленьких очей розширилися від бажання отримати щойно мною обіцяне.

— Твоя правда, — нарешті промовив він, швидко кліпаючи та повертаючись від своїх садистських мрій до реальності. — Гарна думка, солдате, я хочу почути

про це більше, за пляшкою вина. Просто я ще ніколи не їздив на такій швидкості.

— Слухаюсь. Але спершу дозволь мені захвати машину в таке місце, де ніхто її не запримітить. Атака вдасться лише в тому разі, якщо стане для ворога цілковитою несподіванкою.

— Знову твоя правда. Сховай її у сараї, я виставлю охорону.

Вино, яким мене пригощав Капо, було кращим за ту кислятину, якою він поїв своїх вояків, тож я сьорбав його із задоволенням. Але налягав не надто: для продовження запланованої гри краще мати світлу голову. Треба знайти аргументи, щоб переконати Капо негайно змінити плани. Бо якщо не діятимемо швидко, нас невдовзі відвідає професор Лустінг зі своїми газовими бомбами. Впевнений: йому не сподобалось, що вкрали його карету. Навколо ж не так багато фортець, де я міг би переховуватися. Я відкинув усяку рангову субординацію й заговорив:

— Фортеця Капо Доссії не більше ніж за п'ять годин ходу звідси, правильно?

— П'ять годин — звичайним кроком, чотири — марш-кидок.

— Добре. Візьми це до уваги. Він напав на тебе, поки тебе та більшої частини армії не було у фортеці. Його війська пошкодили міст і наробили лиха в місті. До того як виступити проти нього, тобі треба полагодити міст, найняти ще солдатів, щоб у разі початку кампанії ніхто не міг напасти на фортецю за твоєї відсутності. Правильно я кажу?

Дімонте відпив вина та глипнув на мене з-за келиха.

— Так, дідько б його вхопив, ти маєш слухність. Обачність. Офіцери радять мені бути обачним. А я хочу випустити кишки тому гадові, здерти з нього шкіру живцем...

— Напевне, тобі це вдасться. Майбутнє готує нам приємні сюрпризи. Я не радитиму тобі бути обережним, як усі інші. Я вважаю, що ми мусимо чимшвидше атакувати того диявола в людській подобі.

Така пропозиція неабияк схвилювала Капо, я бачив, що він уважно мене слухає.

— Залиш фортецю так, як вона є, збери своїх людей. Якщо все піде за планом, ми повернемося ще до того, як хтось дізнається, що ми звідси виходили. Ми вирушимо вночі, тихо, як духи помсти, прибудемо на позиції до світанку, влаштуємо засідку якомога ближче до фортеці Капо Доссії. Я, наприклад, знаю одне вдале місце. Коли на світанку міст опустять, скористаємося твоєю новою машиною (я простежу, щоб міст часом не підняли). Потім наші війська атакують, ефект несподіванки, і — ми перемогли. Щойно візьмете фортецю, найсильніших вояків відішлеш додому.

— Це може спрацювати. Але як ти перешкодиш їм підняти міст?

Коли я розповів, він злостиво всміхнувся та мугикнув від задоволення.

— Зроби це! — закричав він. — І я тебе озолочу. Звісно, гроутами Доссії, по тому як пограбую його скарбницю.

— Ти такий добрий до свого скромного слуги. Тоді, я гадаю, всім у фортеці краще спочити перед тривалим походом?

— Влаштуємо. Вже віддаю наказ.

Після цього я вислизнув геть. Не лише співчуття до втомлених товаришів змусило мене бажати їм спочинку. Були й інші причини. Потрібно виконати кілька важливих завдань до того, як і самому подрімати.

— Інструменти, — запитав я Дренга. — Пилки, молотки, щось таке. Де тут можна їх знайти?

Хлопчина встромив руку в кучму волосся на голові й добряче почухався. Я заледве втримався, щоб не струснути його довбешку, пришвидшивши повільний процес увімкнення мозку. Можливо, ніготь, який шкріб череп, якимсь допомагав сірій речовині продукувати ідеї. Найкраще просто не втручатися у налагоджений процес.

Зрештою Дренг заговорив:

— У мене немає інструментів.

— Я знаю, мій любий хлопче.

Я почув, як клацнули мої зуби, і змусив себе зберігати самоконтроль.

— У тебе немає інструментів, але в когось тут вони мають знайтися. В кого?

— У коваля, — нарешті видав мій зброєносець, очевидно, пишаючись своєю кмітливістю. — У ковалів завжди є інструменти.

— Молодець, Дренгу. А зараз, будь ласкавий, проведи мене до коваля.

Особа, яку ми шукали, була вкрита сажею, волохата й у препоганому настрої. До того ж від неї тхнуло сивухою.

— Іди геть, малявко. Ніхто не сміє торкатися інструментів Грандга, ніхто.

Малявка?! Чи вони всі змовилися? Скільки мені ще це терпіти?!

— Гей ти, кавалок лайна собачого! Це інструменти капо, а не твої. І капо відрядив мене по них. Зараз або я беру те, що мені потрібно, або мій охоронець приведе сюди капо. Зрозуміло?

Коваль стиснув кулаки, загарчав, як лютий пес, але здався. Разом з усіма він бачив, як я привіз капо у фортецю, і знав, що я його повірений. Конфліктувати з босом йому не дуже хотілося. Тож він почав підстрибувати, кланятись і підлабузнюватися.

— Звичайно, пане. Грандг знає своє місце. Інструменти? Ось, будь ласка, беріть, що треба.

Я відштовхнув геть улесливу іпостась коваля та рушив до ящика з примітивними інструментами. Неперевершено! Я перебрав купу всякого непотребу, поки знайшов пилку, молоток і неоковирні металеві ножиці. Я передав усе це добро Дренгу.

— Візьми оце! А ти, Грандгу, можеш завтра вранці в сараї забрати своє майно.

Дренг ішов за мною. Забачивши парову машину, він з острахом витріщився на неї.

— Стули рота, а то муха влетить, — наказав я, забираючи інструменти. — Тепер мені потрібен мішок чи торбина, щось велике. Знайди і принеси сюди. А тоді йди спати, бо сьогодні вночі навряд чи виспишся.

Із нормальними інструментами ця робота не зайняла б багато часу. Але я переконався, що дотримуватися розмірів на цій планеті вважали чимось необов'язковим. Спливло досить багато часу, доки

мені вдалося виготовити непоганий екземпляр. Металева обшивка поруч із сидінням водія мала приблизно таку саму товщину, як і дерев'яний ключ. Я вирізав частину й надав їй відповідної форми. Му-сило спрацювати.

Дренг (і, сподіваюся, всі інші) спав, коли я розпочав операцію «Великий Гроут». Із ключем у кишені й торбиною за поясом, безшумно, як тінь, я прослизнув углиб фортеці. Я запам'ятав карту Слона. Його дух охороняв мене, поки я, не помічений ніким, знайшов скарбницю. Встромив ключ у замкову шпацину та схрестив пальці вільної руки. Повернув.

Скрипнувши, замок піддався. Моє серце за допомогою звичкою почало вириватися з грудей — цей звук могли почути. Проте не почули. Двері скрипнули, коли я їх відчинив. Прошмигнув досередини, і пружини зачинили двері за мною.

Краще не буває. Високі заграбовані вікна пропускали достатньо світла, щоб я міг роздивитися великій скрині біля дальньої стіни. Я провів гарне фіскальне дослідження гроутів як грошової одиниці, тож знав, що шукати.

Перша скриня з мідними гроутами: мої пальці відчули їхні товсті боки навіть у темряві. За логікою, срібні гроути — у наступній скрині, тож я напхав ними півторбини. Наповнюючи торбу, я помітив меншу скриню, заховану за іншими в глибині кімнати. Всміхнувся у темряві, коли відкрив її та намацав знайомі гострі краї. Золото. І багато. Дуже успішна операція. Я зупинився лише тоді, коли торбина стала надто важкою. «Остерігайся жадіб-

ності», — нагадав я собі та вийшов тим самим шляхом, що й увійшов.

На подвір'ї чатувала охорона, проте вона не звернула уваги на те, що я прослизнув до сараю. Світла від фар виявилось достатньо, щоб розгледіти все навколо. Я з полегшенням умостив у шафці для речей своє надбання. Внутрішнім зором я бачив наступний хід цієї шахової партії. Гра проходила відповідно до плану, тож мат уже не за горами.

«А тепер, Джиме, — порадив я собі, — поспи. Завтра дуже напружений день».

РОЗДІЛ 29

Я бурчав і відмахувався, проте мене й далі трясли. Нарешті я кліпнув заспаними очима й гаркнув на Дренга, який термосив мене за плече. Він злякався й відступив назад.

— Не бийте мене, пане. Я лише виконую ваш наказ. Уже час прокидатися, військо збирається надворі.

Я щось нерозбірливо промимрив і зайшовся кашлем. На кашель переді мною з'явилася чашка. Я залпом випив холодної води та завалився в ліжку (не вперше переконуюсь у перевагах мати зброєносця). Почувався розбитим, пом'ятим, стомленим. Таким життям удасться підірвати навіть витривалість молодості. Я різко струснув головою, а потім звівся на лікті, розсердившись на себе через цю мить слабкості й жалю до себе.

— Добре, Дренгу, — наказав я. — Іди й принеси мені щось попоїсти, бо я голодний як вовк. І щось випити дай. Здається, алкоголь — це єдине, чим можна збадьоритися у цьому світі.

Захлинаючись, вилив на голову холодну воду. Поки витирав обличчя, розгледів солдатів, яким роздавали амуніцію. Велика пригода майже почалася. Дренг чекав, доки я повернуся. Вмостившись у ліжку,

я з'їв жахливий сніданок — смажені боби, вимочені у чомусь, гордо іменованому вином. Я говорив із повним ротом, бо це, здається, була остання нагода поспілкуватися зі своїм зброєносцем наодинці.

— Дренгу, твоя військова кар'єра завершується.

— Не вбивайте мене, пане!

— Я сказав — військова кар'єра, а не життя, ідіоте. Сьогодні ти служиш мені останню ніч, а завтра вранці підеш додому із зарплатнею. Де твій старий ховає гроути?

— Ми надто бідні, щоб мати гроути.

— Я в цьому впевнений. Але якби вони у вас були, де б ви їх заховали?

Це виявилось складним запитанням, тож, поки я жував і ковтав, Дренг поринув у глибоку задуму. Нарешті він промовив:

— Батько закопував гроути під піччю. Всі закопують гроути під вогнищем, там їх не знайдуть.

— Зрозуміло. Саме під піччю їх і шукатимуть. Тобі треба краще заховати своє багатство.

— У Дренга немає багатства.

— Воно у Дренга знайдеться ще до того, як зійде сонце. Я тобі заплачу. Вдома знайдеш біля будинку два дерева. Натягнеш поміж ними мотузку. Потім викопаєш яму якраз посередині. Закопаєш там гроути так, щоб їх знайти за потреби. І бери за раз тільки по кілька монет. Утямив?

Він інтенсивно закивав:

— Два дерева, посередині... Ніколи не чув про таке.

Трясця його матері, я знаю! — на світі повно речей, про які він не чув.

— Ходімо, я хочу, щоб ти попрацював кочегаром на моїй вогняній колісниці.

Я звівся на ноги й попрямував до сараю. Тепер, коли військо вишикувалося напоготові, нарешті, позіхаючи й потягуючись, з'явилися офіцери. Капо на чолі. У мене небагато часу. Дренг заліз у машину та злякано затремтів, коли я ввімкнув світло.

— Диявольське світло! Певний знак смерті!

Він схопився за груди і, здавалося, почав умлівати. Я добряче його струснув.

— Батарей! — вигукнув я. — Дар науки, не визнаної в цьому довбаному світі. А тепер припини скімлити та відкривай свою торбину.

Думки про смерть зникли, коли Дренг вражено спостеріг, як я перекладаю срібні та золоті гроути до його шкіряної торби. Таке багатство змінить на краще життя цього бідолахи, тож на цій планеті мені належить хоч один добрий вчинок.

— Чим це ви тут займаєтесь? — підійшов, підозріло глипаючи з-під лоба, Капо Дімонте.

— Просто перевіряли мотор.

— Прибери свого зброєносця. Я сідаю.

Я наказав ошелешеному Дренгові переміститися назад, поки капо видерся на борт.

— Капо, ви робите мені честь своєю присутністю.

— Так, чорт забирай. Я їхатиму, а інші теліпатимуть пішки.

Коли ми подолали міст і попрямували дорогою, розвідники рухались поперед нас, а основна частина армії за нами. Незважаючи на пізню годину, солдати крокували впевненим і завзятим кроком: багато з них

втрапили своє добро та зброєносців під час нападу й палали бажанням помсти.

— Капо Доссію треба взяти живим, — раптом вигосив Капо Дімонте.

Я лаштувався відповісти на його репліку, коли зрозумів, що він розмовляє сам із собою.

— Зв'язати цього гімнюка та привезти у фортецю. Спершу я здеру з нього шкіру. Небагато, лише на стрічку для капелюха. Потім виколу очі. Ні, цього не потрібно, хай бачить, що з ним робитимуть.

Дімонте правив далі, але я його не слухав. Думав про своє, трохи навіть шкодуючи про власний задум. Як убили Слона, лють засліпила мене. Зараз вона помалу вгамувалася. Я брав участь у поході заради помсти. Але в пам'ять про Слона так чинити не можна було: він завжди засуджував насильство. Втім, вороття назад немає. Кампанію розпочато, ніхто не зупиниться.

— Ану стань! — раптом наказав капо, і я вдарив по гальмах.

Попереду на дорозі промайнули якісь тіні — наші досвідчені розвідники. Капо ступив на землю, а я виірнув із кабіни — подивитися, що відбувається. Розвідники вели перед собою чоловіка з піднятими руками.

— Що сталося? — запитав капо.

— Ми знайшли його. Стежив за дорогою. Спіймали до того, як устиг утекти.

— Хто він?

— Солдат. На ім'я Палек. Я служив разом із ним під час південної кампанії.

Капо підійшов до полоненого й загорлав йому просто в обличчя:

— Тепер ти мій, Палеку, з усім лайном!

— Ага!

— Ти людина Капо Доссії?

— Ага! Я служу йому. Вже отримав гроут.

— Та ти його вже давно пропив. Служитимеш мені — візьмеш гроут від мене?

— Ага!

— Звільни́ть його. Баркусе, срібний гроут цьому чоловікові!

Ці найманці, завзяті в бою, так легко змінювали свого пана. Чому ні? Це ж капо сваряться, а не вони. Щойно Палек узяв гроут, йому віддали зброю.

— Говори, Палеку, — наказав капо. — Тепер ти мій слуга, бо взяв мій гроут. Але ти служив Капо Доссії. Розкажи про його плани.

— Ага! Тут і секрету нема. Він знає, що ти нападеш на нього. Вздовж дороги розставлено солдатів, але він не розраховував, що ти нападеш так швидко. Доссія пиячить і не очікує нападу.

— Я проштрикну мечем його живіт, щоб випустити винце з кишок...

Капо виринув із солодких мрій і змусив себе повернутися до реальності.

— А як щодо вояків? Вони битимуться?

— Ага, їм щойно заплатили. Проте вони не люблять Доссію, тож змінять пана, щойно битву буде програно.

— Що далі, то краще. Йди, займай місце серед солдатів. Розвідники — вперед! Заводь машину! — Адресуючи останню фразу мені, він знову вмовистися поруч.

Я завів мотор, і наша подорож продовжилася. Рухаючись без зупинок, перед світанком ми прибули

до ворожої фортеці й наблизилися до розвідників, які чекали на дорозі. Таке місце для зустрічі вибрав я. Фортеця Капо Доссії — за наступним поворотом.

— Треба виставити спостерігачів, — сказав капо.

— Згода. Мій зброєносець покаже їм надійний сховок, щоб стежити за воротами.

Я почекав, поки Дімонте віддалиться настільки, що не зможе нас чути, і почав пошепки інструктувати Дренга.

— Бери свою торбу й усе, що маєш, бо ти сюди більше не повернешся.

— Я не розумію, пане...

— Ти зрозумієш, якщо слухатимеш, а не п'ятаякати-меш. Відведи солдатів у чагарники, де ми ховалися перед тим, як звільнити старого. Пам'ятаєш те місце?

— Воно якраз після спаленого дерева, на узліссі...

— Добре, добре, не треба докладних пейзажних описів. Як я скажу, візьмеш солдатів із собою, покажеш їм, де ховатися, а потім заляжеш неподалік. На світанку тут буде дуже гаряче. У цей час ти не роби-тимеш нічого, зтямив? Не говори, просто кивни.

Він кивнув.

— Добре. Під час атаки ти просто залишишся на місці. Коли солдати підуть і ніхто тебе не бачитиме, втікай через ліс додому. Там заляж на дно, поки стихне метушня. Потім порахуй свої гроші та живи собі щасливо.

— Тобто я більше не ваш зброєносець?

— Правильно. Демобілізований з почестями.

Дренг упав навколішки, схопивши мою руку, проте до того, як він устиг щось промовити, я торкнувся пальцем його вуст.

— Ти був гарним зброєносцем. Тепер стань хорошим фермером. Ворушись!

Я дивився на Дренга, доки він не зник у темряві. Не надто кмітливий, але відданий. Єдиний мій друг на цій клятій планеті. Єдиний друг, якого мені так бракуватиме. Особливо тепер, коли Слон...

Ці болючі помисли, на щастя, обірвав капо, який знову вмовстився у сидіння. За ним у машину запахла купа озброєних солдатів. Капо глянув на небо.

— Ось і перший промінь. Незабаром світанок. Тоді й вирушаємо.

По тому ми могли лише чекати. Повітря немов наелектризувалося від напруження, не продихнути. Світало, із темряви проступали солдатські обличчя з однаковим похмурим виразом. Я сконцентрувався на спогадах про те, що сталося за поворотом дороги, коли ми з Дренгом лежали там, так само дожидаючи світанку, згадував ті миті. Зачинені ворота фортеці, піднятий міст добре проглядалися у вранішньому сонці. Запах диму від печей, на яких готували їжу, чути навіть звідси. Зміна вартових. Нарешті ворота відчинили, а міст опустили. Потім що? Вони так і займатимуться повсякденними справами? Якщо ні, то наше військо незабаром помітять...

— Сигнал! — Капо добряче заїхав гострим ліктем мені під ребра.

Можна було цього і не робити. Я й сам побачив солдата, який махав нам рукою. Моя нога натиснула педаль газу, і ми рвонули на шаленій швидкості. За поворот, дорогою, підстрибуючи й погойдуючись на вибоїнах, а потім просто вперед до входу у фортецю.

Охоронці розгубилися: ми стріляли в їхньому напрямку. Раби, які тягли воза, стали мов укопані, нажахано придивляючись до машини.

Залунала стрілянина. Міст кркнув при спробі оборонців його підняти, але завадили віз і раби. Стусани та заклики до порядку, кожна секунда згаяного часу давала нам можливість наблизитися. Вони нарешті покотили віз назад у ворота, але було вже запізно.

Ми наблизились до нього. Передні колеса вдарилися об міст, нас усіх підкинуло у повітря й донизу із пронизливим звуком.

Я натиснув гальма, коли ми врізалися у віз. Раби й охорона пострибали у рів, щоб не бути збитими, а ми із заблокованими колесами влетіли акурат у ворота.

— За Капо Дімонте, за гроути, за Господа Бога! — загував капо, кинувшись в атаку.

Інші помчали за ним. Я ж скочив із машини на міст і попрямував у ворота.

Скрізь крики, вереск і постріли з рушниць. Позаду мене клекотів вир армії, що атакувала. Я міг бачити, як капо та його люди билися на подвір'ї, обороняючи механізм воріт від солдатів, які намагалися його підняти. Хоча підняти його не вдалося б через велику вагу машини на ньому. У цьому й полягала вишукана простота мого плану. Щойно я заїхав на міст машиною, його стало неможливо підняти. Тепер іншим військам, тим, що чекали за воротами, забезпечено вільний вхід у фортецю.

Битва за фортецю Капо Доссії розпочалася.

РОЗДІЛ 30

Атака була справді несподіваною. Наші війська перетнули міст і зайняли фортецю ще до того, як солдати Капо Доссії повиходили з казарм. Утім, попри нашу кількісну перевагу, охорона на стінах боронилася завзято.

Для поширення паніки у військах Капо Доссії я, ввімкнувши звукові ефекти псевдопарової машини, скерував її на ворожі лави. Хоч у мене кілька разів і вистрелили, більшість солдатів позадкувала й кинулася навтьоки. Я роззирнувся навколо і побачив, що битву майже виграно.

Оборонці на стінах підняли руки, здаючись. Нас було значно більше, тож вони воліли врятувати власні життя, а не битися за капо до останньої краплини крові. Біля центральної фортеці група офіцерів демонструвала кращий бойовий дух — там іще точився запеклий бій. Проте один за одним офіцерів повалили на землю або примусили здатися. Двоє з них намагалися пробратися у фортецю, але важкі двері зачинили просто в них перед носом.

— Принесіть факели! — репетував Капо Дімонте. — Давайте викуримо цих смердючих щурів!

Бій стих так само швидко, як і спалахнув. Люди Капо Дімонте захопили ворота, стіни та подвір'я. Купи трупів слугували доказом жорстокості нападу. Раби трусилися зі страху біля стін, а солдатів, які здалися, забрали геть. Тільки центральна будівля ще залишалася в руках оборонців. Капо Дімонте знав, як цьому зарадити. Він розмахував факелом над головою й волав на весь голос:

— Чуєш, Доссіє, ти, жирний кнуре, тут тобі й смерть! Виходь битися зі мною, або я спалю тебе. А заразом згорять усі чоловіки, жінки, діти, собаки, шури, голуби, які там з тобою. Виходь битися, потворо, або тебе засмажать, як біфштекс!

Хтось із башти у відповідь вистрелив із рушниці, і куля відскочила від бруківки біля ніг капо. Дімонте змахнув закривавленим мечем — і заревіли постріли. Його війська почали стрілянину. Кулі рикошетили в кам'яні стіни, з глухим стукотом уганялися у зачинені двері, свистіли у вікна... Коли стрілянина вщухла, зсередини ще долинали крики.

— Лиш одне попередження! — гукнув Капо Дімонте. — Я не воюю з жінками та солдатами, які здалися. Покладіть зброю — і ви вільні. Якщо відмовитесь, вас спалять живцем. Я хочу одного: видайте мені ту свиню, Капо Доссію. Чуєш мене, Доссіє, ти, паскуда, свиня, слизняк...

І так далі, раз уже Дімонте зачепив свою улюблену тему. Факел курівся і тріщав у його руках, а всередині будівлі зчинилися метушня й галас.

Раптом двері різко розчахнулися, і Капо Доссія скотився сходами. Він був босий, заледве одягнений, але з мечем.

Побачивши свого ворога, Капо Дімонте втратив рештки здорового глузду. Він загарчав з люті й кинувся вперед. Доссія, із закривавленим обличчям, звівся на ноги та підняв меч для оборони.

Цю гарну виставу дивилися всі. Поки билися ватажки, між солдатами запанувало неоголошене перемир'я. Вояки поскладали зброю, з усіх вікон башти над ними повистромлювалися цікаві. Я зліз із сидіння і став перед машиною, звідки прекрасно проглядалися суперники.

Обоє добре треновані й люті. Меч Дімонте вдарив по мечу Доссії, коли той хотів ним змахнути. Доссія гарно парирував удар, зробив випад, але Дімонте встиг ухилитися. Сталь була по сталі.

Рухаючись туди й сюди бруківкою, вони рубалися шалено: на кону стояло життя когось із них. З точки зору майстерності бій був, правду кажучи, доволі примітивний — випад, перехоплення, випад, перехоплення, але досить енергійний. Глядачі зашуміли, коли Дімонте пустив першу кров — поранив Доссію в бік. Сорочку того швидко залила кров.

Початок кінця. Дімонте сильніший і агресивніший, у куражі перемоги. А Доссія... Якщо він випив стільки, скільки нам сказали, то цей невдаха боровся не лише з ворогом, а й із похміллям. Дімонте нападав дедалі настирливіше й наполегливіше, безжалісно ганяючи суперника подвір'ям. Зрештою Доссія вперся спиною в стіну, він більше не мав куди відступати. Дімонте прорвав оборону суперника й зацідив йому в зуби руків'ям меча, надалі вибивши спритним рухом зброю з рук переможеного.

Усі солодкі плани щодо садистської розправи затьмарив страшний напад люті. Дімонте заніс меч а й рубонув.

Гостре лезо перерізало горло Доссії — не надто приємне видовище. Я відвернувся, і мене знудило. У цю мить сонце затулила тінь. Одна людина звела голову, потім іще одна, поки не зчинився гвалт.

Я теж глянув угору. На відміну від інших я знав, на що дивлюся.

На сонці сяяла гігантська модель космічного корабля класу Д на повітряній подушці. Багатотонний корабель проплив над подвір'ям легко, ніби пір'інка. Невимушено зупинився. Завис над нашими піднятими головами мовчазною загрозою.

Я кинувся до кабіни авто. Часу втікати не було, та й не знав куди. Метнувся до своєї камери схову, коли перша срібна куля вилетіла з корабля. З жахом глянувши на неї, я зробив глибокий вдих, відчинив дверцята сховища, схопив шкіряну сумку й сів назад на водійське сидіння.

Навколо мене падали, розриваючись, срібні кулі, з них виходив газ. Я запхнув сумку собі під одяг тієї миті, як упав перший солдат. Мої пальці вовтузилися з паском безпеки, коли Капо Дімонте знепритомнів і звалився на тіло свого мертвого ворога. Міцний запах ударив мені в ніздрі — я заховав сумку під ремінь і затягнув його на собі.

Це все, що я міг зробити. Вже задихаючись, кинув останній погляд на подвір'я фортеці (щось підказувало мені, що це востаннє споглядаю жахливий світ Спіовенте).

— Щастя вам, невдахи! — гукнув я нерухомим тілам, нарешті видихаючи. Потім удихнув...

Я відчував, що притомний. Ще відчував щось м'яке під спиною та світло, яке било мені крізь опущені повіки. Я боявся розплющувати очі, пам'ятаючи про жахливий головний біль, яким супроводжувалася остання газова атака. Від цих згадок я зіщулився, повернув голову і — нічого не відчув. Набравшись сміливості після цього невеликого експерименту, я примружив одне око. Досі нічого. Я кліпав від потужного світла, проте не відчував болю.

— Інший газ, ви такі добрі, дякую, — сказав я, як виявилося, сам собі, широко розплющивши очі.

Маленька кімната, круглі металеві стіни, вузьке ліжко піді мною. Навіть якби перед тим, як зомліти, наостанок я не побачив космічного корабля, то впізнав би його. Вони взяли мене на борт. Але де всі мої гроути? Я обдивився все навколо, але нічого не знайшов. Різкі рухи спричинили напад запаморочення, і я відкинувся на ліжко, голосно стогнучи з жалю до самого себе.

— Випий оце. Воно зніме симптоми отруєння газом.

Я знову розплющив очі й уздрів міцного чоловіка, який саме зачиняв за собою двері каюти. Він був одягнений у щось схоже на уніформу з великою кількістю золотавих гудзиків і нашивок. Такі лахи, мабуть, носять в армії. Він дав мені пластиковий стакан, яку я обережно понюхав.

— Ми мали досить часу, щоб отруїти чи вбити тебе, поки ти був непритомний, — зауважив незнайомець.

Це здалося мені переконливим. Я випив гірку рідину й одразу ж став почуватися краще.

— Ви вкрали мої гроші, — промовив я, щойно він спробував заговорити.

— Твої гроші в безпеці.

— Вони в безпеці тільки в моїх кишнях. Хоч би й схоже, як до того, як ви мене знайшли. Хто їх узяв — злодій.

— Не треба тут мені про крадіжки! — хмикнув він. — Та ти сам украв ці гроші.

— Доведи! — відповів я. — Я тяжко гарував заради тих грошей і не дам їх якомусь роззяцькованому пенсіонерові...

— Годі! Я прийшов сюди розмовляти не про твої нікчемні гроути. Їх покладуть на депозит у міжгалактичний банк...

— За яким курсом? Хто на цьому заробить?

Він розлютився:

— Досить! У тебе великі проблеми, тобі багато чого доведеться пояснити. Професор Лустінг говорить, що твоє ім'я Джим. Яке твоє прізвище і звідки ти?

— Моє ім'я Джим Ніксон. Я з Венії.

— Так не годиться, ми не працюватимемо, якщо ти й далі брехатимеш. Твоє ім'я Джеймс ді Гріз, ти в'язень-утікач із Біт О'Хевен.

Як ви можете уявити, я розгубився, почувши це. Хоч би хто був цей хлопець, він добряче попрацював; я зрозумів, що зараз граю з професіоналами, а не з любительською командою того дурня професора. Профі, що поробиш. Вони подали кручений м'яч, щоб вибити мене з колії, налякати, розв'язати мені

язика. Тільки я так не граю. Я опанував себе, сів на ліжку так, щоб дивитися йому просто в очі, і спокійно зауважив:

— Ви не відрекомендувалися.

Лють зникла, він став таким же спокійним, як і я. Чолов'яга обернувся, натиснув кнопку в стіні, і звідти випав розкладний металевий стілець. Присівши на нього, схрестив ноги:

— Я капітан Варод, флот Ліги. Спеціалізуюся на міжпланетних конфліктах. Ти готовий відповідати на запитання?

— Так, якщо і ви відповісте на мої. Де ми зараз?

— Приблизно за тринадцять світлових років від Спіовенте. Ти, звісно, радий це чути...

— Я радий.

— Моя черга. Як ти потрапив на Спіовенте?

— На борту венійського вантажного судна, яке почало зброю нині покійному Капо Доссії.

На ці слова він напружився, нетерпляче нахилився вперед і знову запитав:

— Хто капітан вантажного судна?

— Зараз не твоя черга. Як ви вчините зі мною?

— Ти в'язень-утікач. Тебе повернуть на Біт О'Хевен відбувати тюремний термін.

— Справді? — Я спробував усміхнутися, але вдалося нещиро. — Тепер я був би радий відповісти на твоє запитання, проте зовсім забув ім'я капітана. Катуватимете?

— Не грайся зі мною, Джиме. Ти в дупі. Якщо сприятимеш розслідуванню, я допоможу тобі всім, чим зможу.

— Добре. Я пригадую ім'я, ви висаджуєте мене на якійсь нейтральній планеті, та й по всьому.

— Це неможливо. Вже зроблено всі відповідні записи, а я служитель закону. Я маю повернути тебе на Біт О'Хевен.

— Дякую. Але в мене несподіваний напад амнезії. Перед тим як підете, скажіть, що стане зі Спіовенте?

Він розвалився на стільці, зовсім не намірюючись іти:

— Перше, що там відбудеться, це закінчення божевільних експериментів професора Лустінга. Нас уплутала в це Міжгалактична асоціація прикладної соціо-економіки. Вони спроможні залучити достатньо коштів для втілення окремих своїх теорій у життя. Їх фінансує багато планет, тож було легше дати їм самим наступити на граблі, ніж обороняти ті граблі від них.

— І вони наступили?

— Безперечно. Зараз вони завантажилися на корабель і захоплено покидають Спіовенте. Розробляти політичні й економічні теорії — це одне. А втілювати їх у суворій реальності — це доволі інше. Такі спроби завжди мали катастрофічні наслідки. Зараз ми вже не знаємо подробиць, але наслідком утілення божевільної теорії за назвою «монетаризм» стало знищення цілих культур, навіть планет. Тепер інші розумники опинилися в глухому куті, тож на місце прибудуть спеціалісти, які все розставляють на свої місця.

— Вторгнення?

— Ти забагато дивився телевізор. Війну заборонено, ти маєш це знати й не молоти дурниць. Ми відрядимо людей, які працюватимуть із сьогоденним суспільством Спіовенте. Можливо, з Капо Дімонте,

він же щойно подвоїв свої володіння. Йому допомагатимуть захоплювати більші й більші території...

— І вбивати більше й більше людей?

— Ні, ми простежимо за цим. Дуже скоро він не зможе керувати без допомоги, і наші бюрократи вже чекатимуть, щоб цю допомогу надати. Централізований уряд...

— Зміцнення судової системи, податки... Я знаю всі ваші викрутаси. Все, як у професора Лустінга.

— Не зовсім. Наші технології перевірені, вони працюють. За одне, щонайбільше за два покоління Спіоvente приймуть до родини цивілізованих планет.

— Мої вітання. А тепер вийдіть і не заважайте мені оплакувати свою гірку долю у в'язниці.

— І ти не скажеш мені ім'я постачальника зброї? Може, він продовжує свої брудні справи, і ти будеш відповідальним за ще більше смертей.

Справді, так і є. Чи всі ті вбивства у дворі фортеці — не моя провина? Атака — це ж моя ідея. Проте Дімонте атакував би їх у будь-якому разі, що дало б іще більше загиблих. Його правда, бути відповідальним за таке непросто. Капітан Варод, очевидно, читав мої думки.

— Відчуваєш докори сумління? — запитав він.

Хороше запитання. Проникливий, падлюка.

— Так. Я вірю в життя і святість життя, не схвалюю вбивства. Кожен із нас приходить у цей світ лиш один раз, і я не хочу відповідати за те, що когось позбавлять цього дару. Я припустився помилки і, сподіваюся, зможу якось її виправити. Ім'я постачальника зброї — капітан Га...

— Гарт, — завершив він. — Ми вже наглядаємо за ним. Це його остання подорож.

Мій мозок швидко запрацював:

— Навіщо ви запитали про його ім'я, якщо самі вже все знаєте?

— Заради тебе самого, Джиме. Я говорив тобі, що наша робота полягає в реабілітації. Ти прийняв важливе рішення, і я вірю, що після цього ти станеш кращою людиною. Щастя тобі!

Він уже намірився йти.

— Красно дякую. Згадуватиму ваші теплі слова, гаруючи в камінних шахтах.

Капітан зупинився у прочинених дверях і всміхнувся мені:

— Я добре ознайомлений із системою правосуддя. І, правду кажучи, не думаю, що в'язниця й каторга — це справедливе покарання за невідале пограбування банку. Ти заслуговуєш на кращу долю. Але я маю повернути тебе до в'язниці. Тебе переведуть на інший корабель на найближчій планеті, там триматимуть, поки не вирушать у дорогу.

Він майже вийшов, аж раптом на мить зупинився:

— З огляду на те, що ти повідомив, я забуваю про відмичку в підозві твого черевика.

Після цього він справді вийшов. Я дивився на зачинені двері й раптом зареготав. Усе-таки Всесвіт не такий поганий, він сповнений чудових речей, які спроможний здобути той, хто знає собі ціну. А я свою знаю!

«Дякую, Слоне! Дякую за все. Ти навчав мене, був моїм наставником. Завдяки тобі народився Сталевий Щур!»

Літературно-художнє видання

ГАРРИСОН Гаррі
Народження Сталевого Щура
Роман

Керівник проекту *З. О. Бакуменко*
Завідувач редакції *Г. В. Сологуб*
Відповідальний за випуск *О. В. Стратілат*
Редактор *О. А. Веремчук*
Художній редактор *Т. О. Волошина*
Технічний редактор *І. О. Гнідая*
Коректор *С. О. Подрезов*

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua